

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 08167

TSEYKHNS



Berl Lapin



THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION



NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG



MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center



The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ב. לאפין

צייכנס

(לידער און פאעמען)

פארלאג „כאוויירים“

נויאַרק, 1934

Copyright, 1934
by B. Lapin
New York, N. Y.

Printed in the U. S. A.
POSY-SHOULSON PRESS
3 Sherman Avenue, Jersey City, N. J.



א פאָר ווערטער

א פאָר ווערטער צו דער אויסגאבע פון מײן בוך: „צײכנס“:
— אין נײנצן-צען — ווען איך בין שוין געווען אין נײ-יאָרק —
איז אין ווילנער פארלאג „וועלט“ ארויסגעגאנגען מײנס אַ קליין ביכל
לידער; „אומעטיקע וועגן“, — פינפֿאונדרייסיק לידער — די גאָר
ערשטע זאַכן פון מײן שרייבן...
— ווי אומעטיק דער אינהאַלט פון די לידער איז נישט געווען —
האָט מיר דאָס ביכל דאָך אַ סך פרייד פאַרשאַפט.
אַבער זייער ניד האָב איך דערפילט אן ענדערונג אין זיך. ווי איך
וואָלט זיך פלוצלינג פאַרשעמט פאַר מײן אייגענער פרייד, פאַר דער
אינגעלשער באַרימערײ! — איז מײן וואָרט אינטימער אמת, אינדווי-
דועלער טרויער? — צו איך באַנוץ זיך גאָר מיטן טרויער ווי אַ טעמע,
— ווי ליטעראַטור?
כ'האַב זיך לאַנג אריינגעטראכט אין זיך אַליין. כ'בין נישט קיין
עפיקער, וואָס וויל שאַפן פון דער אַרומיקער וועלט, און — פאַר דער
אַרומיקער וועלט.
מיך האָט געצויגן צום לירישן וואָרט — נישט צום דעקאָראַטיוון
— ווייל מיט אים האָב איך געקענט זיין מער אויסער דער וועלט. מער
מיט זיך אַליין, וואו ס'איז געווען די שטילע צעל פון מײן טרויער,
וואָס די איבערלעבונגען האָבן איבערגעלאָזט...
כ'האַב זיך געוואָלט קלאָר מאַכן, צי איז דער פאַטאַלער טרויער —
וואָס ס'איז דער הויפט געוועב פון מײן וואָרט — אַמאָל נישט קיין
איבערגאַנס-בריק פון דער יוגנט צו דערוואַקסנקייט... אין יענע יאָרן
איז דאָך די יוגנט אַלע מאָל טרויעריק, פעסימיסטיש!
די דערקלערונג, וואָס כ'האַב אזוי פאַרצווייפלט געזוכט, האָב
איך שפּעטער געפונען אין זיך אַליין. די שווערע שטימונגען זענען פון
מיר אַליין דורכגעלבטע, — נישט קיין יוגנט-אויסברוכן. דעריבער
האַב איך געזוכט דאָס שטילסטע וואָרט פאַר די אינטימע איבעלעבונגען.
דאָס וואָרט, וואָס טראַגט דעם טוי פון די שטימונגען.

כ'הָאָב נישט די יונגט געטריבן פון זיך, — נאָר די חוצפה פון דער יונגט, וואָס רעגט דיך אָן — וואָס שנעלער זיך אַרויסצואווייזן פאַר דער וועלט מיט דיין אייגענעם אויפטו!

כ'בין, אָבער, געווען יונג און אומגעדולדיק. הָאָב איך געמוזט זוכן וועגן, זיך אליין איינצוצאַמען. ס'הָאָט מיך ווידער אייגעטאָן צו וואַנדערן. כ'הָאָב זיך אָן מיין פאַרלאַנג באַלד אָנגעכאַפט, אַלס מיטל זיך אָפּצערײסן פון דער צויבערנדיקער עפנטלעכקייט... כ'הָאָב אַרומגע-וואַנדערט אין אַ סך זיד-אַמעריקאנישע לענדער. צווישן זיי איך אַרנענ-טינע און טשילע. אַרנענטינע הָאָט מיך געצויגן צוערשט, — וואו איך הָאָב פאַרבראַכט פיר יאָר פון מיינע קינדערשטע יאָרן — ווען איך בין אינגאַנצן אַכט יאָר אַלט געווען. אין ניינצן-זיבעצן בין איך געקומען צוריק פון טשילע אין ניו-יאָרק, וואו איך בין פאַרבליבן ביז איצט.

כ'הָאָב געפונען נאָך אַ מיטל אויף זיך איינצאַמען אין מיינע אַיי-גענע איבערלעבונגען. דאָס איז געווען — איבערזעצונגען. כ'הָאָב אויף זיך גענומען אַ שווערע אַרבעט, איבערצוזעצן אַ סך לידער פון דער רו-סישער ליריק. אין איין זין איז אין דעם געווען אַ ברייטערער ציל אויך: אַריינפירן דאַמאָלסט אין דער אידישער ליטעראַטור אַ זאַמלונג פון די וואונדערבאַרע רוסישע לידער.

איך הָאָב אויף די איבערזעצונגען געאַרבעט קאַרנע צען יאָר. דערנאָך הָאָב איך זיי אַרויסגעגעבן אין אַ בוך, אונטערן נאָמען: „רוסישע ליריק“.

איצט — ווען איך פיל מיין אייגענעם אויסדרוק גאַנצער, רייפער — וואָלט אפשר געווען די פאַסיקסטע צייט נאָכאַמאָל איבערזעצן יענע וואונדערלעכע לירישע לידער. כאָטש איך הָאָב שוין אויך דאַמאָלסט אַרויסגעוויזן די גרעסטע ליבע און טריישאַפט צו די שרייבער, צו די לידער און צו זייער וואָרט בכלל. וואָס איך הָאָב פון יענע לידער גע-לערנט — וואָלט אָבער איצט די דאָזיקע אַרבעט געמאַכט פיל בע-סער. נאָך נענטער צו זיי אליין — ווי פריער... אפשר וועל איך דאָס אַמאָל נאָך באווייזן צו טאָן!

איך הָאָב פאַר דער צייט אויך געשריבן אַ סך אייגענע לידער. איך הָאָב זיי דאן צופעליק געדרוקט אין פאַרשידענע זשורנאַלן און זאַמל-ביכער. אָבער אַרויסצוגעבן מיינע לידער אין אַ בוך — פאַר דער בריי-טער עפנטלעכקייט — הָאָב איך נאָך אַלץ קיין חשק נישט געהאַט. כ'הָאָב געטראַכט, — און טראַכט עס נאָך איצט — אז מיין וואָרט הָאָט צופיל אינטימען ווייטאַק, עס זאָל אַרויסגעזאָגט ווערן צו הויך.

מיינע שטימונגען זענען מער חלומות אין זיך, פאר זיך, און אין דער שטיל — אפשר פאר אלעמען. ווייל „צער איז דאך יעדנס, — אלעמענס“...

ווייל יעדערן קלינגט דאך סיי-ווי אָפּ זיין עכאָ צוריק. אפילו טרוי-עריקסטער געדאנק—ווי מענטש—האָט זיין שאָטן, זיין אָפּבילד, ווייל נאָר אין פּאַרונג לעבט זיך דאָך אַלצדינג אויס. דעריבער אזוי אָפט: פרייד און טרויער;—ליכט און פינסטערניש;—גלויבן און צווייפל;—לעבן און טויט. בלויז צוזאַמן באַקומט יעדער וואָרט זיין ריכטיקן אויסדרוק, — זיין נשמה. אויך חלום האָט זיין שאָטן — וואָר... דעם חלום פון זיך, פון דעם מענטש, פון דער וועלט — איז בער סער אויסצו'חלומ'ען אין דער ווייט פון אלעמען, אויף זייטיקע שטעגן... חלומות גע'חלומט אין דער הויך, ווערן אָפט פארפירעריש. יוספ'ן האָבן זיינע ברידער פיינט געהאַט פאר חלומ'ען זיינע חלומות צו הויך, — אים האָט זיך גע'חלומ'ט, אז זיי וועלן זיך בוקן פאר אים... אָבער נישט חלומען אליין איז דער כח פון דעם מענטש. ער פארמאָגט אַ גרעסערע קראַפט. דער מענטש קאָן מיט זיין וואָרט פאַרפילן פריער, איידער די זאך איז געשען... דער מענטש גייט פאַר-אויס די דערפארונג. אין געדאנק, אין דער אילוזיע, לעבט ער זי איבער..

איך מיינ נישט די פאַנטאַזיעס און זעאונגען מיט וואָס יעדער שאַפנדיקער מענטש לעבט און נערט זיך. נאָר — יענעם מיסטישן פאַרגעפיל פאר זאכן, וואָס אייניקע לעבן דורך נאָך איידער די זאכן קומען...

צופיל מאָל אין מיין לעבן איז דאָס וואָרט פאַראויס געלאָפן דאָס געשעעניש. צופיל מאָל בין איך מיט דעם געשעענעם באַ-שטראַפט געוואָרן.

דעריבער האָב איך זיך נאָך ביז איצט געראַנגלט נישט ארויס-צונעבן אזוי פרי מיינע געזאַמלטע זאכן.

אָבער — — —

איך קום צו אייך מיט מיין בוך „צייכנס“.

ב. לאַפּין.

איך וויל דאָ אויסדריקן מיין טיפסטן דאנק צו מייע טייערע חברים
אסתר שומיאטשער, פרץ הירשביין, ב. י. ביאלאסטאָצקי, דוד איג
נאָטאָוו — ווי די איניציאַטיוו־גרופע, — וואָס האָט מעגליך
געמאַכט דאָס ארויסגעבן פון מיין בוך „צייכנס“. דורך זיי
דאָנק איך, אָבער, אויך נישט וועניקער די אנדערע קאָלעגן,
וואָס האָבן אזוי חבריש געהאָלפן אין דער ארבעט.

טויזנט צינגער האָט דאָס וואָרט,
מיליאָסן ווערטער — צונג.
וואָרט און צונג — צונויפגעפאָרט,
ווי בלויער שטאָל און קלונג.

וואָרט — פאַרפּוצט אין שרייאַיק קלייד,
אַמאָל — ווי טוי אויף גראָד;
וועמען אייביק — וואָרט באַגלייט,
און דעם — ביים וויג פארלאָזט.

וואָרט — ווי מענטש איז לעבעדיק,
ווי מענטש — אי ריין, אי שלעכט, —
וויפל מאָל וויינט וואָרט דערשטיקט
פון פּוסטן רייד־געפּעכט.

שטומקייט גארט נאָך ווערטער־טרייסט,
און וואָרט — נאָך שטומער צעל;
וואָרט ווערט אפשר אויסגעלייזט
אין געהאַנגענעם קעל...

א. מיינע לאַנטן

צייכנס און סימאָנים
פאַר די אויגן שוועבן;
און אין יעדנס פאַנים
ליכטיקט זיך דיין לעבן.

אָן ווערטער

אָן ווערטער — בלויז קלאַנגען,
די קלאַנגען — שטיל-שטילע,
אין האַרץ — אַ געראַנגל,
ס'וועט זיגן דער ווילן.

וואו צווייפל — צעפאלונג,
וואו שוואַכקייט — פאַרברעכן.
אין וועגן פון אלע
איז רום און פאַרשוועכונג.

דאָס וואָרט — נישט פאַר קיינעם,
פאַר זיך בלויז אַ ווידע;
ס'איז קיינער מיין סוינע, —
מיר — לייבלאַכע ברידער!

ניין, כ'וועל נישט פאַרלויפן
פרעמד גליק צו פאַרכאַפן;
גענוג מיר מיין הויפן,
כ'גיי איינציקע שטאַפל;

די מיילשפרונגען מאַך איך
אין אַ וועלט — אַ באַזונדער; —
בלויז דאַרמין דערוואַך איך,
דאַרט גייט אויף דער וואונדער!

1928.

מיינע לאַנען.

איך האָב עס ניט פאַרשטאַנען
אין גרין פון מיינע יאַרן;
איך האָב פון מיינע לאַנען
געריסן יעדן דאַרן.

פון טרייען גערטנער בעסער
דעם ווילדגראַז אויסגעשניטן,
געהייליגט האָט דער מעסער
דעם בוים מיט זיינע בליטן.

ווי צווילינגס פון געבאַרן
די בוימער-רייען שטייען,
און ס'האַבן זיך פאַרלאָרן
אַלייען אין אַלייען.

פון אַלע אָפּגעזונדערט —
געשטאַנען מיינע לאַנען,
ס'האַט איטלאַכער באַוואַנדערט,
וואָס זיי איז פרעמד דאָס וויאַנען! —

נאַר וואָס ס'קומט פון געבאַרן,
דאָס קאָן מען נישט פאַרמיידן;
האַסטו פאַרזייט אַ דאַרן,
וועסטו אַ דאַרן שניידן! — —

ווען איך האָב אויסגעראַטן
דאָס ווילדגראַז און די דערנער,
האַב איך אַליין פאַרטראַטן
אין שטויב געבליבענע קערנער.

זיי זיינען לאנג געלעגן,
פארשאטענע, באהאלטן;
און פלוצלונג — ווי נאך רעגן —
די ערד גענומען שפאלטן!

און מיט א טויבן ווילן
געשפראצט און זיך געריסן;
פון קאס — נישט איינצושטילן —
דאס פעלדער לייב צעביסן.

און מיינע ליבע לאנען
געצערטלטע, געהימע,
גענומען האבן וויאנען
פארדארט און אבגעבלימע.

.1920

דער שטם

ווער ווייס, צי איך האָב נישט פיל מאָל אויסגעפלאַפלט
דעם שעם אין פאַרשאַלטענע רעגעס פון היץ?
ווייל אָפּט האָבן פּלאַמען פאַרהילט מיין שוואַרצאַפּל,
און ס'האַט אין מיין אויג זיך דער הימל צעבליצט.

צי איז עס געווען אויפן וואָר, צי דעליריע —
מיין יעדער פאַרלאַנג — ווי פאַר גאַט איז געשען.
איך שפּאַן צווישן מענטשן אַרום אייגענירע —
נאָר פּוסט אַזוי ווערט, ווען מען האָט אַלץ געזען!

און אָפּט, ווען מיך פּלעגט די דעליריע באַפּרייען,
פאַר ליכט האָט מיין אויג זיך ביז ווייטאַג צעשפּרייט;
דאָך האָט מיך געצויגן צו פייער, צו פייער,
געברענט און געקלונגען — נישט ערדישע רייד.

און עפּשער — דער געהענים וואָס האָט זיך געעפּנט
פאַר מיר נאָך ביים לעבן — שטראַף גאַט מיך פאַר דעם:
גאַט וויל נישט איך זאָל זיינע רעמענישן טרעפּן,
און אָן זיין פאַרלאַנג נישט אַנטפלעקן דעם שעם!

1930.

גאַט.

ס'האַט נאָך גאַט אין מיין האַרץ ניט זיין רוי,
אַפּטמאַל טרעפט, אַז ער ווייכט אויס מיין מיר.
ס'העפט מיין טפּילע צו אים זיך ניט צו,
ווי אַ וואַנדערער קומט ער צו מיר.

דערפאַר שרעקט מיר זיין איינזאַם אַזוי,
ווי דאָס האַרץ פון אַ מערדער — ניט ריין:
מיינע האַר — ניט צו ווערן שנעל גרוי
ווי פאַרפּרוירענער גראַז בלייבן שטיין!

כ'בין מעקאַנע די פי אויף דעם פעלד,
און דעם פאַסטוך דערנעבן — וואָס היט:
ס'האַט ניט איינמאַל אַ בליץ זיי באַהעלט,
און אַ האַגל דעם קאַפּ זיי באַשיט...

.1915

אויגן.

נישט די זאך — נאָר די דערמאָנונג...
ווי ס'גייט שאַטן אין פאַרויס.
מיטן ווילן קומט דאָס קאַנען,
דער פאַרלאַנג — גיט ערשטן שטויס.

כ'האַב מיין וועלט אַריינגעזויגן
ווי דער דאַרשטיקער — געטראַנק;
איצטער בין איך — אויגן, אויגן,
מיט דעם דורכזיכט פון געדאַנק.

כ'גיי — פון זיך אליין געטראַנגן —
ווי ס'טראַגט קינד לאַמטער אין האַנט.
אַלע מיינע גלידער טאַגן
ווי באַגין אין הימל-ראַנד.

קומט, איר ליבע, קומט, געטרייע,
ס'ליכטיקט אונטער יעדנס טריט;
ס'איז פון אויפגאַנג העלער פייער,
וואָס מיט פרייד אין האַרצן גליט.
1924.

ניט באזיגט.

ניט באזיגט זיך נאך אין גאנצן,
ניט באזיגט.
נאך ניט אלע ווילדע פלאנצן
אויסגעפליקט.

נאך ניט אלע וואונשן קומען
מיר צוגיין.
און ניט יעדער ווארט פון גומען
איז נאך ריין...

ס'מאניעט, בלאנקט נאך פאר די אויגן
רויטער שיין:
און איך ווער נאך צוגעצויגן
פון מיין פיין.

1915.

דער צייכן

ארום דעם געדאנק — די וואונדערלאכע רעגונג,
האָב איך ליב אין דעמערונג צו הימן;
פון מיין שמילן ריר — אין לופטן די באַוועגונג,
פון מיין בליק — אין ריינעם בלוי די שנימן.

איך האָב ליב דעם וואַנדערער'ס ווייטע טריט צו הערן,
איידער נאָך זיין בליק וועט מיך דערגרייכן.
נישט פאַרצווייפל, וואַנדערער, אין רעגעס שווערע, —
ס'וועט אויפבליצן אין פינצטערניש דער צייכן!

די אויערן — אַנגעשפיצט אין פינצטערע אַרומען,
שאַרפע אַראַמאַטן — די נעזלאַכער בייסן;
דער וואָס איז אַוועק אויף קיינמאַל מער נישט קומען,
האַט נישט אַלץ אַרום זיך געקאַנט צערייסן!

עס בלאַנדזשעט אום אין לופט זיין קלאַנג, זיין וואָרט, זיין אַמעם,
און קוואַלן פרייד — נישט אויפגעוואַכטע.
פאַרטשעפעט אויף אַ בוים נאָך הענגען שטיקער שאַטנעם,
זיי וועלן מיט אַמאַל אויפן קאַל זיך צעלאַכן!

1931.

דער שפיגל.

מאָדנע ביינאַכט אין אַ שפיגל צו קוקן,
ווי אין אַ שטייאַיקן וואַסער אַנ'אַלמאָן;
אַלץ אַרום דיר נעמט זיך שאַטנדיק צוקן,
קאַנסט נישט דיין שטייגנדן אומרו באַהאַלמאָן.

ס'דוכט זיך, דו האַסט אַ נעשאַמע גענומען,
זי אין פאַרקישעפטן זילבער פאַרויגלמאָן.
וועסט זי צוריק אַזוי ריין נישט באַקומען,
איידער זי האַט זיך אין שפיגל געשפיגלמאָן.

נעמען די פינגער נישט ווילנדיק פייקלען
איבער דעם שפיגל פאַרצויגן מיט שמויבן;
ווי פון אַ רעגן די טראַפנס זיך קייקלען,
קלאַפּן און פלאַצן אויף וויינענדיקע שוויבן.

פינמלען די אויגן, עס שווינדן און איילן
פינצטערע פאַסן פון בליצן צעשניטן, —
ס'הויבן זיך כמאַרעס אין בערג און אין זיילן
איבער דעם גלאַז, וואָס צעשפאַלט זיך אינמיטן!

און אַ צעבראַכענער שפיגל, — ווער ווייסט ניט, —
אומגליק פאַרמאַגט אין די שפאַלמאָן באַהאַלמאָן;
אייגענער פאַנים מיט אויגן פאַרגלייזמע
ווינקט דיר פון שטייאַיקן וואַסער דעם אַלמאָן.

1916.

אלץ, וואָס עס זעט דיין אויג, באַשאַפסטו עס אליין,
 דער בוים, וואָס נעבן דיר, — קאָן זיין, דו זעסט אים ניט;
 און ווילסטו — זאָגסטו שטיל: דו זעסט דעם בוים דאָ שטיין,
 און טוויאיק לייכט אַרויס פאַר אונדז דער צווייט, וואָס בליט.

און אלץ צוויי מיין ליב. — דורך מאַדנער קראַפט און טרוים,
 שפראַצט אויס, וואַקסט אויף אַ וועלט מעשוּפעדיק און פלאַך.
 באַשאַפסט דיין גוטס און שלעכטס, דיין וואַלקן און דיין רוים,
 דו רופסט ווי גאָט צום ערשטן מאל אָן יעדע זאָך.

ווי גאָט? — צי טראַגט דען נישט דער מענטש זיין פורם-בילד?
 פון אַ צעברענטער זון — אַנאַפגעפליקטער פלאַם;
 די שטיינער אויף זיין וועג — ניט סראַפּים אַפגעקילט?
 דעם הימל ניט פאַרדינט, די ערדיש פרייד פאַרזאַמט.

אַ, גלויב, אַז שמאַרבן איז דאָך ניט דיין לעצטער הויך;
 נישטאַ קיין וואַרער טויט! פאַרשריי דיין קינדיש שרעק. —
 פאַרטיליק נישט דיין וועלט אין ווילדן סרייפער-רויך, —
 ווי גאָט לעבסט אויף אין אלץ, און אייביק איז דיין וועג!

1927.

דער טייך.

דעם טייך איז ענג געוואָרן
אין זיינע אייגענע ברעגן,
און צום יאָם האָט ער גרייכן נישט געקאָנט;
האָט ער זיך צופלאָסן,
און זיך אויסגעגאָסן
אויף ליימיקע פעלדער און וועגן;
בויער, גראָזן און בלומען
זענען אומגעקומען, —
און די פאַרטרונקענע שטרעק
האָט אַנאַנדער אויסזען אָנגענומען.

די ליימיקע פלאַך האָט נאָך קיינמאָל נישט
אָזוי זאָט זיך אָנגעטרונקען; —
זי האָט זיך אין וואַסער געטונקען,
זיך געשפּאַלטן, און ווידער זיך צונויפגעקלעפט;
וואו נישט-וואו האָבן זיך פאַרוואַקסענע בערגלאַך געטרעפט,
אַרויסגעגלאַנצט ווי גרינע צעשוואַלענע קערפערס
דערטרונקענע אָן ווידעס. — —

די ליב-באַקאַנטע פויגל, וואָס פלעגן זיך אַראָפּלאָזן מידע,
וויגנדיק זיך אויפן האַרץ פון טייך,
אַנלענען, און זיך אַנטרינקען, —
זיי שמעלן זיך איצטער אָפּ פאַרוואונדערטע
אויף איבערגעקערטע שמאַמען
און באַקוקן מיט נייגיר די נייע וועלט.
אַ, רייד נישט, רייד נישט, ברודער מיינער,
אַ האַרץ וועסטו אַוואַדע נישט פאַרצאַמען, —
אַנאָיפגעברויזטע פון פינצטערע פייגען, —
ווען עס דערפילט די אָנגעשמרענגטע ענגשאַפט
פון זיין אייגענעם ברעג.

1924.

א פֿאַראיינזאַמט הויז.

ווי אַ האַרבסטיקער רעגן, נאַכאַנאַנד, נאַכאַנאַנד,
טריפט אַנ'עלענט אין צימער אויף די מעבל און ווענט;
און ס'איז קיינער נישטאָ דאָ, — אַלע זענען צוגאַנג —
ווי אַ נעסט, וואָס דער פּויגל האָט איר מער נישט דערקענט . . .

אַנ'אומהיימלאַכקייט לויערט, איז דאָ עפעס געשען?
גרייט ווי טראַפנס צו פּלאַצן — שטומען ווערטער אין הויז.
יעדע זאָך שפּיגלט אָפּ זיך אַליין, און קאָן זען.
און ווי אימיצנס לעבן פון זיי ליכטיקט אַרויס.

ס'גלאַנצט ווי בלענדיקער זאַמד ווייכער שטויב, וואָס דאָ ליגט
אַנגעטראַגן פון וואו, און מיט יאַס-דייאַך שמעקט, —
ס'אַמעמט פאַרהאַנג אויף שויב פון זיך אַליין אומגעוויגט,
ווי ס'וואַלט וועמעס אַ האַרץ אונטער אים זיך באַוועגט . . .

דער באַוואוינער פון דאַנען מוז אַנ'איינזאַמער זיין,
ווערן כפּייצים גערעגט זיך, ווי פון פינגער — בורשטיין...
ס'האַבן שטולן און טישן גלייך דערפּילט מיין אַריין,
אויף מיין וואונדער—מיט אַ וואונדער געפרעגט מיך: וואוהיין?—

פונם וואַנט האָט דער שפּיגל מיך אַריינגעכאַפט באַלד,
ווי אַ טייך מיך דערטרונקען אין זיין זילבערנעם פּלוס;
האַב אין גרונט פון דעם שפּיגל געזען נאָך אַ געשטאַלט,
בלויז אַ רעגע געזען אים, האָב איך אַלץ שוין געוואוסט!

דער באַוואוינער, — ער וועט דאָך שוין ניט קומען צוריק,
בלויז זיין עלנט וועט האַלדזן זיינע כפּייצים נאָך לאַנג; —
ס'האַט זיין וויג-שטול ווי פּריער אומגעוויגט זיך, פאַרוויגט, —
אומגעבלאַנדזשעט אין לופטן — פון זיין טראַט נאָך דער קלאַנג.

1924.

מענטש

איז עמעס, מיר כאלעמען איבער ביינאכט
די וואונטשן פון דעם גאנצן מאָג? — —
א שרעק, וואָס דער מענטש אין דער ליכטיק צעטראַכט,
און סאַרא געדאַנקען ער טראָגט!

אומזיסט האָבן מענשן דעם מאָג אויסגעוויילט
פאַר קלאַרן, פאַר אָפענעם מאָג.
ס'איז ריינער די טיפע, די פינסטערע הייל,
וואָס קיינמאַל האָט זון נישט געהאַט!

אין נאַכטיקן שאַטן, אין כוּישעך געדיכט,
וואו מענטש האָט זיין אָפרו געמאַכט, —
צעבליצט האָט אין האַרץ זיך דער אָפּשיין פון ליכט,
אַן אייגענע זון אויסגעטראַכט!

אויף מיילן האָט מאָג אויסגעגאַסן זיין שיין,
נאַר מענטש האָט געבלאַנדזשעט סיווי;
אים האָט נישט געצויגן דער ליכטיקער לייך
אין פעלד פון זיין אייגענער מי.

ווען מענטש גייט געבויגענער אונטער זיין לאַסט,
איז אָפרו זיין פריידיקע טרייסט;
פאַרוואָס גייט ער אום — א פאַרהוילענער גאַסט —
צערייצט, ווי פון זינד נישט דערלייזט? —

און זעאונגען מאַדנע פאַרהילן אים אָפּט,
ווי שאַטנס — א בלאַנזשענדיק שטראַל;
נאָך זינד נישט באַגאַנגען, און שוין קומט די שטראַף,
די שרעק — ווי אַ כמאַרע באַפאַלט.

אין פייערן זעט ער זיין היימנעסט צעשמערט,
פארבלייבט אליין — ער קומט נישט אום;
געשעען די טאטן פון זיך אן באגער? —
און אומגליק אומגערופן קומט? — —

איז עפשער פארבארגן פון מענטש נאך אליין,
פארצווייפלמער בענקען נאך בייז? —
ס'ליגט אפענער וועג אויסגעשפרייט, ער זאל גיין,
און אים — צום פארוואקסענעם שטויסט!

צו ווערן באפרייט פון פארברעכערשער לאסט, —
רופט מענטש צו הילף א צווייטע זינד;
ווילסט לעבן? — גיב נאך ווי דער בויגיקער מאסט
אין מיטן יאם דעם שטורמווינט!

1932.

צייכונט

מיין הארץ האָט גענומען היינט שטארקער צו שלאָגן,
און עפעס דערוואַרט עס אין מוירע און שרעק;
פאַרגאַנגענע צופאַלן שלייכן זיך, טראָגן,
פאַר מיר ווי די טריט פון אַ מאַכנע אין וועג.

זיי שלייכן אָן סיידער, כ'געדענק זיי נישט אַלע, —
היינט נעמט זיי מיין האַרץ אָן פאַר צייכנס פון בייז;
ביים פענצמער — אַ פויגל אַ טויטער געפאַלן,
די פליגל צעבראַכן, די אויגן פאַרגלייזט.

די הענט האָבן מוירע דעם פויגל צו רירן,
דער ווינט גיט די פעדערן זיינע קיין בלאַז; —
ווי ס'וואַלטן נישטגומע היינט נאַכט דאָ שפּאַצירן,
אַזוי ליגט צעטראַטן אויף פעלדער דאָס גראַז ...

און נעכטן איז פלוצלונג אַ גאַסט דאָ געקומען,
גערעדט און גערעדט וואָס מיט טרויעריקער שטים.
באַדייט פון די ווערטער האָב איך נישט פאַרנומען;
— ווער ס'וואַרט נישט אויף קיינעם, וואַרט עמיץ אויף אים! —

האָב איינמאַל אין אַוונט אַנ'אַלטן באַגעגנט,
זיין גוף האָט אַ מאַסע אַ שווערע פאַרשמעלט;
— אייך צו-העלפן, זיידע — געפרעגט אים פאַרלעגן;
האָט ער הויך צעלאַכט זיך, פאַרשוואַנדן אין פעלד!

און ס'האַט זיין געלעכטער מיר לאַנג נאַכגעקלונגען,
די הענט אויסגעשטרעקטע געהאַנגען פאַרפרעמדט;
עס האָט זיך פאַרוואַלקנט מיין הימל מיין יונגער,
— פאַרוואָס האָט דער אַלטער פאַרשעמט מיניע הענט? —

און לאַנג שוין, — איך גלויב נישט צי ס'איז גאַר פאַרלאָפן, —
האַט בלאַנדזשענדיק פלאַם מיר דורך נעפל פאַרנאַרט;
און כ'קום ... האָב איך לידיקע הויז דאַרט געטראַפן,
בלויז שיכלאַך מיט קינדערשע ביינדלאַך פאַרדאַרט.

געברענט האט דאָרט פייער ווי פון אַ נייר-טאָמיד,
און קינדערשע שמייכלען — געשוועבט אין דער לופט!
האַט עפשער דאָס גאָר מיר געלויבט אַ נעשאַמע? —
— מיין קינד, אַ מיין קינד! — הער איך פּלוצלונג אַ רוף. —

און זיצנדיק איינער אליין קעגן שפיגל,
דערזען האָב איך דאָרטן אַ פרעמדנס געזיכט;
געפאַכט איבער אים האָבן צוויי שוואַרצע פּליגל, —
איך בליק גוט אַריין: דאָס בין איך, דאָס בין איך! —

מיין האַרץ גליט היינט ווידער מיט צייכנס און טרעפונג,
ווי בליץ שרייבט אויף וואַלקן פאַרבאַרגענע שפּראַך;
אליין האָב איך טירן און פענצטער געעפנט,
און זאָל זיך אַנטפלעקן דאָס שרעק היינט ביינאַכט!

1910.

מיין הימל

ווייל כ'וויל מיין הימל זאל זיך ליימערן,
און וואַלקנריין זאל ווערן,
שוין זע איך אים פאר מיר אַ היימערן,
מיט גליענדיקע שמערן.

די שווערע וואַלקנס מיינע אייגענע,
ווי רויבפויגל צעפליען,
מיין לייב, פון פיין אַנ'אויפגעצויגענע,
הויבט ווידער אָן צו בליען.

נאַר כ'וועל אויף אייביק אַ פאַרשלאַסענעם
דעם סאַד אין מיר באַווערן;
ווי כ'האַב מיט אייגן כלום פאַרגאַסענעם
געצונדן רויט די שמערן.

1923.

בלומען.

— זיידע, זאג, וואָס זוכסטו דאָרטן,
און וואָס קושסטע ס'געלע גראָז?
— אַזוי שיין איז, קינד, דיין גאָרטן,
כ'קלייב דאָ בלומען ווייס און ראָז!

— זיידע, הער פון מיר אויף לאַכן,
וואַקסן אַסיען בלומען דען?
— קינד, גאָר פּרוואוּ דיין אויג פאַרמאַכן,
וועסטו אויך די בלומען זען...

— כ'שרעק זיך האַלטן צו די אויגן,
ס'ווערט מיר מאַדנע פינצטער דאָן.
— פּרוואוּ! — און זע, ס'איז דורכגעפּלויגן
פאַר דיין בליק אַ ווייסער שוואַן!

— כ'האַב געפּרוואוּט... און כ'שרעק זיך מער ניט,
פאַר מיין בליק איז ליכטיק, ווייס.
— גוט, מיין קינד; נו, איצטער שמער ניט,
לאַז מיך רייסן וואָס איך רייס!

1910.

אין דער פינצטער.

כ'בין לאנג אין מיין צימער געזעסן פארשלאסן,
פארהאנגען די פענצטער, די לאדן פארמאכט:
און כ'האב נישט געוואוסט, ווען דער טאג בייט די נאכט אָפּ —
און איינגעשפארט האָב איך פון עפעס געטראכט.

פיל צייט כ'בין געזעסן אזוי אין דער פינצטער,
דאָס ווייס איך נישט ריכטיג, דאָס ווייס איך נישט וואָר;
נאָר ווען כ'האב די לאדן צוריק אויפגעעפנט, —
פיל זאכן — געוואָרן מיר אנדערש און קלאָר.

און כ'האב פארן ליכט פון דעם טאָג דאָן פארשעמט זיך,
און ס'האָט מיך געשראָקן דער פייער ביינאכט.
די מענטשן — באַקומט מיך אזוי ווי אַ פרעמדן, —
האָב טאַמיד געבלאָנדזשעט מיט זייטיקן שליאַך.

מיין וועג האָב צעגראָבן אין אָפענע גריבער,
האָב דאַרמין פארשליידערט דעם פרעמדן אַמאַל,
און האָב זיך אין אייגענעם מיַדבאַר פארטריבן,
אַכזאַריעסדיק האָב איך מיין זינד אויסגעצאָלט.

1910.

די מרידע

ווי איך, אזוי מיינע לידער, —
מיר ברענגען קיין שליכעס מיט זיך:
איך האָב נישט געצונדן די מרידע,
בלויז צוגעהאלטן דאָס ליכט.

דער קלאַנג פון צעשאַמענע קייטן
האַט האַסטיק מיין האַרץ מיר צעוויגט;
איך וויל זיין דער שטאַפל פון לייטער,
אויף וועלכן ס'זועט טרעטן דאָס גליק.

און זיין בלויז דער וועכטער פון טויער
צו ווייזן דורך וואַנען אַריין:
און ווען אויף פרימאַרגן וועט בלויען,
זון, אויך אויף מיר זיך צעשיין!

1931.

מיר מוזן...

מיר מוזן דעם אפגרונד באבריקן,
דעם אפגרונד פון לעבן און טויט.
עס זאל אויף אונדז אייביק ניט דריקן
דער שרעק, אז מיט אונדז אלץ פארגייט!

דער קוואל מיט'ן טייך ווערט פארבונדן,
דער טייך מיט דעם יאם גיסט זיך אויף;
פארוואס ווערט דער מענטש נאר פארשוואונדן,
און פליסט זיך מיט קיינעם צונויף?

א. גאט, גיב אונדז ווילן און קרעפטן
מיט ליבע דערווארטן דעם טויט.
אין הארצן זיי ביידן באהעפטן,
און קיינמאל ניט זיין אפגעשיידט. —

.1916

דאָס לעבן.

קאַנסט לעבן, לעבן לאַנג, און דאָך צום סאַף ניט זיין
צום לעבן צוגעבונדן.
כּיז וואַנען נעמסט אויף זיך זיין מאַסע און זיין פיין
מיט זיינע פּרייד און וואונדן.

פאַראַן אזא מינוט, ווען אַליץ ווערט אזוי קלאַר,
אַליץ גיסט זיך אויף צוזאַמען:
דער לעבן און דער טויט — ווי כאַלעם מיטן וואַר, —
ווי טייכן — מיט די יאַמען.

קאַנסט לעבן, לעבן לאַנג, און דאָך צום סאַף ניט זיין
צום לעבן צוגעבונדן:
כּ'האַב אויסגעקליבן מיר זיין מאַסע און זיין פיין
מיט זיינע פּרייד און וואונדן.

1915.

וואָס וועט זיין?

וואָס וועט זיין, וואָס וועט זיין, ווען די אַלטימשיקע צייט
וועט אַמאָל דאָך צום זיבעטן הימל דערגיין? —
און דער גאָט, וואָס מיר האָבן גערופן פֿון ווייט,
איז דאָרט קיינמאָל זיין רו נישט געווען, — זיין געביין!

ווי דער אַלטימשיקערס טראַט נאָר דערגרייכט יענעם אָרט,
גיט זיך עפעס אַ רים ווי אַ באַרגשפיץ צו דרערד;
ס'הילכט דורך פֿייער און דונער אַ מוירעדיק וואָרט:
— אייער גאָט האָט אין הימל אייך קיינמאָל געהערט! — —

און צעיאָמערן וועט זיך די אַלטימשיקע צייט,
דורך די דונערן וועט זיך צוקויקלען איר שרעק,
נאָר דאָס מענטשלעכע גלויבן וועט ליגן פֿאַרשפּייט,
און עס וועלן אין אומגליק זיך ציען די טעג!

אויפשטיין וועלן פֿון קיווער די קדושים צערייצט,
מיט פֿאַרבאַכענע הענט צו דעם הימל צושפּרייט:
— אונדזער בלוט צוליב דיר האָט אין שטראַמען געפֿלייצט,
אויפֿן ליפֿ מיט דיין נאָמען באַגעגנט דעם טויט! —

און די מענטשן אַרומלויפֿן וועלן אין גאס
מיט די קריע צעריסענע קליידער אויף זיי;
נישט קיין געטלעכע ליבע און געטלעכער האָס,
קאָן זיי לינדערן איצט פֿון פֿאַרצווייפלן וויי!

מיט אַ קלאַלע אין אייגענעם האַרצן פֿאַרזייט
וועט אַרומגיין דער מענטש אויף דער וועלט אָן אַ זין;
ס'וועט זיין האַרץ מער נישט אַנפֿילן גלויביקע פֿרייד,
און זיין טאָג וועט פֿאַרוועלקן אין מיטן באַגין! — —

וואָס וועט זיין, וואָס וועט זיין, ווען די אַלטימשיקע צייט
וועט אַמאָל דאָך צום זיבעטן הימל דערגיין? — —
און דער גאָט, וואָס מיר האָבן גערופן פֿון ווייט,
איז דאָרט קיינמאָל זיין רו נישט געווען, — זיין געביין!

1915.

ווערטער.

כ'גיי ארום א פרעמד פארלוירענער
אין דעם ווירבלוואלד פון ווערטער
מיין געדאנק, — נאך נישט געבוירענער,
זינקט אין ווערטער א באשווערטער.

ווערטער, וואו איז אייער וויימעניש,
וואס פלעגט צוזאגן און רייצן?
ווי א שפיל אין פארבנביימעניש
מיר דעם רוים מיינעם פארפלייצן?

ווי א קוואל אנ'אויפגעהערטער, — —
וועל איך וויגן און פארוויגן זיי
מיט א באנגן קלאנג אן ווערטער.

1922.

א קינד.

נאך גאר א קינד — האב איך געטרוימט:
א העלד, א זיגער זיין!
די יוגנט האט אין מיר געשוימט
ווי אויפגעברויזטער וויין.

ניט איינמאל ווערט א טרוים דערגרייכט, —
אין וואך — זיי פיל געזען;
דאך האט עס נישט מיין הארץ דערווייכט,
בין אומגליקלאך געווען!

כ'פארשטיי אזא געפיל שוין היינט:
ס'איז מיאום א העלד צו זיין!
באטראכטו דיין באזיגטן פיינט —
ווערט גרעסער נאך דיין פייז!

1911.

ביים פרעמדן גארטן.

כ'האב פארקוקט זיך אין א פרעמדן גארטן,
וואָס פאַר מיינעם שענער ניט געווען.
דאָך אַ רייך אזאָ צעשפּרייט איז דאָרטן,
וואָס אין מיינעם האָב איך נישט געזען.

— בין איך עפּשער גלייך צו קליינע קינדער? —
זיי פאַרלאַנגען וואָס עס איז נישטאָ. —
ס'לאַכט די וועלט: מען ליבט, איז מען אַ בלינדער,
קלייבט מען אויס די דעמעריקע שאַ.

איז אַ צאָם דאָך צווישן אונדז געלעגן,
צווישן מיר און גארטן-פרעמדן קינד,
וואָס האָט ווייטער נאָך געמאַכט די וועגן
צו די הערצער, וועלכע ליבן בלינד. —

דאָן פלעגט עמיץ זיך צו מיר באַווייזן,
האָב אין פאַנים קיינמאַל אים געזען:
— קאַנסט דעם שווערן צאָם אַריבערשפּרייזן,
וועסט נישט זיין נאָר, ווער דו ביזט געווען! —

ווער עס ליבט און האָט אַ האַרץ צום ליבן,
דער קאָן וויסן פון דעם גרויסן פיין,
ווען מען איז פון זיך אַליין פאַרטריבן,
און מיט יענעם קאָן מען נאַנט נישט זיין!

און אוועק בין איך פון פרעמדן גארטן,
כאַטש מיין האַרץ געוואַלט האָט דאָרט אַריין;
כ'בין אוועק אויף קיינמאַל קומען דאָרטן,
ווייל איך קאָן קיין אַנדערער נישט זיין!

1912.

לאַנגווייל

נישט פון מידקייט היינט בין איך פאַרמאַטערט,
נישט פון אַרבעט און וואַכיקע נעכט;
נאַר פון לאַנגוויילער רו אָן אַ פּלאַטער,
מאַנאַטאַניק און קלעפּיק ווי פּעך.

ווי אַ שטייאַיקער וואַסער אין נעפל,
וואו דו קאַנסט זיך נישט שפּיגלען אין אים; —
מיינע אויגן זיך שליסן און קלעפּן,
ווי פון ערגעץ קלינגט אַפּ מיין שטים.

אַט אַ באַלד וועל איך געבן אַ טרייסל
מיין צעשוּיבערטן קאַפּ אַרום מיר,
און ס'וועט ווידער דאַס האַרץ מיינס אַ הייסע
זיך אַ צוק טאַן פון יעטווידן ריר.

און מיין קאַל וועט זיך ווידער צעקלינגען
מיט אַן עכאַ אין רוימיקער לופט,
זיך צעקלינגען אין שטאַלענע רינגען
מיט מיין אייגענעם אַפּקלאַנג און רוף.

1928.

יודא

רייד נישט אזוי שיין און קלינגענדיק, מיין ברודער,
שיינע ווערטער מאַמיד וואָס באַהאַלטן.
ס'האַבן זיך אין פּלאַמעדיקן וואָרט פּון יודא
געשפּילט מעפּיסטישע געשטאַלטן.

ס'וואָלט שוין יודא לאַנג געווען פּאַרגעסן,
אַבער שפּילנדיקער וואָרט אַלץ וואָרנט. —
אונטער פּראַסטיקן שטאַלנשיין פּון מעסער
ווערן אויסגעלאָשן יונגע יאָרן.

נישט קיין טרייסונג, אז געשיכטע צווייפּלט:
יעזוס, יודא — עפּשער אויסגעכאַלעמט. —
ס'קאָן סיי-ווי אַ שיינער וואָרט פּאַרקויפּן,
און פּאַר ווערטער מוזן דוירעס צאָלן.

1933.

און דאס שווייגן האט צעוואקסן זיך אין דער הויך און אין דער
טיף,

ווי געדיכטער רויך א זייל פון אן אויליק פלאם. —
וואס קאן שווערער זיין, ווען מאַנענדיקער שווייגן טריפט מיט
גיפט,
און ווערטער האָבן שוין די לעצטע טרייסט פאַרזאַמט.

אין דער שווייגנדיקער ווייך — דער קראַנקער טראַט ווי אין
מאָך פאַרוינקט,
און אונטער דיר — דער קרעכץ פון ווייכן שטול פאַרשטומט;
אויפן פענצטער רוישט דער פאַרהאַנג, און דער ווינט מיט
לויזע שויבן קלינגט,
נאָך שטאַרקער, שטאַרקער כאַפּסט דיין האַרמע קני אַרום!

אויף מיין ביינערדיקן פאַנים — מיין טאַמנס רויטע פאַרב נאָך
שפּילט,

די לעצטע רויט אין מאַרעוו — ווען די זון פאַרגייט.
ס'איז די פאַרב מיין פאַנצער, וואו כ'האַלט פון אַלעמען זיך
איינגעהילט,
און איך פאַרפלאַנטער זיי מיט מיינע פרעמדע רייד. —

ווי אַ טפּיסע-צאַם — דער שמאַלער רוים פון צימער דיין אויג
פאַרהאַלט,
און ס'קלאַפט אַן אים דיין בליק, ווי דעם פאַרשפאַרטנס פּויסט;
נישט דערוואַרימען מיר און אויפלויכטן קאָן איצט אַן איינציק
שטראַל,
מיין פּרייד ליגט לאַנג שוין קאַלט, ווי ווייסער שניי אַנטבליזט.
1929.

דער ליגן

ברענג דעם טרייסמענדיקן ליגן,
האָב נישט מוירע אים צוזאָגן.
ער קאָן קיינעם נישט באַטריגן,
אַפּטמאַל בריינגט ער פרייד צוטראַגן.

זע, די מאַמע, ווי זי צערמלט
אויף איר האַנט דעם קראַנקן קריפל;
דיינע טרייסמענדיקע ווערמער
טרינקט זי דורשטיק פון די ליפן.

ס'קינד איז בלאַס — זיין פאַרב באַוואַנדער,
הער נישט אויף זיין גומסקייט לויבן,
מאַמע'ס האַרץ האַסט אַנגעצונדן,
מאַמע'ס האַרץ וועט פרום דיר גלויבן.

ריין, אַ ריין מוז זיין דער גומען,
וואָס ברענגט לייטערונג דעם ליגן, —
ווערט דער זוּימען צוגענומען,
ווערט פון דר'ערד נישט אויסגעשפיגן.

היט זיך, נישט מיט שפאַט פאַרשוועכן
ריינע, אויפגעבליטע פריידן.
ס'נעמט נעקאַמע דאָס פאַרברעכן
אויסצולאַכן מאַמע'ס ליידין.

1933.

דאָס וואָרט.

פאַרלאָרן די וואָג פון ווערמער, —
אַלץ רייד, און רייד, און רייד.
עס בליען נישט מער די גערמנער
אַן מאַמע'שער ליבע פאַרווייט.

די ווערמער, די אויסגערעדמע,
אין צווייפל אַדער פרייד;
זיי וועלן מאַנען שפעמער
אַ זין און אַ באַשייד!

אַ וואָרט — ווי הייליקער ניידער, —
אין קייטן דורך פאַרשמידט.
דו זעסט נישט ווי ער באַגלייט דורך,
און היט דיר דיינע טריט!

1931.

דאָס קראַנקע קינד.

אין די שלענגיקע, ענגיקע געסלאַך,
פול מיט בייסיקע, כעס'יגע רייד.
וואו דער טאָג ציט זיך מיד און דערעסלאַך,
וואו די נאַכט קומט אַראָפּ ווי אַ פרייד.

וואו עס טרויערט פאַרמויערט אין ציגל
און אין שטיין דעם פאַרשעמטנס געוויין, —
וועט עס דאַרטן זיך וויגן אין וויגל,
דער וואָס דאַרף צו אונדז קומען צוגיין!

גאַנצע יאָרן פאַרשוואַרן פון וועמען,
וועט ער ליגן אַנטשוויגן אין וויג,
שטום און בלינד מיט פאַרבעלימטע ברעמען,
ווי פאַרגליווערטע מאַסע אַ שטיק.

טאַטע-מאַמע — פאַררעמדטע, פאַרקלעמטע,
פון דעם לעבן פאַרכייזטע און שטום.
אין דעם יאָך איינגעשפאַנטע, פאַרשעמטע,
אויפן קינד קוקן קיינמאַל זיך אום!

און ער וועט צו געשפעט יעדן דינען,
מענטשן וועלן פאַרשטעלן ס'געזיכט, —
ווי עס וואַלטן פאַרגיפטיקטע שפינען
זיי באַפאַלן פון וואו אומגעריכט.

נאָר דאָס קינד, — וואָס פאַר זינד פון די מענטשן
ליגט און צאַרט איינגעשפאַרט אין זיין פיין, —
וועט מיט שטום-קראַנקע ליפן זיי בענטשן,
זיי זאָל גרינגער און לינדערער זיין!

און א זינען געפינען וועט יעדער
אין דעם פיין וואָס דאָס זיין האָט פאַרשאַפּט;
דער צעמאַלענער אונטער די רעדער
ביז צום סאַף וועט נאָך פּרוּוון זיין קראַפּט!

ס'וועט דער גלויבן דערהויבן אונדז העכער —
ס'וועט זיין ליכטיק דורזיכטיקער שיין
אויך אין איינזאַמען האַרץ פּון פאַרברעכער
ווי אַ קינדערשער כאַלעם אַריין!

1916.

איילי און שמועל.

און דו, מיין קינד, מיט קנאפן צענדליק פריילינגען,
ווי פון א זינדיקן — וואָס ווייכט דער שלאָף פון דיר. —
צי טרוימסטו איבער בייטאַניקע שפּילונגען,
צי עפעס מער האַלט דיינע אויגן אָפּענע? — —

צו פרי, צו פרי נאָך, אַז די נאַכט די יוניקע,
זאָל פון איר טיפּן בלוי, צו דיר שוין לויערן!
וואָס ברענען אויף די אויגן דיינע זוניקע,
און סאַראַ רויש פאַרנעמען דיינע אויערן? — —

דאָס אַלמע מייסעלע פון קליינעם שמועלן,
צי לאַזט נישט רוען דיך אויף דעם געלעגער דיינ? —
הערסט אויך דאָס פּלאַטערן פון גאַטס נעוואַוע-דייד,
נאָר דו אַליין האַסט מורא גאַט באַגעגענען?

אַט הערסטו אַנרופן אַ נאַמען עמיצנס,
דער קלאַנג צעדונערט זיך אין לייב אַנ'אייגענער;
אַ בליץ צעשניידט די נאַכט אין רויטע פעניצער,
און אייליין זעסטו שטיין אַן איינגעבויענעם — —

שלאָף איין, ניט שרעק זיך קינד, מיין זונענליכטיקער,
ס'קומט אומדערוואַרטעהייט, וואָס דאַרף אַנטפלעקן זיך;
אַז ס'וועט דיך אַנרירן דער פּיל-געזיכטיקער,
וועסט דעמאָלט וואָך שוין זיין, נישט דאַרפן וועקן זיך...

נאָר איך — וועל אין געדאַנקען אַ פאַרוונקענער,
אַ שלאַפּלאַזער אויף מיין געלעגער וואַרפן זיך, —
פון איילי'ס פיין און ווייטאַק אַ פאַרטרונקענער,
וואָס וועט ווי גיפטיקע געטראַנקען סאַרפענען...

1922.

צוועלף יאָר.

כ'האָב געטראַכט און האָב געטאָן
אויף מיין אייגענעם באַראַט.
אויפגעבליצט האָט מיין שיגאַען,
און פאַרלאַקט מיין יונגן טראַט.

כ'בין אַוועק, אַוועק, אַוועק — — —
דאַרפיש שטויב נאָך זיך געלאָזט;
ליב געווען דער ערשטער שמעג
איינגעשניטן אין דעם גראָז.

קיינעמס וואָרט נישט אויסגעהערט,
(ליבע, ליבע, מאַמע'ס רייד; —)
און נישט קלאַר נאָך דער באַנער,
און פאַרפלאַנמערט דער באַשייד.

צוועלף יאָר! — און קליין געוויקס,
אַ געשריי אין האַרצן ברויזט;
ווי אַ הייסע קויל פון ביקם
האָב געריסן זיך אַרויס!

מאַמע'ס וויין האָט נאַכגעיאָגט,
מאַמע'ס בליק — דעם וועג פאַרשמעלט.
נאָר ס'האַט איינגעשפאַרט געלאַקט
פּרעמדער רייאַך, פּרעמדע וועלמ!

ווי אַ בויגן האָט מיין הויט
ביז צום פלאַצן זיך פאַרשמיפט;
ס'לויפט מיין לייב דורך קאַלמער שרויט,
כ'האָב מיין אומעט צוגעפייפט.

וואס דערווארט מיך אין פארויס?
וואס זאגט צו פאר די ווייט?
שווארצער רוך און באן-גערויש
שמילע רואיקייט צעשניידט.

באן כאפט צו מיך, און פארטראגט
מיט א טעמפן שמאלן קלאנג;
גארנישט, גארנישט צוגעזאגט,
קיין איינאיינציקן פארלאנג!

1931.

לידער צו מוישע וואַרשע

1

די מוזיק פון האַרצן,
ווי קאָן זיין ניט שייַן?
און אַ האַרץ מוז האַבן
ווער עס וויל פאַרשטיין.

ס'שוועבן פאַר מיר מאַמיד
זיינע גוטע רייד,
טרייסמן, היילן, גלעטן,
ברענגען אַ באַשייד.

פאַר די רעמענישן
ווי די נעפלען גרוי, —
און סע רירט ביז טרערן,
און ס'ווערט גוט אזוי!

2

איז געקומען גלייך ווי שטענדיק,
אַזאַ טרויעריקער — אַליין.
פייערדיק די אויגן בלענדן,
שווייגנדיק געבליבן שמיין

אויף זיין אַרט דעם אַפגעשמעלטן,
דעם באַליכטן — אַן אַ זייט;
ווי ביים לעבן, — פּרעמדע וועלטן,
האַבן זיך אין בליק געווייט.

ס'זייט פון פאַנים קינדער גלויבן,
ווייך און גלעטנדיק ווי טרייסמ.
פּלוצלונג ריידן אַנגעהויבן,
ווי דער עמעס שמיל און דרייסט! —

דער מיט מענטשן זיין צוזאמען
איז א רעמעניש צו — זנום.
בלויז דער יאם האט נישט קיין צאמען,
נור דער מענטש, — ער דארף, ער מוז!

וויי צו יענעם, וועמעס לעבן
ענדיקט גלייך זיך מיטן טויט.
לערנט מענטשן מיר פארגעבן,
צו פארגעבונג בין איך גרייט. —

און ווי פיינענדיק צו הערן
דעם וואס לעבט — א טויטנס קאל,
ווי דער קלאנג פון האַגל שווערן,
אָדער פון פאַרראַסטן שטאַל.

1915.

מיין בלאַנדער פריינט

איך האָב אַ לעבן-לאַנג אין שוואַרץ זיך פאַרגעשטעלט דעם טויט,
און שוואַרץ פלעגט שרעקן מיך—האַט מיך דער טויט געשראַקן;
ביינאַכט נאָך קייקלען זיך, ווי דונערס אויפן פעלד צעשפּרייט,
די שוואַרצע לעוואַיע-טענער פון די קלויסטער-גלאַקן.

היינט שרעקט מיך מער קיין שוואַרץ — מיין האַרץ איז
פינצטערער פון נאַכט, —
און ווי דער לעוואַיע-קלאַנג — מיין אייגן ליד באַגלייט מיך.
מיין פריינט, מיט בלאַנדע האַר, שטייט טאַמיד פאַר מיר וואַך,
מיט אויגן האַלב-פאַרגליווערט ווי ביי אַ טויטן.

און קומען, קומט ער צו מיר אַלע ווייסע טעג צוגיין,
אַ שווייגיקער — נאָר ווערטער אויף די ליפן שוועבן.
און רעדט ער — קלינגט פון ווייט אַזוי זיין קאַל, געלייטערט, ריין,
ווי ס'וואַלט אַ טויטער אויסדערציילט זיין אַלטן לעבן.

איצט שרעקט מיך מער קיין שוואַרץ . . . נאָר ווען איך זע אין
פעלד, אַמאַל,

ווי העלע קאַרן-זאַנגען וויגן זיך אויף ביימ, —
דערשיינט פאַר מיר מיין כאַווערס בלאַנדער קאַפּ, זיין שטילער
קאַל,

די אויגן האַלב פאַרגליווערט ווי ביי אַ טויטן.

1910

מיזרעך

אויף דעם מיזרעך קוק, ווען די זון פארגייט,
כאַטש אין מיירעוו וועט זי שטאַרבן;
ווייל עס שפיגלט דער מיזרעך אָפּ איר טויט,
דאַרטן גוסס'ען די פאַרבן.

און דער מיירעוו ווערט פאַרנאַכטיג, בלוי,
ער באַרואיקט זיך, ווערט ריינער;
ס'איז נישט שרעקלאַך דאָך דער מעס אַזוי,
ווי אַרום אים די באַוויינער!

1914.

דאָס קינד.

וואָס האָט אין העלן טאָג געטראָפֿן,
דאָס קאָן קיין זעאונג זיין; —
דאָס אויפֿל האַלט די אויגן אָפֿן,
אַרום — אַ בלינדער שיין.

זיין וויג פֿון זיך אַליין וויגט אום זיך,
אַן רויש, אַהין, — צוריק.
אַט קוקט ער וואַכנדיק אַרום זיך —
אַט פֿאַלט אויף מיר זיין בליק!

עס איז זיין בליק פֿון שטראַלן, קלערער,
אין רויטן זון פֿאַרגאַנג,
זיין מאַדנער פייער קאָן פֿאַרזערן,
אים אויסצוהאַלטן לאַנג.

עס האָט נאָך נישט קיין הונדערט זונען,
דאָס אויפֿעלע פֿאַרמאַגט,
האַט זיך פֿאַרבאַרגן וואָרט געשפּונען,
האַט אויף זיין ליפֿ געמאַגט.

אַט האָט עס שוין אַרויסגעפֿלאַפֿלט,
צושראַקן, — אומגעריכט. — —
אַ קראַמף אַ הייליקער געצאַפֿלט
אויף קינדערשן געזיכט.

דאָס וואָרט פֿאַר מיר איז אומפֿאַרשטענדיק,
נישט מיר איז ער באַשערט;
זיין קלאַנג — וואָס הילכט מיר נאָך באַשמענדיק,
איז נישט פֿון אַט דער ערד! — — —

1913.

קינדער

איז נישט דאָס גרעסטע גליק
אַ קינד צו וואַקסן זען?
ווי פאַר דיין אויגן בליק
ווערט וואונדערליכס געשען!

דו וויגסט דיין קינד, — פאַרוויגסט
אויך זיך אַליין אויף ס'ניי.
אַ טויב — ווי נח, — שיקסט
צום ערשטן מאָל דער פריי!

עס פעלט דיר אַמעס אויס,
און קויכעס פאַר דאָס פרייד, —
דו הערסט ווי ס'שפּראַצט די רויז,
און ס'פורעמט זיך איר קווייט.

קינדס ערשמער טראַט קלינגט אַפּ
ווי וואונדערנאַנג פון ווייט,
דו צימערסט אויף דעם גאַב,
דיין פרייד מיט ווייטיק שרייט.

ווי באַרגמענטש, הערסט זיך איין,
ווען ס'ווערט זיין קוואַל דערוואַכט, —
זעסט אויפגלי פון דיין שוין,
הערסט עכאַ פון דיין שפּראַך.

1917.

מאַמעס וויגן

צו אַ מאַמעס וויגן,
וואָס קאָן ענלאַך זיין?
יענער ווייכער ניגן,
וועלכער שלעפערט אײן?

אַליע-לוליע, לוליע,
פייגעלע דו מיין!
טוליע זיך און טוליע,
דרעמל, קינד מיינס, אײן! —

אַזוי זינגט זי איבער
טויזנט, טויזנט מאל,
ביז דער שלאָף דער ליבער
קומט גלייך נאָך איר קאַל.

1917.

קליין אינגעלע

אויף מיין ווייטיגדיקן שלייה
גיט מיט צערמלעניש א וויי, —
ס'לייגט ווייך הענטעלע ארויף
מיין קליין אינגעלע אזוי.

וויגן אום זיך מיינע האַר
פון די פינגערלאך-געיעג,
ווי פון ווינטל — ווייכער ראַר
ביי א טייכלס גרינעם ברעג.

און עס ברענט נישט מער מיין שלייה
אונטער אינגלס ווייכן גלעט,
וויקלט איין מיך ווי א רייה
ארום גרינעם סנאַפּ טשערעט.

1916.

ווי אַ בין

ווי אַ בין אין יונגען בלום,
ווי אין ווייכן גראַז דער ווינט, —
זשומט אַ גאַנצן מאַג אַרום,
פליט מיין שטיפערל, מיין קינד.

אין זיין זשומען, אין זיין רויש
הילט ער מיינע טעג אויך איין;
ס'צינדט זיך אַן און לעשט זיך אויס
מאַג און נאַכט אין גייעם שיין.

1916.

צו דיינע דרייצן יאָר.

איך ווייס ניט, מיין קינד, וואָס צו בעטן
פאַר דיר אין די שפּעטערע טעג,
ווען איינער אליין וועסטו טרעטן
די טריט אין דיין ווייטפרעמדן וועג.

אין וואָסער געשטאַלט זאַל באַווייזן
אין לעבן צו דיר זיך דאָס גליק?
האַט ווער שוין געצייכנט די קרייזן
אַמאָל נאָך פאַר דיר אין דיין וויג? —

איז דאַמאָלסט אומזיסט שוין מיין בעטן,
ווען אַליץ איז פון פריער באַשטימט;
דאָך פאַטער-פאַרלאַנג קאָן פאַרטרעטן
דעם צירקל געקרייזט אין דער קריס. — —

דו זאָלסט זיך אַ ברודער באַטראַכטן
פון אימלאַך באַשאַף אויף דער וועלט?
דו זאָלסט יעדן איינעם פאַראַכטן,
וואָס שמערט דיר צו בויען דיין צעלט?

דאָס ערשטע — וועט פלינגען דיר געבן
צו טראַגן דאָס לעבן אָן זינד;
דאָס צווייטע — וועט מאַכט אין דיר וועבן
צו הערשן אַ מאַכטיקער, — בלינד.

זאָג, דו, וועלכן וועג וועסטו קלייבן
באַם שיידוועג פאַרוואַנדערטער, שטיין?
דעם וועג וואוהיין אַלע זיך טרייבן, —
צי דאַרט וואו נאָר איינער קאָן גיין?

איך האָב דיר פון הילעל געלערנט:
„טו קיינעם וואָס דיר נישט געפעלט!“
זאַל דאָס ווי אַ וואַנדערער שמערן
דיך נאַכגיין און לייכטן דיר העל!

1927.

דאָס פייער

עפעס קלער איך אין דער שמיל,
אָן אַ ציל.

ס'שפיצט מיין אויער שאַרף זיך אָן,
קומט ווער אָן?

כ'לאָז פריי בלאַנדזשען מיין געפיל,
וואו ער וויל.

אַמאָ כאַפּט מיך אָן אַ פרייד,
און פאַרגייט.

ס'איז פאַרצויגן דיק מיין שויב
מיט אַ שטויב.

ס'איז אין גאַס איצט וואָס געשען, —
כ'קאָן נישט זען!

ס'ברעכט אַ פלאַקער לעם מיר אויס —
העליש גרויס!

ניט איך שריי, און ניט איך וויין,
נאָר איך שמוין!

ווי אַ קינד קוק איך זיך איין
אויף דעם שוין.

1915.

ווינטער

מיר האָט זיך געכאַלעמט היינט נאַכט
אַ ווייטער, אַ שניי-ווייסער רוים;
ווי גוט איז דעם מענטש, וואָס דערוואַכט
און זעט זיין באַהאַלטענעם טרוים!

עס ווייסט אויף מיין שויב זיך אַ פעלד,
וואו ס'וויגן זיך בוימער אַרום,
און ס'יאָגט מיט אַ ווייך-ווייסער קעלט
פון יעטווידער פראַסטיקער בלום.

איין שניי-באַרג צום צווייטן פאַלט צו,
אין שטילקייט אַזוי דרעמלען איין;
ווי גוט, און ווי ליב איז די רו
וואָס טונקט זיך אין העל-ווייסן שיין!

די זון צינדט זיך אָן אויף מיין שויב,
די לאַנדשאַפט ווערט ראַזיק צעגליט,
צו וועמען כ'זאַל שיקן אַ לויב,
וואָס האָט מיינע שויבן צעבליט?

און ס'בלענדט מיר די שנייאיקע ווייט
וואָס ליגט פאַר מיין אויג אויסגעשמרעקט.
דער הימל — געפרוירענער זייד,
די ערד — ווי אַ סאַד נישט אַנטפלעקט!

1916.

אַליין

איך גיי אַליין אַרום אין צימער היין-צוריק, און טראַכט, —
איך טראַכט, און רייד צו זיך אַליין :
מיך האָט קיין זאָך צו שלעכטס נאָך קיינמאָל נישט געבראַכט,
נאָר פלאַמט עס אויף, — צו בלייב איך ריין ?

איך ווייס, איך טראַג אין דער מינוט קיין איין פאַרלאַנג,
אַז כ'זאַל דורך דעם אַ זינד באַגיין ;
פאַרוואָס פאַרציען נעפלען מיין געדאַנק,
און כ'קען נישט זאָגן : יאָ — צי ניין !

1914.

מיין כאווער

מיין כאווער האט צוויי שפיגלען
אין צימער זיינעם שטיין.
אין איינעם בין איך טייוול,
אין צווייטן בין איך ריין.

ווען כ'קום צום כאווער בלייב איך
צעמישט אין צימער שטיין;
איך טראכט דורך וועלכן שפיגל
ער קוקט אויף מיר אליין.

1912.

א שאטן

אויפן הארץ איז נישט באנג, און נישט פריילאך
ס'מאכט א ליבלאכער נאָגן נאָר מאַט;
כ'זינג: „אַמאַל איז געוועזן אַ מיילאָך,
האַט דער מיילאָך אַ מאַלקע געהאַט.“

איז די מאַלקע פאַרקישעפט געוואָרן
פון איר אייגענעם צויבער און פראַכט — — —
וועבט אַליין זיך ביי מיר אין זיקאַרן,
כאַטש איך האָב שוין וואָס אַנדערש געטראַכט;

כ'בוּיג זיך איין און ריים אויס אַ פאַר בלומען,
גיב אַ וואָרף הינטער פלייצע זיי גיך;
און כ'דערמאָן מיך דעם מינהאַג דעם פרומען,
ווען מען וואַרפט הויפּנס גראַז הינטער זיך.

עפעס האָט אזוי מאַדנע צעלאַכט מיר,
און איך פאַל אין אַ טרויער אַריין —
כ'הער מען זאָגט: איך האָב פיין נאָר געבראַכט דיר,
דאָך פאַרלאַנג איך: מיט דיר לאַז מיך זיין!

כאַטש איך ווייס, נישט צו מיר איז דאָס ריידן,
קער איך ריטעריש אום זיך און זאָג:
ס'וועט אונדו קיינמאַל און קיינער צעשיידן,
ס'וועט אַ ליכטיקער זיין אונדזער טאַג!

און אַ שאַטן טראַגט דורך אויף מיין וועג זיך,
ציט זיך אויס און בלייבט איינגעשפאַרט שטיין:
קום אויף גיך, ווער איך בין, דאָס נישט פּרעג מיך,
האַסט געזאַגט, און דו מוזט מיט מיר גיין!

1912.

נישט פון דער וועלט

אין אן אָרט, וואו ס'צעשיידן זיך וועגן,
אומבאקאנטע פון וואו און פון וואָנען, —
איז אַ מיידל דאָרט קינדערש פארלעגן,
און אַן אומעטיק-שמילע געשמאַנען.

נאָר אויף וועלכן פון די אַלע וועגן
זאָל זי גיין און וואוהיין וועט זי קומען? — —
איז ביי קיינעם געווען דאָרט צו פרעגן,
און זי האָט אויף איין וועג זיך פאַרנומען. —

נאָך צו פרי דאָן געוועזן פאַר שמערן,
נאָך די זון נישט אינגאַנצן פאַרגאַנגען, —
האַט לעוואָנע אין הימל דעם לעערן
שוין געלויכטן, איר שמיל גאַכגעגאַנגען.

1913.

א כאַלעם

עס שרעקט מיך, ווי מאַדנע זי ליגט אויף איר בעטל,
די האַר אויפגעשוויבערט, ווי גראַזן צעטראַטן, —
אויף ליפן זיך לעשן געשרייען נאָך רעטונג,
אין צימער צעהילכט זיך דער רויש פון איר אַטעם!

און זע, ווי פאַרמאַכט אירע אויגן, פאַרשלאָסן!
ווי עמיץ אַ סאַד וואַלט פון זיי וועלן שלעפן;
די רונדיקע ברעמען — פאַרשאַרפטע ווי קאַסעס,
פאַרצווייפלונג צעאַקערט איר שמערן אין טרעפן.

אַ פּריש-ווייסער ציילעס איר גוף איז געלעגן,
פאַרכאַלעשמע הענט אין דער ברייט אויסגעשטרעקטע!
אַ ליפ אויף אַ ליפ מיט די ציין איינגעזעגן,
געקרייציקטע גלידער אין אומרו גערעגט זיך;

אויף קינדערשע באַקן אַ רויטקייט צעגאַסן,
ווי צינישע רייד איר געהער וואַלט פאַרנומען;
אין מיידלשן נידער די גלידער פאַרשלאָסן, —
אַ שמעכיקע וואַנט פאַר דער זינדיקער טומע!

אַט האַט איר מיין נייגערק בליק אויפגעהיימערט,
פאַרוואונדערט געעפנט צעשראַקענע אויגן;
פון פיינלעכן כאַלעם די גלידער באַפרייטע,
מיט צוטרויען האַבן צו מיר זיך געצויגן!

1910.

אין לאַנד פון זינד.

איך קום פון יענע ווייטע לענדער,
וואו ס'אַטעמט זינד אין יעדנס בליק,
וואו טרויער איז פאַר אונדז אַ פּרעמדער,
און ליידן — רופן מיר אָן גליק.

די הימלען — שוואַרץ און שטרענגע הענגען,
די טייכן — ווי מיט בלוט באַפּאַרבט;
קיין ווידוי-קלאַנג — די ליפּן ברענגען,
און קיינער וויינט נישט ווען מען שטאַרבט.

עס שאַלט נישט אויף דער רוים מיט קלאַנגען,
ווען ס'גייט די זון אין פּלאַמען אויף;
פאַר לעוואַנע-שיין, אין שטיל געראַנגל,
לאַזט יעדער לייטערן זיין גוף.

צום מוילעד ווערן פול די שוועלן, —
מען וואַרט מיט פּרייד די לעוואַנע אָפּ;
ביז וואַנען ס'קומט דער רויטער טעלער,
ווי דער — מיט יויכענענס טויטן קאַפּ.

לעוואַנע-שיין נעמט דורך די גלידער,
פאַר אונדז איז הייליקער די נאַכט! —
נישט אומריין איז דער בען-האַנידע,
וואָס הייסע זינד האַט אים געבראַכט.

1910.

די בסורע פון גוטס

ברוך טשאַרניו

....

ווי אויף כוואַליעס געטראַגט, ווי דורך ווינטן געיאַגט,
אומגעוואַרט, אומגעגאַרט קומט די בסורע פון גוטס:
ס'גייט דער מענטש ווי אַ קינד, — דאַכט זיך, זוכנדיק בלינד,
ווען ער וואַרט נישט קיין הילף, ברענגט אים עמיצער שוין!

גלייך אזוי איז דיין וואַרט — אין פאַרוואַרפנסטן אַרט —
ווייט פאַרשמעלט פון דער וועלט אַנגעקומען צו מיר. —
אויף פאַרבאָרגענע רייד האָב געפונען באַשייד,
דאָס פאַרשלאָסענע האַרץ גיט זיך פּלוצלונג אַ ריר.

זע, פון שלאָגיקן קוואַל, די ווייסשפּריציקע וואַל,
וואָס פאַרשווינדט און פאַררינט — איז פאַרטריבן מיט געוואַלד:
זע, דאָס בלעטל פון בוים, אַבגעריסענער טרוים, —
אזוי אומוויליק פאַלט, און דער פיין, ווען עס פאַלט!

וויפל שיידוועגן האָט — יעדער וועג מיט זיין סאָך —
אויף צו גיין און פאַרגיין יעדער מענטש אויף זיין וועלט:
ס'איז פאַראַן אזאַ בלום, וואָס אין יאָרן אַרום
אַבגעריסן פון אַרט, ווערט עס קיינמאַל פאַרגעלט!

1913.

אַלטע לייט

מיר גייען שוין אום איינגעבויגן,
צוויי אלטיטשקע לייט — אַט אַזוי.
ס'איז איטלאַכער טראַט אַבגעוואויגן,
און וואַרט צימערט אויף ווי געשריי.

און ס'ווילט זיך נישט אַמפערן מערער,
מיסאַמע איז יעדער גערעכט;
און ס'זוערן פאַרטרונקען די שטערן
אין פינצטערן הימל פון פּעד.

1915.

עפעת

עפעס דרעמלט אין מיין הארץ מיר,
מיט דער רו פון פאר געבירן;
איידער נאך עם איז געקומען
שרעקט מיר: כ'זאל עם נישט פארלירן.

וועט מיר דאס, וואס דארף באלד קומען,
ברענגען פייך, צי ברענגען פריידן?
כ'היט דאס ברענגען פארן גומען,
ס'שרעקט מיך הויך דערפון צו ריידן.

1912.

א גוילעם

דער הימל — אזוי ווי א נעפל
פארנאכט, ביי א שווייגיקן יאם,
די וואַלקן — ווי נידעריקע טרעפן,
פון פינצטערע כמארעם א צאם!

דיר ווערט אזוי ענג, אזוי פינצטער,
די וועלט, — אזא גרויע און קליין;
אויף וועלכן נאָר וועג דו געפינסט זיך —
איז ווייניק געבליבן צו גיין.

די ווינטן — פארוואונדיקטע פייגל,
א יאָג — און זיי פאלן צוריק.
דער רוים הענגט אריבער די אויגן,
אז ס'שלאַגט זיך אין אים אַפּ דער בליק.

א טויבקייט אין לופט אויסגעגאָסן,
א גרויע און שווערע ווי בליי;
און ווילסטו נישט זיין אַפגעשלאָסן,
איז ווי צו די טויבע הויך שריי!

ניט מענטש-שאַל, און פויגל-קלאַנג האָט נאָך
א הילכטאָן, א וועקטאָן געפרופט;
נאָר זשאַבעס אין זומפיקע בלאַטעס
צעלאָזן זיך הויך אין דער לופט!

וואָס וועט אזא טאָג מיט אונדז טיילן
אין גרויער און אַרעמער וועלט? — — —
צי ווערט אַן אומגליקלעכער גוילעם
געבוירן איצט וואו אויפן פעלד?

1911.

אַמאָל

כ'האָב אַמאָל אין פעלד צעשטאַכן זיך אַן בלומען,
ווייסע ליכטיקע אַזוי.
ס'האַט מיין האַרץ אַ שאַרפּער ווייטיק דורכגענומען,
ס'שמעקט נאָך היינט, און ס'טוט מיר וויי!

כ'האָב אַמאָל ביים יאָם-ברעג שטיינדעלאַך געקליבן,
און צעשניטן זיך אין גלאַז;
זיינען ראָזע פּלעקן אויף דעם זאַמד פאַרבליבן,
און אין האַרץ — איז היינט נאָך ראָז!

איצטער זענט איר זיך צעפּלויגן, קינדער יאַרן,
גלייך ווי פּויגעלאַך פּון קעלט, —
כ'זע אייך אַוונט שווימען אין אַ טייך אַ קלאַרן,
דורך אַ גרין צעבליטן פעלד.

1913.

די שענסטע גאָב

פאראן אזא כאיעלע ערגעץ,
אנ'ארעם באשעפעניש, קליין, —
געבירט זי איר קינד, — פון יעסורים
מוז שטארבן די מאמע אליין.

צי האסטו געזען א פארליכטע,
דאס קינד אין איר הארץ נאך פארבארגט, —
פארטראכט גייט זי אום, און צעשראקן,
פארשלאסן אין איינזאמער זארג.

ס'פארשטייט זי נישט רעכט איר געליכטער,
צי ער איז איר אומרו נישט ווערט;
די יונג-נישט-דערפארענע מוטער
טראגט אינזיך דעם סאך פון דער ערד.

איר קינד וועט א לעבעדיקס קומען?
וועט איר עס באשערט זיין צו זען? —
זי קוקט אין דעם אפגרונט פון ברונעם,
דארט אייגענעם פאנים דערקענט.

פון פרייד האט איר הארץ זיך צעשלאגן;
עס שפיגלט דאס וואסער איר אפ! —
מיט ליבשאפט וועט זי איצמער טראגן
דאס שענסטע פון מענטשלעכער גאָב.

1916.

צו איינער

מאָמיד בין איך צוגעבונדן,
מאָמיד — אָפגעבונדן, פריי;
קומסטו — היילסטו אויס די וואונדן,
קומסט נישט — לייד איך סיוויסיי.

נאָר דיר רופן קאָן איך קיינמאָל,
כ'צווינג דאָס האַרץ פאַרשווייגן שטיל;
ביזט אליין געקומען איינמאָל,
ס'פאַנים — שרעק, און פאַרגעפיל!

האַסט געקוקט מיר אין די אויגן
מאָדנע טרויעריק און לאַנג,
כ'האַב ווי טוי אַריינגעזויגן
דיין פאַרצווייפלטן געדאַנק.

קינד, הער אויף אליין זיך פיינען, —
און פאַרטרייב פון זיך דיין שרעק;
ס'וועט דיין ליבשאַפט אייביק שיינען,
צי דו קומסט, — צי גייסט אַוועק.

1913.

מוטערשאפט

ביזט מיין מיידל, פרוי און קינד,
געטרייע מוטער, —
מיך מיט טויזנט פעדים בינדט
דיין בליק דער גומער.

מיט דיר קוק איך דער געפאר
גלייך אין די אויגן,
כ'גיי מיין וועג דאן איינגעשפארט,
נישט אפצונויגן!

בלויז פאר רעגעס גרויסן פיין
ווער איך פארלוירן,
ווען דו שטעלסט דיין לעבן איין
צו געבוירן!

1915.

דאָס מיידל-גליק.

האַסט פּרעמד אויף מיר אַ בליק געמאַן דאָס ערשמע מאָל,
האַב איך שוין באַלד פון דיר געקלערט;
האַסט נאָר אַ רוף געמאַן מיר מיט דיין רויען קאַל,
האַב איך שוין באַלד צו דיר געהערט!

נאָר לאַנג האַב איך צושטרײטערהײד פון דיר געטראַכט,
מיך האַט געשראַקן אומבאַוואוסט;
איך האַב געמוזט די אויגן האַלטן צוגעמאַכט,
ווען דו האַסט פּײנלאַך מיר געקושט.

איך טראַכט: עס שטייט אין מיטן פעלד אַנ'אלטער בוים,
פון אים — אַ יונגער שפּראַצט אַרום;
פאַרכאַלעמט יונגע בויםל זיך אַנ'אייגן טרוים,
ביז ס'רייסט עס ווער פון וואַרצל אויס! — —

איז נישט אַנ'ענלעכער דאָס שרעקיק מיידל-גליק
וואָס ווייס דאָך אויך נישט פון איר סאַף,
ווען ס'וועט איר צייכענען דעם אומבאַקאַנטנס בליק,
צעשמערן איר דעם מיידל-שלאָף!

און קומען מוז ער דאָך, און זי וועט מוזן גיין,
כאַטש ווייט און אומבאַקאַנט דער וועג; — —
איך בין געגאַנגען מיט געלעכטער און געוויין,
פאַרלאַזנדיק די מיידל-טעג!

1913.

טריט

מיר ווערן פרעמד און אפגעפרעמדטער,
א ליבע מיין, א ליבע מיין!
פאר זיך און פרעמדע א פארשעמטער,
אנטלויף איך אין דער גאס אריין.

— די שטאָט, די מענטשן, די טראַמווייען,
אויף טרעפן שלעפן זיי מיך אום;
זיי שרייען, שרייען, און פארשרייען
פארמישן מיך אין ווילדן ברום.

און די פאר דיר געהיטע ווערטער,
צעטייל איך אין מיין מידן גאנג;
און ווי א גלאַק אַנאַלט צעשמערטער,
פארנעם איך זייער ווייטן קלאַנג.

און מיט די האַלב-פאַרשמומטע קלאַנגען
דערגלייט, דערציט זיך אונדזער ליד;
איך טרייסט זיך: — ווער ס'איז שווער גענאַנגען, —
וועט הערן רוישן זיינע טריט!

1922.

1

ווייל כ'רייד נישט אפט, מיין ליב,
און שווייג פארטראכטערהייט, —
אנ'אומעט דיך פארציט,
א שאטן דיך באגלייט.

ס'איז נישט קיין פיין-פארדראָס,
וואָס וואַלקנט מיין געשמאַלט,
ס'איז ווי דעם דורשטיק גראַז
דער אַוונט-טוי באַפאַלט.

2

וואָס כ'האַב געזוכט אין ווייט,
פון נאַענט, — אויסגעווייכט —
געווען איז ביי מיין זייט,
און איצטער מיך באַלייכט.

נאָר ס'נעמט נעקאַמע ניט,
וואָס כ'האַב געזוכט אין פרעמד ;
מיין וועג שטיל אַפּגעהיט
באגלייטנדיק פארשעמט.

1917.

זיין כאווער

ער האָט דערציילט איר נאָר פון אים,
זיין ווייטן כאווער, ערגעץ-וואו;
און זי — שטיל קוקט פאַרקלערט וואהין —
זי הערט זיך צו זיין רייד נישט צו.

נאָר וואָס אַ טאָג אליץ גייט אַוועק,
אַליץ בלאַסער ווערט זי, און פאַרטראַכט;
זי שרעקט זיך, ווען ס'איז נישט קיין שרעק,
זי וויינט און ציטערט אויף ביינאַכט.

און ער — נאָך אליץ פון אים דערציילט,
פון אים, זיין כאווער ערגעץ-וואו;
אַ נייער סאָד האָט איר פאַרהיילט,
זי האָט בייטאַג און נאַכט קיין רו! —

1919.

שמעטערלינג

שפיל זיך קליינער שמעטערלינג,
שפיל זיך, לעבן מיין;
דרייען זיך אין בלינדן רינג
פאר דעם אָונט שיין.

קעגן פייער גלאַנצענדיק,
פלאַטערדיק פאַרגיין,
לעצטע רעגע טאַנצענדיק,
אַליין, אַליין, אַליין.

1916.

טונקלקייט

עס שארט די טונקלקייט זיך שטיל ביי יענעם זייט פון לאדן,
און איז די הויכע ווינקלען פון דיין צימער פינצטער ווערט;
צו וואס לאזטו אראפ די פארהענגלאך פון פענצטער,
וואס איז דיין בליק געווארן אזוי, אומעטיק, פארקלערט? —

א טאג א ליכטיקער נאך איינער האלט אין מיטן שטארבן,
אויף דינע ליפן אטעמט ער זיין לעצטן ווידע אויס;
צו וואס נאך אזא קינד א יונגס זאל טויטע שוין באגלייטן,
און קווארים זאלן אנפילן און אפטייטן דיין הויז?

אזוי — ריים מיט א שמייכל אפ דעם טויט פון דינע ליפן,
און גלייך דיר מיט געלעכטער אויס די קנייטשן פון געזיכט;
און פשיבישעווסקים קלוגן בוך פארווארף פון דינע אויגן,
ס'מאכט סייכל אלט א מענטשן און פארלעשט זיין יוגנטליכט!
1912

מיין פעלד

און וואו נאָר איך קער זיך — גרייט שמייען די טוואועס צום שניידן,

די קערנער — פון רייכקייט און שעפע די זאנג-העמדלעך שפאלטן;

און באַלד וועלן שניטערקעס קומען, זיך אין לידער צעקלינגען, אין הערבסטיקע טעג וועלן זייערע קלאַנגען אין לופט זיך נאָך האַלטן!

און וואו נאָר איך קער זיך — שמיל ווינקען צו מיר פון די ביימער די קארשן, אַזוי ווי די שניטערקעס בליאיקע אויגן.

און ס'ווינקען אַראָפּ פון די ביימער די רויטקייט פון עפל, ווי מיידלשע באַקן מיט קינדערשן טוי נאָך פאַרצויגן.

און באַכערים יונגע — מיט אויגן פון זומער צעפלאַממע, ווילד לויפן אין פעלד אום, און גיריקע רייסן די פרוכט אויף די צווייגן.

און ס'רייסן די קינדער אָן ווערבעס אויף פאַסמוכשע פייפלאַך — זיי וועקן אין פעלד אויף דאָס אַלטע, פון ווינטער פאַרשלאַפענעם שווייגן!

נאָר איך האָב מיין פעלד נישט פאַרזייט נאָך, און ס'קוועלט דאָרט אַנ'עלנט,

ווי אַגונע וועס ס'האַט נאָך דער מאַן נישט קיין קינדער געלאָזן; אין זומערנעכט העלע, גייט איינזאַם דאָס פעלד אויס אין וואַרטן, ווי קאָפּ אין צעלאָזענע האָר זינקט עס טיף אין די גראָזן.

אויף שפיציגלאַך פינגער ביי נאַכט, קום איך שפעט צו מיין שטיבל,

גיב פריער אַ קוק אין דעם שויב... גיי אַריין און וואַרט אָפּ, ביז ס'נעמט טאָגן, —

אַ פרוכטבוים וועלקט ביים פענצטער, איך האָב נישט פאַרהיט אים אין ווינטער —

און ווי אַנ'אַקאַרע טוט שמיל איצט דער בוים אויף מיר קלאַנגן! 1910.

מיין עלטער

עס שרעקט מיך דאס הארץ: עס קאן עמיץ אין וועג זי פארהאלטן.

צי עפשער — דעם טאג וועט א נעפל א גרויער פארציען;
און ס'וועלן אין נעפל זיך אומדרייען ווילדע געשטאלטן,
וואס וועלן מיט גליאיקע אויגן זי ערגעץ-וואו ציען.

און לאנג קאן נאך נעמען, ביז וואנען ס'וועט לויטערער ווערן,
ביז זי וועט דעם ריכטיקן וועג צו מיין שטיבל געפינען.
איך קאן נאך ביז דעמאלט די טריט פון מיין עלטער דערהערן,
דער טויט וועט דעם גרוי-שווארצן קלייד אויף מיר אנהויבן
שפינען.

און איך וועל זיך זיצן אליין און נאך קיינזאך נישט בענקען,
א ווייטער אינגאנצן, מיט קנייטשן צעאקערט דעם שמערן.
און עפשער — וועט אירן א ווארט נאך מיין הארץ שטיל
געדענקען —

נאך כ'וועל פון איר קומען-צוריק שוין מער קיינמאל ניט קלערן.
און פלוצלונג — אט קומט זי, אזוי ווי ס'וואלט גארניט געטראפן,
דער פאנים נאך אינגער, מיט קינדיש-צעשראקענע אויגן.
אזוי ווי זי וואלט דורך כאלוימעס א נאכט נישט דערשלאפן,
און ס'וואלט בלויז אן'אומעט א לייכטער איר פאנים פארצויגן.

און — „זיידעניו“, פרעגט זי צעטומלט: — מיין כאסן ווען
מ'קומען? —

צי איז ער אין ערגעץ אויף לאנג פון שטוב אוועקגעגאנגען? —
דא האט ער אין צימער מיך טאמיר צו גאסט צוגענומען,
אט זיינען נאך דא אויף די ווענט מיינע בילדער צעהאנגען! —

און איינשרומפן וועל איך פאר שרעק, ווערן קלענער, אלץ
קלענער ...

— ער איז וואו פארשוואונדן! — וועל איך זי אן ווערטער
קוים זאגן.

איך וועל זיך פארקוקן, זי זאל נישט דערקאנען: כ'בין יענער —
און איינהאלטן וועל איך זיך שטארק, כ'זאל ניט אנהויבן קלאגן!
1910.

ביינאכט איז דאס געווען. אין דרויסן אומעטיק און לעער.
און עפשער איז דארט יא געשטאנען וואו באהאלטן ווער, —
ווער ווייט? — און ס'שרעקט דאס הארץ זיך עס צו וויסן...
נאר ס'האט א שטים צעצויגן אין דער לופט זיך שווער געגאסן,
און האט געקלאפט אין רוים ווי רעגן-טראפנס אויף א
בלעכן דאך;

ס'האט יעדער קלאנג — א שטערן אין הימל אויסגעריסן,
די פייערלאך פון יעדן פענצמער אויסגעלאשן,
האט אפגעשטעלט פון ווייט וואו נאר א קינדיש לאך,
און האט א מאדנע פינצמערניש מיט יעדן מאן צעגאסן.
דערנאך — האב איך שוין אים אליין דערוען;
און עפשער האט זיך מיר דאס אויסגעדאכט: —
געווען איז דעמאלט שוין נישט מער קיין נאכט,
און ניט קיין טאג... איך האב אזא קאליר געווען
כיי מעשוואגאיים אין די אויגן!
פון בלוי האט ער גערעדט,
נאר בלוי איז נישט געווען די פארב... צו שווער זי
אויסצומאלן! —

און זיינע ווערטער האבן זיך געצויגן
ציטערדיק ווי א געבעט,
אין לופט זיך איינגעהאלטן, ווי די פייגל-קלאנגען האלטן אויף
זיך אין די טאלן. —

און אזוי האט ער גערעדט און עפשער נישט אזוי:
— „די אויגן בלוי, די קליידער בלוי,
ס'גייט אומעטום מיר נאך א בלויע פרוי.
וואו ביזטו? פארוואס ווייזט זיך ניט?
איך הער דאך דיינע טריט!
ביזט ערגעץ דא, נאר שווייגסט וואו אין די גראזן,
דו האסט מיר פון דיין ליבשאפט ניט געזאגט,
און איך האב אלץ דיין אַנבליק נאכגעיאגט,
געמיינט דו האסט מיך שוין פארלאזן. — —
דיך שרעקט?—ווען כ'רעד פון דיר, פארשווינדט מיין מעשוואגאס,
און ווען זיי רופן מיך מעשווגע, — בין איך ביים פארשטאנד!

אָט זע איך בוילעט דיין געזיכט, ווי ציטעריק און בלאַס,
איך האָב דערפילט דעם אַנריר פון דיין האַנט! — — —

און פלוצלונג — אומגעביטן האָט זיך זיין געזיכט,
איז זיינע טיף-אַריינגעגראָבענע אויגן האָט צעפלאַקערט זיך
אַ פרעמדע ליכט,

אַזא — ווי דער קאַליר אַרום.
די באַקן — ביינערדיקע, הויכע, שטייען אָפּ,
אַ מערדערשער געדאַנק בייז לויערט אויף זיי אום.
די בליקן ווענדט ער אויף אַראָפּ,
און רעדט און רעדט וואָס אין דער שטום.
אָט האָט ער ווילד צעלאַכט זיך מיט אַמאָל, —
נאָר קיינער געהערט האָט זיין קאַל!

1910.

רייד צו מיר אידיש

רייד צו מיר אידיש, דעם אויפריכטיק-פראַסמן,
רייד מיר די שפראַך פונ'ם פלאַפלענדיק קינד;
ס'ליגט אזאַ כּיין דאָך אין נאַענט-פאַרלאַזטן, —
ס'צערטלט און וואַרימט, זאָגט צו, און פאַרבינדט!

ס'האַט שוין דערעסן דער אייביקער קאַלטער,
פוסטער און קלינגענדיק וואַרט פון דער פרעמד,
ווי אין אַ זון-טאַג אַ האַגל צעפאַלט ער
מאַכטלאַז אין סטעפּ פון די טרוקענע זעמד.

כאַטש מיר פאַרמאַגן קיין לאַנד נישט קיין אייגן,
ס'האַט דאָרט מיין שפראַך ווי מיין פעלד נישט געבליט, —
כ'האַב פון מיין מאַמען זי טיף איינגעזויגן,
ס'האַט מיר איר טרער יעדן אַם אויסגעברייט.

ס'הילכט אַ געשאַמע אין וואַרט, ווי ביי מענטשן,
ס'ווערט וואַס געבוירן פון איטלאַכן קלאַנג;
כ'פיל נאָך די ליפן מיין מאַמעס מיך בענטשן,
בענטשן אויף אידיש, וואַס קלינגט ווי געזאַנג.

1916.

ב. טשילע

(לידער געשריבן אין טשילע,
דרום אַמעריקע)

... אין מיין פענצטער האָט גאַנצענע טעג
דער שניי פון די אַנדעס געבלענדט,
כאָטש געגלייט האָט דער זאַמד אויפן וועג
און די טרייט געברענט.

משילע (*)

דערפארונגען און עפיוזאדן
הענגען נאך פריש אויף די צווייגן פון מיון זיקארן; —
ווי א צייטיקער בוים אויף א זאפטליקן באדן
דערווארט איך דעם הערבסט
אויפן פעלד פון מיינע פארגאנגענע יארן.

איך וועל דיך נישט באריידן
פאלק דו משילענער!
אויב עס זינדיקן דיינע מיידן,
איז אויך דאס זינד פון דיינע יונגען נישט קלענער. —
עס איז פון דער זון אויף די שנייאיקע קארדילערן
נאך א ווארעמקייט א ליכטיקע פארבליבן.
עס גליט אין דיין אונטערערדס אינגעוויידן
די ברומענדיקע שטים פון פארצערונג,
וואס נעסט זיך זינט דוירעס פארטריבן. —
דעריבער איז באנג מיר אזוי צו הערן
ווי דער ערדס, —
אויך דעם מענטשנס ספאזמאטישן ריידן; — —
דו גיסט פון שלאף זיך א צאפל און צי:
Si! —————

אזוי אפגעהאקט גיך,
ווי פארשלונגען אין זיך,
דערשראקן און קורץ, —
ווי א שלוכץ!

1924.

(* די מערסטע טשילער איינוואוינער זאגן ארויס דאס
ווארט סי — וואס באדייט יא — כמעט ספאזמאטיש. דאס איז
זייער אַנאַייגנטימלעכער שטריך ביי די טשיליענער, ווען זיי
האלטן איר לויף פון געשפרעך.

די מולע

אזוי ווי די פארע פון נאר-וואָס פאַרגאַמענעם בלוט,
אזוי ווי די אויגן דעם מערדערס — רעציקיש און ברוט —

ברענט אויף די פעלדער דער זונס לעצמע פונקען צעשפרייט,
צינדן דעם טוי און די טייכן מיט קרענקלאכן רויט!

און ס'שרייט אין די שטאלן דערשראָקן און הילפלאָז דער שאַף,
די פערד בויגן טרויעריק די קעפ ווי פאר שטראַף,

פיינלאַך — ווי פארן געבורט קלאַנט די מולע אין פעלד,
וועט זי געבוירן — מוז כאַרעוו דאָך ווערן די וועלמ!*)

פאַרוואָס איז דער גאַנג פון דעם לעבן — אַ פינצטערע הייל? —
ווי מענטשן — די כאַיעס אויך ווערן ביים לעבן פאַרטיילט;

אַקאַרע-געוויין שטילט דער עלנטער מולעס באַגער, —
איר דאָר מוז זי ברענגען דורך אייזל און פערד.

עס פלאַטערט דאָס האַרץ ווי אַ שרעקעדיק קינד, און עס ליידט,
עס פילט וואָס דאָס בייטנדיק פאַרב פון די גראַזן באַדייט, —

פאַלקסמענטש, נאָר דו ביזט דאָס האַרץ און דער נאָווי אויף
דר'ערד,
דו ווייסט די צייכנס ווען גומס און ווען שלעכטס איז באַשערמ!
1914.

*) ווי באַוואוסט, ווערן געבאָרן די אייזלען דורך אַ בורא און
פערד. דעריבער גייט אין טשילע אַ שפּרוך: ווען אַניאייזל וועט שוין
יאַ אליין געבאָרן, וועט דאָן קומען משיח! . . .

שניט צייט

א שניט צייט-טאג, פול אַרבעט און גערויש
קלינגט אָפּ אין ווייטער שטרעק,
צײַט צו די דורכגייער פון וועג, —
און אַלע הייזער ליידיקן זיך אויס,
פון קליין ביז גרויס
איז אויפן פעלד פאַרנומען.
ווער ס'האַט פאַרווייט איז שניידן איצט געקומען.

מיט קינדערישער זאַרג און פרייד
שטייט יעדער ביי זיין בייט,
דער — שניידט, דער — בינדט,
דער וואַרפט גלייך אויף די וועגן
אין שיערן צו פירן,
ווייל אַט דער קרומער דאַרעם-וויינט,
ער ווייזט אויף רעגן —
און דאָס פאַרהאַרעוועט פאַרמעגן
קען אין איין רעגע זיך פאַרלירן.

עס ליגן פייערן צעלייגט,
און קעגן זון זעט בלויז זיך רויך,
דאָס פייער — אין דעם אַש באַהאַלטן,
וואַרעמענדיק אַ טאַפּ אַן אַלטן,
שפייו פאַר דאָס געזינד;
קאַרטאַפּל נאַר-וואַס אַנגעגראַבן,
ניט געשאַבן,

אין וואַסער איינגעווייקט
און אַפּגעהיט פון אַ קליין קינד,
ווייל ס'שטייט די מוטער אויך
גלייך מיט די מאַנסבילן פאַריאַנט,
פון פרי — ווי ס'האַט נאַר-וואַס געטאַנט. —
נאַר באלד וועט ס'אַרעמע געריכט, שלעכט צוגעגרייט,
פאַרשלונגען ווערן אין דער מיטיק-שאַ מיט פרייד,
פרום איבערקרייצנדיק זיך שטיל,
און מורמעלענדיק אַ טפילע מיט געפיל.

1915.

זיין שאַטן

אויפן שמערן די האַנט
פון דער זון צוגעדעקט;
און זיין נאַקעטער גוף
ווי צום שפרונג אויסגעשמרעקט.

זיינע אויגן — אין רוים
לוגן גאַנצענע מעג,
און זיין בלאַנדזשנדיק בליק
מעסט די ליכטיקע שמרעק.

זיך אַ שלידער געמאַן
מיטאַמאַל אויף דער ערד:
צי קומט אימיצער אָן? —
פאַרשט זיין אויער און הערט ...

שמעלט ער ווידער זיך אויף,
און ווי פריער ער לוגט;
גלייך אַ הירש פאַרן לויף —
קוקט ער קינדיש און קוקט.

דער גערויש פונם ווינט,
און דאָס שאַרכן פון גראָז,
שאַרף דעם בליק זיינעם צינדט,
רייצט די פליגלען פון נאַז ...

וואַרט ער אימיצן אָפּ,
צי פון וועמען אַנטריינט?
קאָן פאַרמאַגן אַ פיינט,
ווער ס'איז ריין ווי אַ קינד?

טאָ וואָס פאַרשט ער און פאַרשט
די דורכזיכטיקע ווייט?
און אין בליצן די לופט
מיט זיין פייפן צעשניידט? ...

כ'ווייס דעם מאַן, וואָס ער זוכט, —
אייביק וואַכט נעבן אים;
האַט ער נאָך נישט געהערט
דעם געקלאַנג פון זיין שטים ...

ס'איז זיין שווייגיקער פיינט,
וואָס אים אייביק באַגלייט;
ווייל אים גרייכן זיין האַנט, —
איז ווי וואַלקן צעגייט ...

מיר, די קליגערע לייט,
פון דעם קליגערן לאַנד,
רופן „שאַמן" דעם מענטש,
וואָס אונדז היט נאַכאַנאַנד.

אַבער אים, וואָס איז נאָך
פון זיין שטאַם נישט אַוועק, —
איז דער שאַמן אַ מענטש
מיט אומענדלאַכן שרעק ...

ווען ער פילט אים נישט נאָנט,
ברענט זיין אומרו נאָך מער;
און ס'צערייסט אים דאָס האַרץ
אומדערפילטער באַגער ...

און צי וועט ער פאַרשטיין
כאַטש אין יענער מינוט — — —
דאָס זיין פּייל, וואָס ער צילט,
דאָרשט זיין אייגענע כלומ? ...

ניו־אָרק, 1922.

אלאטאן *

1

אלאטאן, אלאטאן,
מיט דער גריווע פון לייב! —
ס'זינגט און קלינגט דיין געשפאן,
ווען דיין קאפ גיסט א הייב!

טראגסט און יאגסט אזוי פלינק,
מיט דיין ריזיקער גרויס,
און די ערד רירסט אן גרינג
מיט די קלאאייזנס הייס.

זע, ווי זיכער איך זיין
אויף דיין רונדיקן גוף
און דיין אויג גיט א בליץ,
ווען איך גיב דיך א רוף.

כ'האב דיך ליב, ווען אין לויף
שמעלסט די אויערן אויף
גריבער קונציק מיידסט אויס,
פון א פלוצלונגן רויש.

האלץ פארברענטע א שטיק
גיט א שווארץ זיך אין וועג ...
און דו שפרינגסט אפ צוריק,
ווי אין קינדערשן שרעק.

דעמאלט ווערט דיין גאלאפ
אזוי בריוויק און גומ,
שטאלצער הייבסטו דיין קאפ,
דורך דיין פעל לייכט דיין בלומ!

* אין שפּאַניש — אַ גאַלדיק ברוינער פּערד, קאַש׳
טאַרקאַליר.

און א זילבערנער שוים
דיינע דיכן באצימ;
רייסט דעם שלאס פון דיין צוים
צו דעם קלאנג פון די טריט.

2

דו ביזט געווען גערעכט מיין פערד! —
דער גרויסער שויטע וואס איך בין;
צוויי מאל האסטו זיך אומגעקערט,
נאר מיך — געצויגן האט אהין.

דו האסט זיך ביזן סאף געמיט,
אין וועג צוויי מאל זיך אויסגעגליטשט. —
איך האב געמיינט, ביזט שלעכט געשמידט,
צי נעכטן — אויסגעשפאנט פארשוויצט. —

נאר כ'האב דאן מיט מיין שפארנדרוק
אין ביידע פיס דיך איינגעקלעמט;
געגעבן האסט א מאדנעם צוק,
וואס איז אין דיר געווען מיר פרעמד.

דו האסט א יאג געמאך זיך שנעל —
דערזען אין וועג דריי פרעמדע שמיין. —
דיין אומרו רופט מיך דורך דיין פעל,
צוריק — געווען שוין שפעט צו גיין!

זיי האבן אונדז ארומגעקרייזט,
ווי מענטשנפרעסער אין דער וויסט.
און איינער — אונדז א מעסער ווייזט,
א צווייטער — אין דער לופטן שיסט.

דו ביזט געפעלן זיי געווען,
דיין זאטל האט זיי אויך געלאקט;
און איך — האב רייך זיי אויסגעזען,
א גוטן רויב זיי צוגעזאגט.

זיך ראנגלען איז געווען אומזיסט,
כאטש ס'האט געמרייכט מיר מיין געווער;
א בלינדער צופאל, א סורפריז —
האט אנגעצונדן מיין געהער!

א, כ'קאן די טשיליער-רויבער גומ,
האב איבעראשן זיי געמוזט!
איך דארף איינאיינציקע מינוט —
און איך צעקנאק דעם שווערן נוס! — —

און כ'האב דאס גאנצע געלט פון טאש
א וואָרף געטאָן זיי אין געזיכט!
צעטומלט האָט זיי מיין קוראזש,
וואָס ס'האָט צעברענט זיך אומגעריכט.

און דו, מיין פערד, האָסט באַלד דערפילט
מיין שפאַרנדרוק ביז ווייטיק גרויס;
האָסט זיך אַרויסגעריסן ווילד
פון זייער קלעם — צום פעלד אַרויס!

א שאַס האָט זיך אין לופט דערהערט,
און אויסגעשריי מיט ווילדן קאַל: —
— אַ טויזנט טייוולען פון דער ערד,
דו וועסט אַריינפאַלן אַמאַל! — —

האָסט שווימענדיק ווי גרינגער האָט,
די בערגלאַך היפענדיק אין פעלד —
געבאָדן זיך אין הויכן גראָז,
קיין צאָם האָט דיך נישט אַפגעשטעלט!

די נאַזלעכער צעעפנט ברייט,
האָסט ניסנדיק מיט שוים געשפריצט,
דיין גריווע ווי אַ פלאַקער רויט,
די אויערן — שאַרף אַנגעשפיצט.

דיין קאפ געשליידערט הין און הער,
ס'האט דיין געשפאן אויף דיר געזשומט;
און אַמענדיק צעהיצט און שווער,
האַסט ווי אַ לייב צערייצט געברומט.

דיין פעל פון ווייטיק אויפגעדרייט,
די אויגן — אויסגעשטאַרט, צעגליט, —
אַ פאַרע האַט פון דיר געווייט,
ווי קעסל — האַט דיין לייב געזידט!

האַסט זיך אין הויף אַריינגעיאָגט,
מיט שוים אינגאַנצן איינגעדעקט,
און אימיצער האַט הויך געזאָגט:
— אַ מעסער אין זיין קערפער שמעקט!

דעם מעסער, וואָס פאַר מיר געצילט,
געטריי דיין לייב האַסט צוגעשמעלט;
ביים שויב, וואו בליצלאַמפ האַט געשפילט,
ביזמו געפאלן ווי אַ העלד! — —

1917.

אין פעלד

שוואַרץ און אויפגעשניטן פעלד,
ס'שמעקט מיט ערד,
נאָך מיט אַקער-גלאַנץ באַהעלט,
טוי-באַטרערט.

ס'האַט דער זייער ערשט נישט לאַנג
דאָס פאַרזייט,
מיט געבעט פאַר פולן זאַנג,
און פיל ברויט.

פייגל-שרעק אויף יעדן בייט
אויסגעשמעלט,
אַלטע קליידער — הענט צעשפרייט
איבער פעלד.

ס'הילכט אַ וואַכט-קאַל אין דער שטרעק,
ווינט דעם גראַז;
פויגל, פויגל פליט אוועק,
אויפגיין לאַזט!

1914.

מאָרגן

ס'וועט מאָרגן זיין אַ שיינער טאָג,
אַ פייער-טאָג, און פאַרבנדיק!
דאָס זאָגט מיר אַן דער ווינמליאַג,
האַלכ-טרוקענער וואָס קומט פון טייך.

די שאַרפע לופט — דורכזיכטיקע,
די זון — אַ דרייסטע שטאַרבנדיק,
אַ ברענענדיקע, ליכטיקע,
די בויער — שפּריצן פאַרבנדיק.

דאָס זאָגט מיר אַן דער העלער רויש
פון מורמלענדיקן וואַסער-לויף,
וואָס קומט פון די געבערג אַרויס,
און גיסט זיך אין דעם טייך צונויף!

דער בלאַס — פאַרשפעטיגט שטערן-שפּיל,
וואָס וואָגט נאָך נישט צו ווייזן זיך;
דער צווישן-קוסטעס שיין אין ליל, —
ווי זון, וואָס גיסט אויף אייזן זיך.

דער וואַלד, וואָס דרעמלט וואַכיק איין,
פאַרצויבערט פון אַ ווייט געזאַנג — —
דאָס זאָגט מיר: ס'וועט דער מאָרגן זיין
אַ שיינער, — ווי מיין האַרץ-פאַרלאַנג!

1914.

נעכט ...

די אויגוסט נעכט, ווי פיינענדיק, —
דאָס פּרילינגספּרייד און ווינמער־וויי, —
די שמערן צימער־יק שיינענדיק,
פאַרשווינדן שמומע פון דער ריי.

אַ נעפּלרויך דעם רוים פאַרציט,
און ווימער ווערט דאָס שמערנליכט;
עס הערן זיך צעמישמע טריט,
ווי ס'שמערט ווער-וועמען אומגעריכט.

דער ווינט אין גראַז ווייט שניידנדיק,
ווי צווישן פינגער פייפנדיק,
און עפעס שעפטשעט ליידנדיק,
ווי שרעק פאַראוים באַגרייפנדיק.

1914.

אויגוסט

דער פּרילינג קומט אָן, און דער ווינטער פּאַרגייט,
זיי ביידע אין וועג זיך באַגעגענען;
אַ ווינטעלע בלאָזט, און אַ גרויסער ווינט ווייט,
פון זוניקן הימל נעמט רעגענען.

די ביימער, די גראַזן, די בלומען אזוי —
האַלב טויט און אַ האַלב איז אין בליען;
אין לייכטן, דורכזיכטיקן הימלישן בלוי,
נאָך יאָגן זיך שניי-ווייסע קריעס.

אזוי איז דאָס פּאַניס פון שטיפּיקן קינד,
וואָס לאַכט און צעוויינט זיך צוזאַמען;
אַ טרער אויף דאָס לאַכיקע בעקעלע רינט,
ווען ס'צערמלט זיך קינדיש פאַר מאַמען.

1914.

אין האַפן פון האַוואַנאַ

— האַסט געזאָלין גענוג, שאַפער?
און איז דיין אויטאָ שטאַרק און גוט?
ביז מיד האָב איך אין שיף גערוט, —
דערפילן ערד איז מיין באַגער!

— מיין הער, איך האָב פיל געזאָלין —
עס טראַגט מיין אויטאָ טויזענדט מאָן!
און וועלכער פרעמדער מאָן קומט אָן
באַלד פרעגט אויף מיר, — נו, זאָגט, וואוהיין? —

— וואָס ווייס איך דען? אַהיין? — אַהער?
האַוואַנאַ! — כ'בין אַ פרעמדער דאָ.
עס שטייט די שיף דאָך בלויז זעקס שאַ,
מאָ ריר זיך שנעלער, העי, שאַפער!

— נו, וואויל, איין וואָרט, איין וואָרט מיר בלויז,
איך ווייס צו גיין מיט רייכע לייט:
אַ וואונק פון זיי, — איז פיל באַדייט!
און ריידעריי — דאָס מאַכט זיי בייז...

אַט דאָס — דער קאַטעדראַל, מיין הער,
און אַט — ס'באַרימטע ביינער-פעלד;
און דער — איז גאַמעז, קובאַס העלד,
וואָס האָט געקעמפט מיט שפּאַניען שווער!

און אַט — די נייע באַן-סטאַנציען,
וואָס האָט אַנ'אונטערערד-טונעל;
די ניגערס רופן אים: דהי העל! —
און איצטער קומען מיר שוין אָן...

כי — כי, — ווען ס'וואַלט דער הער געוואוסט
פון דער ברונעטין מאַרגארעט,
וואָס יעדער גייט אין אַ געוועט,
אַז אים האָט זי צו ערשט געקושט; —

בלויז רייכע פון דעם ווייטן וועג, —
איר איילט זיך, הערר, נאָך צייט פאַראַן!
דאָ טרעפט איר אויך דעם קאַפיטאַן,
די שיף אַן אים גייט נישט אַוועק!..

— ווער שמיל דו פליידערזאק, שאַפער!
איך וואַרף אַוועק דיך די מינוט! — —
— א, כ'האַב פאַררעדט זיך. . . אין קאַזט —
ווען איר האָט דאָרט אַזאַ מיין הערר! — — —

1917.

א פ ל י ג

אך, פון מיין האנט און פון מיין שמערן
א פליג, דערעמלאך, טרעט נישט אפ.
בין מיד פון איינזאמקייט זיך ווערן,
זי קומט צוריק, ווי כ'טרייב אראפ.

עס איז דאך שפעט אזוי ... די פליגן,
פון טאמיד שלאפן זיי שוין איצט,
און אויף דער ווייסער סמעליע ליגן
ווי שווארצע פינטלאך אנגעשפריצט.

צי לאזט מיין ליכטשיין איר נישט שלאפן,
וואס מיך באגלייט דא שפעט, אליין? —
איך וואלט דער פליג מיט וואס געטראפן,
אינמיטן נאכט א מארד באגיין!

נאך כ'וועל מיט דיר שוין גארנישט מאכן, —
קום, פליג, פארברענגען ביידע, קום!
און העלף מיר ביו באגינען וואכן,
פארויש מיין עלנט מיט דיין זשום. —

דער פליג-גערויש מיט ליבשאפט האמערט,
מיך טוט שוין באנק ווען זי אנטלויפט; —
אזוי פארברענגענדיק צוזאמען,
גיט עפעס ליכטיקס אין מיר אויף:

אין אונדזער צימער — ליב און גרוימלאך,
אין ווייסן אלצדינג אויסגעשפרייט.
דער בלויער לאמפ באשטראלט אלץ היימלאך,
און אונדזער קינד שלאפט שטילערהייט.

און פון צוויי הויכע בלומענגלעזער,
ווי שוואַנענהעלדזער, שלאַנק און דין —
צעמראַנט זיך דופט פון מיאַמע גרעזער,
פון כריזאַנטעמען און קלאַרין.

און ראַז אינגאַנצן! — שלאַפט אַן זאַרגן,
אין שמייכלענדיק — אַ מורמל גיט;
אַזוי גייט אויף דער קינדער-מאַרגן
אין קינדער-הימל ראַז צעגליט!

אַט האַט עס אומרואַיק באַוועגט זיך,
זיין ראַזע בעקל בייסט אַ פליג;
די פּוכקע הענטלאַך אויסגעשמרעקמע —
און איינגעשלאַפן שמיל צוריק — —

איצט בין איך אין אַ לאַנד אַ וויימן
דורך יאַם און וויסט פון איך צעשיידט,
פון קליינער פליג ביינאַכט דערהיימערט,
אין שפעטער איינזאַמקייט באַגלייט.

1916.

(א משיליער לעגענדע)

אין מיין פענצטער האָט גאַנצענע טעג
דער שניי פון די אַנדעס געבלענדט;
כאַטש געגליט האָט דער זאַמד אויפן וועג
און די טריט געברענט.

ס'איז דאָ אַלץ — סיי נאַטור — סיי דער מענטש —

ווידערשפרעכיק,

פון קאַנטראַסטן זיגזאַגיש געמישט.

דורך דער זון גרינען שטרעקן ווי שפיציקע דעכער, —

ווי די האַרבן אויף קעמלשע רוקנס.

אַט-אַ צווינגט דיר די פרוכטבאַרע פלאַכלאַנד דיין אויג

זיך פאַרקוקן,

און ווייטער — אַנטאַפאַרגאַסטאַ — די טרוקענע ווייסט!

אַ קינד פון פעלד, פון וואַלד און סטעפעס,

ווי ס'איז די ווילדע כאַיע אויסגעברייט אין היילן;

וואָס האָט די ערשטע יוגנטטריט געטראָטן

אויף די אַנדעס שווינדלטרעפן, —

אַ קינד אזא דאָך קען זיך נישט פון אייגן הויט צעשיילן,

וואָס איז מיט אַלץ אַרום אַנ'אַטעם פון אַנ'אַטעם! —

אַ קינד אזא וועט נישט פאַרגאַפן זיך פון ווילדע וואונדער,

ווי ער וועט פון זיך אַליין נישט איבעראַשן זיך,

ווען ער זעט זיין פאַנים שפיגלען זיך אין וואַסערן. —

אַ קינד פון דער נאַטור — אזוי ווי כאַיע — זעט זיך קיינמאַל

נישט באַזונדער ...

ער איז מיט דונער און בליץ צונויפגעבונדן;

ווי ס'קאַן אויף זיך אַליין אַ קינד נישט זאַגן:

— איך וועל איצט גיין מיין קינד הייט יאַגן! —

אַ, ס'מוז שוין ווייט זיין, ווייט פון מיינע קינדער-יאַרן,

אַז כ'זע אייך ווידער לעבעדיקע, קלאַרע! — — —

אלע פרימארגנס זיינען וואונדערלאך און פראכטיק
 אין אַנגעזיכט פון די קישעפדיקע קארדילעך. —
 נישט נאָר די מאַרגנס... נאָר יעדע שאַ פון מאַג און די
 פאַרנאַכטן;
 אויך האַלבע נאַכט, ווען ס'ברענגען אויף אַמשמאַרקסטן די
 ציטערדיקע שטערן,
 און דער הימל מיט די אַנדעם-בערג זיך גיסן אויף אינײַנעם —
 א, ווער קאָן ביישטיין יענע רעגעס פול מיט בלענדונג און
 פאַרצערונג;
 אפילע דער, וואָס האָט אין אומגליק זיך אַליין פאַרשטיינערט, —
 וועט אין אַזוינע רעגעס זיך אָן אַ זין צעוויינען!
 נאָר דער פרימאָרגן, וואָס איצט באַגינט אין מיינע געדאַנקען,
 ער איז אַנדערש פון די אַלע וואָס איך ווײַס.
 א, נײַן! ס'איז נישט קיין האַלוצינאַציעס קראַנקע,
 און נישט געבוירן אין מינוטן פון בײַז.
 נישט קיין לאַדנס, און נישט קיין שווערע שטאַרן
 קאַנען איינהאַלטן — ס'זאָל נישט אַרײַן
 דער שטראַם פון גליענדיקן שײַן
 פון דער ווילדער זון הויך אַריבער די אַנדעם, —
 צעשאַטענע פונקען פון די באַרג-שפיצן און שאַרפע ראַנדן,
 ווערן ליכטיקע אין דער לופט פאַרלאַרן
 ווי פאַלנדיקע מעטעאָרן.
 איך בין אַרויס דער זון, דעם פעלד, דער ווילדערניש אַנטקעגן,
 ווען ס'האַט זיך מאַג און נאַכט צום שײַדן זיך באַגעגנט.
 זיך אַנגעקוקט ווי בליצן טרעפן זיך צוזאַמען
 נאָך איידער זיי דערטרינקען זיך אין פלאַמען.
 איך בין געווען דאָס ערשטע באַשאַף אין געגנט,
 וואָס איז אַזוי באַגינען אויפגעשטאַנען!
 קיין טראַט האָט נישט באַרירט די טױ-באַשטראַלמע גראַזן
 און דעם איינגעשטילטן שטויב אַרום די שאַסייען-וועגן;
 קיין באַיע האָט איר הייל נאָך נישט פאַרלאָזן. —
 אין ווײַס-בלויע און רויטע פייערן האָבן זיך געצויגן שטרעקן;
 געווען אַזוי מוירעדיק שמיל און שײַן אַרום,
 ס'האַט אַנגעשטרענגטע רו געזשומט;
 און ווי כ'האַב נאָר געוואַלט דעם ערשטן טראַט

אויף דעם שאַסיי-וועג געבן — — —
האַט פּלוצלונג זיך פאַר מיר געמאַן אַ שאַט
מיט דראַכנע טריט, און טריט, און טריט, און טריט,
נישט קיין מענטשלעכע, און אויך פון כאַיעס נימ;
צום ערשטן מאל איך זע די מאַכנעס טריט אַזוינע אין מיין לעבן!

די טריט — ווי גרויסע שפיציק-שאַרפע סעגלען
פון אומבאַקאַנטע פיס און נעגל,
וואָס מאַכן שרעקן מיין געמיט.
עפּשער פון פאַרוואַגלטע שיידים ביינאַכט אומגעטריבן,
און טויזנטער לעבנס אין שטויב אַזוי דראַכנע פאַרשריבן...
נאָר פּלוצלונג האַבן פייכטע ווינטן אַנגעהויבן יאָגן,
זיי האַבן ווי נעפּלדיקע, לייכטע קליידער
מיט לעבעדיקן אַטעם ווי כוואַליעס געשלאָגן.
ווי כ'וואַלט געווען אַרומגעקרייזט מיט אומגעזענע אַרמיען,
וואָס גייען און גייען, און גייען, — — —
קיין געשטאַלט, קיין שאַרף, נאָר אַטעמס אויף מיין פאַנים ווייען,
און כ'ווער פאַרשטוינט פון אייגענע געשרייען...

ס'האַט אַ דורכגייער פון דר'ערד מיך אויפגעהויבן
און מיט וואַסער פון דעם קאַלטן אַנדעם-שטראַם —
מיין פאַנים אַפּגעוואַשן פון די שטויבן,
אויף דעם שאַסיי-וועג אַ צעשלאָגענער.
און כ'האַב דערנאָך געקאַנט די אַלמע מעשה פון די מענטשן
הערן:

— ס'איז געווען היינט דער קראַען-יאַנטעווען לעם די קאַרדילערן;
יעדן יאָר, די ערשטע נאַכט אין פּרילינג,
פאַרלאָזן די קראַען אין מאַכנעס שווערע
די וואַרימע געגנטן פון טשילע,
אויפן וועג צו דער קאַלמער פּונטא-אַרענאַס. —
זיי צעשמעלן זיך אין מאַכנעס ווי צו שווייגענדיקע טפילעס
און דרייען זיך אַ גאַנצע נאַכט אין שטילע קאַראַהאַדן, —
נאָר מיטן באַגינגען ווערן זיי צעפּלויגן און צעשאַטן, — —
דעריבער ווערן אַלע וועגן היינט מיט דראַכנע טריט

פאַרטראַטן!
1927.

ג. יאָס און וועג

טיאז פּינצטער. שוין די זון פאַרלאָשן,
דער הימל־ראַנד — נאָך ערגעץ גליט.
איין איינציק כּוואַל צונויפגעגאַסן, —
רוישט אומרויק דער יאָס, און זידט.

יאם און יאם

יאם און יאם אין אלע זייטן,
אויבן — כמארנער הימל בלויז ;
און קיין מאניענדיקע ווייטן
ערגעץ ווינקען נישט ארויס.

ס'האט דעם אויג שוין לאנג דערעסן
בלויז די וויגנדיקע פלאך —
ווי דעם זשאווערס נודנעם פרעסן
א פארנעצטן בלעכן דאך.

ס'קלאפט די שיף א מאדנעם קלאפן,
גלייך די שרויפן אירע לויז —
ס'מוז מיין הארץ פאר אומעט זאפן
אט דעם שניידנדיקן רויש.

שפיל

ס'טאלט און בארגט זיך נאכאנאנד
די יאם-פלאך שמילערהייט,
מיט א קלארן הימל-ראנד,
און הימל-דעק פארשפרייט.

פאסן שוים דורכזיכטיק, וויים,
באליכטיקן די שטרעק,
ווי אין פרילינג שטיקער אייז
אנטלויפנדיק פון ברעג.

וואו ניט וואו א וואלקנדל
א וויים, דעם רוים פארהילט,
ווי עם וואלט דעם זעלבן שפיל
דער הימל אויך געשפילט.

1915.

די בליצן...

1

די לופט איז פול דערווארטונגען,
דער יאם — אין איין זיך בייטן;
די בליצן שרייבן איילנדיק,
כ'פארשטיי נישט די באדייטונג.

ווי ס'הויבט און שלאגט דאס הארץ אין מיר,
ס'צעשפרייטן זיך די אויגן — — —
און קען דער יאם מיך אומברענגען,
וואלט מיך צו אים געצויגן!

פינטצטערער ים

איין שמערן בלויז דערמאנט אן ליכט, —
א מאניענדיקער שיין — אן לאנד.
און ס'גראַבט פאר אומעט דאָס געזיכט
אריין זיך אין דער קאלטער האַנט.

ווי פינצטער אין דיין אייגן האַנט,
נאָך פינצטערער ווי יאָס פאר דיר!
דיין פאַנים פלאַמט פאר פרעמדן שאַנד,
און ס'ווייטיקט דיר דיין אייגן ריר.

וואָס טראַכט זיך דעמאָלט אַלץ נישט אויס? —
וואָס קומט נישט אויפן זין אַרויף! — — —
דו מאַכסט דיין זינד פאַרצענפאַכט גרויס,
און הערסט צו שמראַפן זיך נישט אויף!

נאָר אין דיין פיין גליט אויף אַ פרייד,
אין שמראַף — אַ גלעטנדיקע טרייסט, —
ווי ס'קראַנקע קינד, וואָס פאר דעם טויט,
אַ שפילעכל זיך ברענגען הייסט!

א י ן פ א ר ט

עס לויפן אָפּ, און לויפן צו
די כוואַליעס שווימענדיק ביים ברעג,
אזוי דערעסלאַך לויפט אָן רו,
אין שטייג דער בער די גאַנצע טעג.

עס שווימען צו, און שווימען אָפּ
אַלץ נייע שיפן אין דעם פּאַרט.
מען גייט אַרויף, מען גייט אַראָפּ,
דאַרט וויינט און לאַכט דעם מענטשנס וואָרט!

די קוימענס רעווען הויך און ווילד,
ווען ס'קומט אַ שיף און גייט אַוועק;
דער יאַס מיט זיינע כוואַליעס שפּילט —
פּאַריאַנט — דערטראַגט זיי צו דעם ברעג.

דער קאפיטאן

א זעגל קומט פון ווייטן אן,
ווי דויערדיק זיין גאנג!
עס זעט זיך קוים אויף אים די פאן,
וואס וויגט זיך אויפן שמאנג.

ווער איז ער און וואו שווימט ער איצט,
אין אומרואיקער צייט?
דער קאפיטאן אליין דארט זיצט — —
צי שוויגט ער, אדער שרייט?

ווי צוגעשמידט דער זעגל שטייט,
און קומט נישט נענטער צו;
דער קאפיטאן, ער מוז זיין טויט,
און האט זיך דא זיין רו!

דער יאם ליגט רואיק אויסגעשפרייט,
 און פינטלע קעגן זונען-שיין.
 אזוי ווי זומער-רעגן גייט,
 וואס בלעזלט, קנייטשט דעם וואסער איין.

נאר נאנט ביים ברעג, ביים פעלזן-צאם,
 יאם ברומט, — ווי לייבן-גרוועס שוימט;
 דארט קען נישט איינרוען דער יאם
 פון טרוים, וואס ער האט מײַ פארטרוימט!

אין איינציק כוואל ...

ס'איז פינצטער. שוין די זון פארלאָשן
דער הימלאַנד — נאָך ערגעץ גליט;
אין איינציק כוואַל צונויפגעגאַסן
רוישט אומרואיק דער יאָם און זידט.

קיין שמערן וויל זיך נאָך נישט צינדן,
די לעוואַנע וועט היינט נישט אַרויס, —
ס'וועט זיין אַ נאַכט פון שטורעמווינטן,
מיט מאַנאַטאַנעם יאָס-גערויש.

אין שרעק

כ'הער זיך צו צום הארצנשלאג,
קוקנדיק אין יאם פארטראכט ;
ס'איז צו פינצמער איצט פאר מאג,
און צו ליכטיק דאך פאר נאכט !

און וואו זיינען מיר, ווער וויים ? —
און ווען זעען מיר שוין ברעג ? — —
נאר עס זאגט דאס הארץ קיין ביז,
און עס שלאגט דאס הארץ אן שרעק.

רייד צום ים ...

ווען איך קוק אין יאם זיך איין,
רייד איך צו דעם יאם און רייד.
ס'וילט זיך מיר ווי ער אויך זיין —
אזוי טיף און אזוי ברייט.

רוישט דעם יאם, און קאכט און זידט,
טראכט איך: פיל ער שלינגט עס איין!
און עס ווילט זיך מער שוין ניט
ווי דער יאם געגליכן זיין!

ביים שיף-ברעג

ביים שיף-ברעג שטיי איך אָנגעלענט,
מיך בלענדט דער כוואַליע-שפּיל :
ס'דערגרייכט דער וואַסער מיינע הענט,
און גלעט מיך שטיל, און קיל.

ס'דערגרייכט דער וואַסער מיינע הענט,
קוקט אָן מיך גרינלאַך-בייז ;
דער אָפּגרונט-כליק מיך ציט און בלענדט,
אַרום — נישטאַ קיין טרייסט.

1912.

„אַ שיף גייט...“

ווי עס ווערט דאָס האַרץ דערפרייט,
ווען אַ שיף אַנטקעגן קומט!
ס'ווילט זיך ריידן גוטע רייד,
נאָר מען ווערט פאַר פרייד פאַרשטומט!

און עס רייסט דאָס האַרץ פאַרבאַנגט,
ווען די שיף פון אויג פאַרשווינט;
עפעס טראַכט זיך דעמאָלסט לאַנג,
און עס וויינט זיך ווי אַ קינד.

צווישן בערג

דיאל טשאַרניו

שניידט זיגזאגיש אַ טייך זיך אין טאַל,
אין אַ קייט צווישן ביימער און בערג,
און די וועגן צום טייך — אזוי שמאַל —
נישט פאַר אַלע באַקאַנט און באַמערקט.

און עס ברייט זיך און שפּרייט זיך דאָס אויג
אין געמיש פון קאַלירן און ליכט;
באַרג אַרויף, באַרג אַראָפּ — זיך געבויגט
איבער טייך ווי אַ וואַג מיט געוויכט.

ס'הויכט אַפּרילישער אַטעם אויף דר'ערד,
הערסט אַ וואַקסן און וואַרצלגעציי;
דאָ פאַר אונדז ווערט דער פּרילינג געבערט,
ס'רייסט אין וויי זיך דאָס גרין און געבלי.

און דער טייך שפיגלט אַפּ אין דער שטום
די געבוירענע וועלט אזוי ניי, —
טייך איז האַרץ פאַר די וואונדער אַרום,
און פאַר זיי שלאַגט ער מאַמעדיק טריי.

1927.

אָוונט

ס'טרעפט, דו גייסט אזוי און גייסט, —
און פאָרגעסט דעם וועג צו הימל,
נאָר דיך אַרט נישט, אז דו ווייסט:
אייגן הויז האָסט אויסגעמיטן.

דיין געהער ווערט גיריק, שאַרף,
פיינלאַך אויסגעשפּרייט די אויגן,
און דיין האַרץ ווערט ווי אַ האַרץ
שטייף ביז ווייטאָג אָנגעצויגן.

שפיצן פינגער פון די הענט
בריען, רייסן זיך ווי פויגל, —
גייסט, דער מיירעוו — גלוט-צעברענט —
קוקט אַריין אין דיינע אויגן.

פלעמלאַך הילן דיך אַרום,
שוועבסט — ווי לייכטנדיקער פאַקל! —
וואָס עס האָט געגליט פאַרשטומט,
ברעכט אַרויס אין העלן פלאַקער.

ס'ווערט דיין גאַנצע לייב צוגלעט
פון פאַרפייניקטער קעדושע, —
פרייע האַכן זיך צערעדט
אין דיין כלוט די שמומע כושים! — — —

1911.

ש ט י י נ ע ר

מיינע ברידער, שטומע שמיינער,
מיט די רוקנס איינגעבויגן,
מיט די שארפע פעלדזן-ציינער,
אינזיך איינגעטיפטע אויגן.

אייער שווייגן שניידט ביז ווייטיק,
אייער קאלמקייט שרעקט מיך איבער, —
איר דערמאנט מיר קערפערס מויטע,
נישט באערדיקטע פארבליבן...

ווייסע לייבער — פונם רעגן
זיינען בלאַנדיק-גרוי געוואָרן, —
ס'זעלן זיך אויף פרעמדע וועגן
אויך פארלעשן מיינע יארן.

1911.

אין וועג

ווער ס'פארלאזט א היים אן בענקשאפט,
וועט א היים שוין נישט פארמאגן ;
צו א מערדער איז געגליכן,
וועלכער וויל זיין זינד נישט טראגן.

וואלט דאס לאנד, דאס פרעמדע, וויסט זיין,
נישט באגראזט, און נישט באזעסן, —
גאר-נישט וואלט אין וועג באגריסט מיר,
וואלט איך היימלאנד מינס פארגעסן !

און איך וואלט דארט ווי א קאין
פרעמד און איינזאם אומגעגאנגען,
און מיין בענקשאפט וואלט ניט שרייען,
און מיין הארץ — זיך נישט גערענגלט.

נאר אז ס'פליט פארביי א פויגל,
וועג — שניידט דורך א שנעלער רייטער —
הויבט אן טונקלען פאר די אויגן,
ניט א בלענד מיט היימלאנד ווייטן !

היימלאנד ! — יאגסט ארויף אן'אומעט,
היימלאנד ! — קלינגסט מיט קייטן-קלאנגען ;
כ'הער אויף וואנדערערס ליפ דיר ברומען,
און דו ביזט זיין לעצט געראנגל !

1912.

דאָס ליד פון דעם פרייען

ווי די וואַלקנס טרייבן,
ווי די ווינטן יאָגן,
אזוי האָט מיין לעבן
זיך פאַר מיר געטראָגן.

פון דעם ווינט — אַ שמורעם,
פון דעם וואַלקן — פייער,
אזוי האָט מיין לעבן
אומגעשוועבט אַ פרייער! —

האַט אַ מאָל אַ פויגל
אויף מיין וועג געצויגן,
מיט זיין קינד צוזאַמען
איז ער וואו געפלוין.

האַט פון זייט אַ יעגער
פויגלס קינד געשאַסן;
און דער מוטערס פליגל
מיט דעם בלוט פאַרגאַסן.

קאָן שוין מער דער פויגל
אזוי פריי נישט ציען,
און פאַר זיינע אויגן
פעדערלאַך נאָר פליען.

האַט אויך ווער מיין לעבן
אין דער מיט צעריסן,
וואָס פאַר מיינע אויגן
טראָפנס בלוט נאָר פליסן? — —

1924.

ביים וועג

ס'פליסט דער קוואל אין גראז באהאלטן,
רעדט און רוישט פון דארט ארויס.
קוסט, — פון לעוואַנע-שיין באַשמראַלמער,
וויגט איין טרוימענדיקע רויז.

פון דעם ריינעם, העלן טונקל
הערט זיך פויגל-זינגעריי.
גלי-זוערים צעשיטן פונקען
און פארלעשן זיך אויף סניי.

ס'איז דער וועג מיט רו באַצויגן
און די וואונדן-טריט — פאַרהילט.
ס'איז אַ רייטער דורכגעפלוין,
וויילד אַנטרונען און פאַרשמילט.

דורכגעפלוין און פאַרשוואונדן,
שמיינדלאַך האַבן זיך צעשיט;
ס'האַבן פונקען זיך געצונדן
פון דעם רייטערס שווערע טריט.

1915.

מיין וועג.

ווי לאנג עס זאל נישט זיין מיין וועג,
ווי אומבאקאנט,
שוין אָנגעצייכנט האָט זיין ברעג
אַ פּרעמדנס האַנט.

ווי קלוג איך זאל נישט זיין, און ווייז,
איז דאָרט מיין ענד:
וואו ס'בלייבט זיך דער פאַרבאַרגענער קרייז
טיף איינגעברענט.

פאַר יעדן איז לאַנג אָנגעגרייט
זיין קרייז געהיים;
און אויף איין אָרט אויך שוואַלב זיך דרייט
אין ווייטן רוים.

עס קומען נאָך ... און אין איין קרייז
זיך דרייען לאַנג;
זיי פּלאַנטערן זיך רייענווייז
אויף זיין פאַרלאַנג.

אַ זעענדיקער פּאַלט אין וועג
אינמיטן מאַג;
עס קלאַפט דעם בלינדן אויס זיין שמעג
דער טרייער שטאַק.

איז מיר באַשערט צוטראַטן זיין
פון זינד און שטויב, —
איז דאָך אזוי דער גוירל מיין
אין וואָס איך גלויב.

איז מיר באשערט זיך לייטערן
אין פיין און לייד, —
וועל איך פון זיך דערווייטערן
די פוסטע פרייד.

דער קרייז דער אומפארמיידטער מיין,
ער רעדט צו מיר;
ער היט אפ ווי א ווייטער שיין
מיין יעדן ריר.

1915.

ד. אין רוּיש פון גאַסן

... דו ווילסט אַזעק און סיהאַלט דיך איין,
דער רוּיש, די קלאַפּעריי באַפאַלט!
דיך הילט אַרום אַ וואַנזירשיין,
ווי שטאַל־גלאַנץ פאַרביסן שטראַלט!

שטאַט

און ס'טרעפט, ווען אויך אין שטאַט,
אין מיטן רויש און קאך —
ווערט פלוצלונג גרינג דער טראַט
ווי גייענדיק אויף מאַך.

עס איז פון הימל-מיט
די הייסע זון אַראַפּ,
און הייזער — אַנגעגליט,
אין קילקייט גייען אַפּ.

נאָר מיט אַ ווייטן שיין —
ווי בלאַסער לעוואַנע ליכט, —
די זון — דער גאָס הילט איין
פאַרטראַכט און אומגעריכט.

די מענטשן — לויפנדיק,
פאַרוואונדערט בלייבן שטיין,
אַ ווייל ווערט זייער בליק
אויך אַנדערשדיק און ריין.

1916.

אין רויש פון גאָסן

(ב. י. ביאָלאָסטאָצקין)

ווערמער, ווערמער, ווערמער;
ווי בוימער בליאונג פאר דער צייט צעשאַמענע

אויף וועגן, פעלדער ברייטע,
און שמורעם און פון ווינט פאָרווייטע,
און אַן אַ זין פון מענשנפנים צעמראַמענע.

ניטאָ קיין מענטשלעך וואָרט.
און שווער איז שטומערהייט די לאַסט צו טראָגן.
אַ, שטעל זיך אָפּ אַ ווייל, מיין איילנדיקער ברודער,
און פּרוּוואו אַ מענטשלעך וואָרט מיר זאָגן.
נאָר וואָס האָט אָפּגעקלונגען אזוי טויב פאר מיר דיין קאַל,
מיט דעם מאַדנעם אַמעריקאַנעם זונג,
ווי אין אַ צדאַקע-מעלער אַ נעדאַווע-קלונג? ...
צי אויף דעם האָב איך דיר אין געלאָף פאַרהאַלטן,
זאַלסט שיקן מיר אַ בליק אַ קאַלטן,
אַ „פאַרדאַן“ מיר זאָגן,
און ווידער זיך אין דעם געקרייין פון גאַסן יאָגן?
אַ, ניין, וועסט זיך פון אַרט איצט מער ניט רירן,
כאַטש קאַנסט איצט טויזנטער אין דיין געשעפט פאַרלירן,
צי אַ ליבע-ראַנדעוואו פאַרשפעטיקן; —
איך האָב אַ וואָרט, וואָס וועט דיך פון וועג פאַרפירן,
דיר אַלע אַפעטיטן זעטיקן.
און מעג דאָס וואָרט אַ ליגן זיין,
וועט עס דיר ווי אַ נבואה קלינגען;
וועסט מער זיך פאַר אַ ביסל צייט ניט דינגען,
וועסט זיין אינגאַנצן מיין, אינגאַנצן מיין.

* * *

אט האט שוין דיין געשטאלט זיך אומגעביטן, —
עס רינט שוין בלוט, כאטש מ'האט נאך ניט געשניטן.
ווי פריער, שטומער נאך ביזטו געווארן,
אָנמעכטיקער אין ווילדן צאָרן.
וואָלסט לייכט זיך פון מין האַנט אַרויסגעריסן,
דאָך דעם וואָרט ביזט נייגעריק צו וויסן!
ווי ביי אַ כאַיע שפיצן זיך ביי דיר די אויערן, —
נאָר איינגעשרומפן שטייסטו, — איינגעבויגן,
פון די שרעקן, וואָס דו זעסט שוין אויף זיך לוערן,
און ווי שווערע שאַטנס זיך צעלייגן ...

* * *

א, ברודער מיינער! ווי נאָנט ביזט איצמער מיר געוואָרן.
דער זעלבער אומגליק ביידן האַט געטראָפן;
האַסט אַלעמען, ווי איר, אין זעלבן טאָג פאַרלאָרן —
האַסטו געוואוסט, אז גאָט וועט אַזוי שטראָפן? —
עס האַט אַזוי די מוטער כאַנע אירע זיבן קינדער
אין איין טאָג דעם טויט אַוועקגעגעבן,
דערנאָך אַליין פון העכסטן מויער זיך אַראָפּגעוואָרפן,
צו בלייבן מיט די קינדער ווי ביים לעבן ...
און מיר? ... צי וועלן מיר עס קענען? ...
צי ווידער מיט דער גאָס מעשוּגענע זיך יאָגן,
צי ווי די ניט דערברענטע פייערן דערברענען? —
מיר ביידע מוזן אונזער אָרן טראָגן;
מיר וועלן אים אין ערגעץ ניט באַגראָבן.
אויף אונדזערע פלייצעס אים דאָס גאַנצע לעבן האַלטן,
ביז מיר וועלן שוין קיין קויכעס מער ניט האַבן;
און צווישן זיי, וואָס איילן זיך אין רייען,
וועלן מיר זיך וואַקלענדיקע דרייען,
ביז עס וועט די זון פאַר אונז פאַרשטראַלן,
ביז די ערד צו אונזער בליק וועט פאַלן ...

* * *

— דו פראַטעסטירסט, מיין ברודער? —
דער גערויש אַרום האָט אויפגעוואַכט דיר?
דיינע אויגן ווי פון כאַלעם אויפגעמאַכט דיר?
נישט דיינע האָט מען עס דערהאַרגעט ...
דיינע, ביזטו זיכער, זיצן אַלע אין די היימען;
האַסט נעכטן, היינט, — אַ רעגע פריער זיי געזען נאָר,
געזונטע, זאַטע, און פון אַלע מאַל שענער ...
דאָך הערסט ניט אויף די אויגן דיינע רייבן,
און ציסט און טרייסלסט זיך, ווילסט זיך אַליין דערפילן; —
נאָר האָסט שוין ניט דיין פריערדיקן ווילן.
דו וועסט מיט מיר דעם אַרן מער ניט טראַגן,
נאָר ס'וועט דער מעס נאָך דיר זיך אייביק יאָגן;
האַסטו אַ רעגע נאָר דעם שטומען צאַר פאַרנומען, —
וועט ער שוין ווי די פליג פון טיטוס אין דיין מויעך ברומען;
און יענעמס צאַר וועט דיינער ווערן,
ווייל צאַר איז אַלעמענס, איז יעדנס;
צאַר, דאָס איז דער צייכן פון דעם מענטשן אויפן שמערן. —
וועסט עפשער זיין אַ סוינע מיר דאָס גאַנצע לעבן,
נאָר איך האָב דיר די שענסטע גאַב געגעבן:
דעם צאַר פון גאָר דער וועלט! — —

1924.

הו-הו!

דאָס גאַלדן גרין פון זונבאַשמרעלטן פעלד
דערפרישט מיין בליק פון שטאַט-רויש אויסגעמידט.
אַ לייכטער ווינט הויכט אויף, צוריק צושטעלט
דאָס אויסגעלייגטע גראַז פון מיינע טריט. —

דאָס שווערקייט אין מיין קאַפּ צוגאַנגען ווערט,
ווי נעפלרויך אין אַ פרימאַרגן ריין;
איך צי אין זיך אַריין דעם אַמעם פון דער ערד,
וואָס נעמט ווי וויין-שיקרעם אין האַרץ צוגיין.

פון יעדן בוים וואָס קומט מיר אָן אין וועג, —
איך דריי פון גרינעם צווייג אַ בויגן אויס;
שפּרינגט צווייג צוריק ... און אין דער לערער שטרעק
אַ פריילאַכער הילכט אָפּ דאָס גרין-גערויש!

דאָס האַרץ אין מיר זינגט אויף, זיך פריי צושפּרייט,
ווי צו אַ בלום אַ זונשמרעאַל רירט זיך צו;
רעדט ווער צו מיר? — צי איך צו וועמען רייד?
רוף איך אַליין? — צי ס'ענטפערט ווער: הו-הו! !

1917.

לידער פון אַרבעט

1

עס דרייען און עס יאָגן זיך
די רעדער אין אַ ווילד געיעג,
און אייגעשפּאַרטע טראַגן זיך
אין טעמפּן, אומפאַרמיידטן וועג.

די פּייל און האַמער, מענטש און צוואַנג,
און קוילן, וואַסער, אייזן, שטאַל, —
אַלץ מיטן זיך אין אייזן געקלאַנג,
זיי ברומען אַלע מיט אייזן קאַל.

עס שטראַלט די זון פון שויב אַריין, —
דער שוואַרצער אייזן צינדט זיך אָן;
נאַר שטאַרקער איז דער שטאַלן-שיין,
וואָס קוקט דיך ווי אַ מענטש-בליק אָן.

דער שטאַלן-שיין, — ווי לעוואַנע-ליכט, —
פאַררעטעריש און מילד איז ער;
ער קוקט אַריין דיר אין געזיכט,
פאַרלירסטו זיך, און אַטעמסט שווער.

דו ווילסט אַוועק, און ס'האַלט דיך איין;
דער רויש, די קלאַפּעריי באַפאַלט.
דיך הילט אַרום אַ וואַנזין-שיין
ווי שטאַלן-גלאַנג פאַרביסן שטראַלט.

2

אַרבעט מיינע, אומפאַרמיידטע,
קייט — וואָס כ'שמיד אַליין זיך איין;
שטיי נישט אָפּ פון מיר אַ ווייטע,
און ניט לאַז אַליין מיר זיין!

קלאפט, א קלאפט, איר האמערס, שנעלער,
יאגט אן רעדער אייער יאג,
שטאלן-פרענטן, גלאנצט מיר העלער, —
איר באלייכט מיין נאכט און טאג!

כ'קאן אליין אין רו נישט בלייבן,
ווי א מערדער — אין דער נאכט;
שאטנס שווערע טרייבן, קלייבן
ארום מיר זיך ווען איך וואך.

שאטנס שווערע ווי אין קלאמערס
מיך צודריקן מיט געשפעט;
כ'הער זיי ריידן... איינער שטאמלט,
ער פון אלע העכער רעדט!

ארבעט מיינע, אומפארמיידטע,
ווי א מאמע וויג שטיל איין
די געדאנקען די צעשמרייטע, —
און ניט לאז אליין מיך זיין!

3

מעסער קאלטער, בלאנקער,
מיט דיין קלונג דעם שווערן;
דריק זיך צו מיין שטערן —
דעם צעברענטן, קראנקן!

ס'ציט און בריט די אויגן
מיר דיין גלאנץ דיין קאלטער;
ערד קאן מיך נישט האלטן —
ווי ס'וואלט אומגעפלוין.

פאל ארויס פון הויפן,
מעסער, מיין דערלייזער! —
זאלסט אין שא אין בייזער
מיך צום סאטן נישט פארקויפן!

זאלסט מיין פייל, נישט קלאגן
 אויף מיין קאלטן שטאל.
 ס'הארץ קען נישט פארטראגן
 דיין צענומען קאל.

אלע פיילן זינגען
 אין די הענט ביי זיי;
 און די האמערס קלינגען
 לידער אלערליי.

זילבערשטויבן פאלן
 פון דעם שטאלן-פרענט,
 ווי די וואלקן שטראלן
 פון דער זון געברענט.

בלויז פון מיינע פיילן
 שטויבט זיך גרויער אש,
 ס'איז מיר לאנג די ווילע,
 ווי אין פרעמד — א גאסט!

1918.

פארנאכט

דער פארנאכטיק זונען-שמייכל
אף די מויערן און שויבן, —
ווי דעם גויסעם לעצטער צייכן,
לעצטער פאָנים-גלי און צויבער !

אָט דאָס וואונדערבארע שמראַלן,
ווי פאַרשטאַרבנדיקע קלאַנגען —
איז אויף מויערן געפאלן,
אף די שויבן אויסגעגאַנגען.

1916.

דער רוף

יענער רוף פון די לייבלאכע ברידער,
יענער רוף פון די לייבלאכע שוועסטער,
בייגט דעם קאפ צו דער ערד אונדז אַנידער,
אַט דערהויבט ער, און בינדט צונויף פעסטער!

אין דער וועלט פון פאַרצעריקע פלאַמען,
וועלכע לעקן ווי הינטישע צונגען
אונדזער מאַרך מיט די בלוטן צוזאַמען — —
יענער רוף האָט זיך פּלוצלונג צעקלונגען!

כאַטש מיר אַלע פאַרגייען אין ווייען,
פאַר אַ וועלט, וואָס עס ווערט באַלד געבאַרן —
ווער קאָן וואַגן אַרויס פון די רייען,
און נישט נאַכגיין דאָס שאַלן פון האַרן?

יענער רוף פון די ברידער און שוועסטער,
גליט ווי פייער פון וועלפישע אויגן, —
אי ער שרעקט, אי ער בינדט אונדז אויף פעסטער,
און מיר ווערן צום פלאם צוגעצויגן!

1919.

דער פלאַמען-יאַנטעוו

א. ליעסינען

איך רוף צו אַלעמען, ביי וועמען ס'איז דאָס לעבן טייער,
ביי וועמען ס'שטאַרבט דאָס לעבן אָפּ צוזאַמען מיטן טויט,
איר זאָלט זיך ווי פון פעסט פון שלאָף פון קלעפיקן באַפרייען,
און לעבט נישט אָפּ אַ האַלכן לעבן שלאָפנדיקערהייט!

די מענטשן, מיט די קעפּ געבויגן אונטער סטעליע —
די רוקנס אייערע צום הויכן הימל-רוים גלייכט אויס!
צום אַוונט נישט פאַרשקלאַפט, — היט אָפּ דעם מאַגס באַפעלן,
דער היינט — נישט אויסגעלעכט, און שנעל אַזוי פאַרוישט!

בייאַכט מאַכט פייערן פון אַפּגעדאַרטע צווייגן,
פעך און טאַרפעטין דריקט אויס פון יעדן סאַסנע-שטאַם;
אין באַרג פון יאַלקע-נאַדלען באַגראַכט דעם מאַרגנס דייגעס,
צינדט אונטער — זאָל אַליץ ברענען אין רעגנבויגן-פלאַם!

אַ צווייג, אַן אַנגעצונדענעם, אין האַנט זאָל יעדער האַלטן,
עס זאָל די וועלט זיך איינטונקען אין הייסער פלאַמען-פראַכט.
אַזוי ווי העלער זונען-טאַג — די פענימער צעשטראַלמע,
און וואַכנדיק, אין פייער-גליק זאָל אונדז אַוועק די נאַכט!

עס זאָל זיך לענגער, ליכטיקער, דאָס לעבן אונדזערס שפרייטן,
מיר וועלן אונדזערע נעכט פאַרטרייבן מיט געזאַנג און פרייד,
די יאַרן אונדזערע וועלן מיר מיט פלאַמען וואַך באַגלייטן,
און ס'וועט דער פלאַמען-יאַנטעוו אונדז באַשמראַלן פאַרן טויט!
1918.

א גאָסן-מיידל

כ'וועל מיין צימער קליינשמעטיש פארצמען,
קיין איין זאך — פון מיין פריערדיק לעבן ;
ס'וועט זיך היינגען דאָס בילד פון מיין מאמען,
דער פארשמאַרבענער טאטע — דערנעבן.

און די האָר אין אַ וועגל פארקעמען,
וועל זיך אַנטאָן אַנ'איינפאַכע קליידל ;
ער וועט קומען ... וועל איך זיך פארשעמען,
ווי פארצוויגענע, צנועדיק מיידל !

און די טיר היינט פון אַלע פארשליסן,
קיינעם לאָזן מיין שוועל איבערטרעטן ;
כ'וועל דערקענען זיין גאַנג ... כ'וועל שוין וויסן,
ווי אַ מאלאַך צו זיך אים פארבעטן !

כ'וועל היינט מאַכן אַ יאַנטעף אַ גרויסן,
פאַר מיין ליבן, וואָס איז נישט ווי אַלע ;
נעבן אים פיל איך זיך נישט פארשמויסן,
נעבן אים בין איך ריין ווי אַ קאַלע !

1912.

סאַקאָ-וואַנזעטי *

זייער לעבן — אויסגעלאָשן,
זייער אַש — לאַנג אויסגעשאַטן, —
ווי דעם נאַווים בלוט פאַרגאַסן, —
האַט אויך זייערס — לאַנג געזאַטן!..

און עס קאָן גאָר שטיל נישט ווערן,
בלוט ווערט קיינמאַל ניט אַנטשוויגן;
ביז די גאַנצע וועלט וועט הערן,
אַז ס'איז זייער שולד אַ ליגן!

נאָר דאָס בלוט וועט אַלין נאָך שרייען,
זיך אין מערדערס האַרץ פאַרקלייבן;
עס וועט שרייען: קין! — קין! —
נאַווענאַד ווי ער זאַלסט בלייבן.

(* סאַקאָ, וואַנזעטי און סעלעסטינאַ מאַדעראַס געטויט
אויפן עלעקטריק־שער, 1927.)

סאַקאָ, וואָנזעטי און סעלעסטינאַ מעדעראַט *

ס'איז איינער נאָך מיט זיי
געשטאַרבן אין איין ריי.
נאָר ס'ווערט זיין נאָמען נישט
ווי זייער באַגריסט.

ס'האַט זייער ביידנס טויט
די גאַנצע וועלט באַגלייט.
דער עמעס פון דער וועלט
מיט זיי האָט דורכגעהעלט.

און וואו נאָר דו וועסט גיין
וועסט זען אַ דענקמאָלשטיין,
און לוכעס אויסגעקריצט,
פאר עמעס אומבאַשיצט.

וועסט גלייך מיט אַלעמען
אויך מיך ביים דענקמאָל זען,
שטיל טרויערן נאָך זיי
אין אויפגעצוקטן וויי.

נור זען וועל איך אַליין
אַנ'אַנדער דענקמאָלשטיין,
אַ ניט געשמעלטן נאָך,
זיך גרויען וואו אין מאַך...

פאַר אים... וועס ס'האַט די וועלט
פאַר מערדער אויסגעשמעלט. —
אַ דרייפאַך מערדעריונג
פאַרלאַזט ער לעצטן פונק...

(* מאַדעראַט איז געמישפּעט געוואָרן פאַר רויבעריי; און
פאַר זיין טויט האָט ער גענומען זייער ביידנס שולד אויף זיך.

דאך האט ער פאר'ן טויט
פון שלעכטס זיך אפגעשיידט.
האט דרייענס שולד געבארנט
אויף זיין נאך יונגן קארק.

ער האט די טויטן דריי
פארדינט דאך סיי ווי סיי. —
נור זיי, וואס ער מאכט ריין,
בלייבט ריין אויך ער אליין.

און ווען איך וועל נאר גיין
צו זייער דענקמאלשטיין,
וועל איך מאדערעאס טויט
דערמאנען שמילערהייט.

1927.

טריט פון גאָט

איך זיך ביים פענצמער האַלבע נאַכט, —
די אויגן — צו, נאָר איך בין וואָך.

נישט גאָס, נישט הימל שפּרייטן שייך,
ווי ס'וואַלט פון האַלב-נאַכט שפעטער זיין!

איז גוט צו קוקן אויגן — צו,
און זען און הערן רו, בלויז רו.

פון ווייטן — טריט פון צוויי: טראַט-טראַט, —
דאָס וועקט זיך שלאַפּנדיקע שטאַט.

טראַט-טראַט, טראַט-טראַט, אַהין — צוריק, —
הילכט אָפּ אַ שטומע פרייד אַנציקט.

— טראַט-טראַט, אַט רופט אונדז שוין די היים!
— טראַט-טראַט, איך וויל נאָך גיין און גיין!

און ווידער אויפגעגליטער גאַנג,
ווי טריט פאַרפלאַנטערט אין געפאַנג, —

טראַט-טראַט, אַ יונגער האַרץ-געשלאַנג,
ווי ראַד נאָך ראַד און אויטאָ יאַגט, —

געיעג, אַנטרינונג, אַן צעשייד, —
טראַט-טראַט, — אַ קינדערשער גערייד.

און פּלוצלונג, מאַדנע שמילקייט וועקט,
איך הער נישט מער דעם טריט-געיעג.

אַלין שלאַפּט פאַרהילט אין טיפּער נאַכט,
נאָר איך אַליין בין וואָך, בין וואָך!

אָן אַ האַנט

קאַנסט אַרומגיין יאָרן-לאַנג
אין דעם טעמפּן מענטשן-לויף;
אַלן דערזעלכער שטאַט-געקלאַנג,
ניים האַלט זעלטן-ווען דיך אויף.

פון געוואוינהייט קוקסט זיך אום,
פון געוואוינהייט גאַרסטו זען;
אַלץ באַקאַנט איז דיר אַרום,
דאַרט אויך, וואו ביזט נישט געווען.

האַסט געזען אי שטויב, אי גאַלד,
האַסט אי פרייד, געוויין געהערט.
בעטלער האַסט דיין ציגן געצאַלט,
אומגליק האַט דיין אויג געטרערט.

מענער האַסט אָן הענט געזען,
פרויען — אָפט אויף קוליעס גיין!
ווייסט אויך: ס'קאַן נאָך פיל געשען,
פיל קאַן טרעפן דיך אליין.

דאַס געוויינלאַכסטע, אַמאָל,
אַבער פאַלט דיר גאַרנישט איין;
ווי ס'מוז נידעריק זיין אין טאַל,
ווי אַ קינד קאַן גרוי נישט זיין. —

איינמאָל, — גייענדיק אין גאַס, —
אין געוויינלאַכן גערויש,
אין דעם מאַנאַטאַנעם ראַש,
וועלכער גיט דיין אויג קיין טויש, —

האַט אַ מיידל דערקגעטאַנצט,
אויסאַ, טראַמוויי דורכגעקרייצט;
נאַכט-שיין האַט אויף איר געגלאַנצט,
און די ברעמען איר געקנייטשט.

קראנקער רייך האט איר באשטרעלט,
קראנקער גליק האט איר פארהילט,
און א קליינטשיק פאניס-פאלד
האט זיך אומרואיך געשפילט.

ס'האט איין האנט ביי איר געפעלט,
ס'האט איין ארבל זיך געוויגט — —
דאך האט זי די טריט געשמעלט
מאדנע זיכער און אנציקט.

כ'קאן פיל אומגליק אויף דער וועלט
כ'שטיי אליין ביים אומגליק ראנד; —
נאר כ'האט זיך נישט פארגעשמעלט
ווען א מידל אן א האנט.

1911.

ה. די באַלאַדע פֿון פֿיר טעג

... איז אויף מיין וועג אַ שניי אַזאַ צעשאַטן —
שטיקער פֿון מיין ווייסן לייב, — —
האַב ביז די קני אין אים אַליין געטראַטן. —
אַ, שטורם־ווינט, ניט יאָג אַזוי, נישט טרייב!
איך הער, דאַכט זיך, אַ מענטשלאַכן געשריי
פֿאַרשטיקט אַרויסשרייען פֿון שניי — —
— סיטוט וויי! — — —

די באלאדע פון פיר טעג

צו מיין קינד כאיעלע

פיר טעג ווי פיר זיילן צעשמעלט אין א פירעק,
אינגעגראַבן אין דר'ערד — א יעסאָד פאַר אַ ביניען;
פיר טעג, ווי פיר ווענט פון אַ קאַסטן אַ פאַרמאַכטן
האַבן מיך אַרומגעצאַמט און האַלטן מיך פאַרשלאָסן.
פיר טעג אין איין ריי; איינער גלייך נאָכן צווייטן; —
אַ צופאַל, וואָס האַסטו פיר טעג ווי פיר לייבלאַכע ברידער,
זיי צוזאַמען געבוירן, קיינמאַל נישט צעשיידטע.

טאָג פון געבוירן; — טאָג פון טויט און געבוירן צוזאַמען; —
טאָג פון קוואַרע; — און טאָג פון מאַציווע דיר שטעלן.

עלף, צוועלף, דרייצן, פערצן;
ווי קלאַנגען פון טורעמגלעקער צעשאַטענע
אין אַ מיטן נאַכט, אַ פינצטערער! — —
טאָג עלף איז געוועזן דער שענסטער,
דער אויסדערוויילטסטער, דער גליקלאַכסטער פון אלע פיר!

טאָג עלף, טאָג עלף! — ביזט געבוירן אין פעברואַר!
די זון האָט געגאַסן איר גאַלדן-גריין
אויף דיין פראַסטיקער, אומענדלאַכער ווייסקייט.
האַסט געגלייט ווי דער אַנגעצונדענער באַגין,
וואָס באַדט זיך אין קאַלירנדיקע פאַרבן,
מיטן פרייד פון לעבן, און פאַרבאַרגענער מוירע פאַר שטאַרבן,
וואָס יעדער ברענגט מיט פון געבורט.
אַבער מיר האָט נאָר דאָס פרייד געברענט,
און כ'האַב מיין פרייד געזען אַ הייסע, אַ ליכטיקע,
ווי עס טוילעט זיך אין מאַמעס ציטערדיקע הענט,
ווי אַ זון, אַנ'אויפגייענדיקע זון!

טאָג פון געבוירן:
 טאָג עלף, טאָג עלף! האָסט קונציק די ווינטערדיקע מעג
 אין כלויע פּרילינגען אונדז פאַרבימזן.
 פון די ווינטערס זיינען פּרילינגען געוואָרן;
 פּערצן פּרילינגען זיך געכאַדן אין זון אין צעגליטן;
 פּערצן פּרילינגן אין זיבן געכאַלעמטע יאַרן!
 ווי אַ שאַף איז אין האַרצן געשלאָפן דאָס שרעק,
 און האָט אונדז פון גומן כאַלעס נישט געוועקט.
 געלאָזט זיך שפּינען די גאַלדענע קינדערשע מייסע
 מיט דער ליכטיקער מאַכנע טויבן דער ווייסער,
 וואָס האָט געשוועבט און געדרייט זיך ווי אַ קרייז אין דער לופטן,
 און אַ שפּאַרבער האָט געוואַלט דעם קרייז צערייסן,
 האָט די מאַמע-טויב אַנ'אַדלער צו הילף גערופן, —
 האָט אַדלער דעם שפּאַרבער פון קרייז פאַרטריבן,
 און די טויבן זיינען לעבעדיק געבליבן! — —

טאָג פון טויט און געבוירן צוואַמען:
 טאָג צוועלף!
 דו לייבלאַכער ברודער פון עלף! —
 מען טאָר זיך פון טרוימען און מייסעס נישט לאָזן פאַרבלענדן,
 די לייד קומט אינגאַנצן, די פרייד — זי קומט שטענדיק
 אַ העלפּט; —
 די גאַלדענע מייסע האָט זיך אַנדערש געענדיקט.
 ניט מיט קיין שפּאַרבער און טויבן איז די מייסע געווען,
 נאָר מיט אַ מאַלעך און קינדער איז דער כאַלעס געשען:
 צוויי נעשאַמעס האַבן אין הימל געוואַרט אויף דער שאַ,
 ווען דער מאַלאַך וועט זיי נעמען מיט זיך אויף דער ערד!
 די נעשאַמעס זיינען שוועסטער און ברודער געווען;
 פולע יאַרן איז אין הימל פאַר ביידן נישטאָ,
 איז איין לעבן זיי ביידן געוועזן באַשערט;
 ס'איז פאַר איינער נאָר דאָ לאַנגע יאָר,
 די אַנדערע — איין טאָג בלויז די וועלט קאָן זען,
 איין טאָג... נישט קיין פרייד, נישט קיין דאָר! —
 האָט דער מאַלעך צו דער עלטסטער נעשאַמע געזאָגט:

— מײער קינד! דו קלייב אויס: וועסט לעבן גליקלאך און
לאנג,

דיין ברודער, — ער האט בלויז צו לעבן איין טאג! — — —
קלינגט א קינדערשער קאל ווי א געזאנג:

— איין טאג נעם איך זיך; מײן ברודער — די לאנגע יאר! —

שמיל איז פלוצלונג אין הימל געוואָרן,

ווי אַ שרעק האַט איר גוטסקײט די מאַלאַכים דערשטוינט,

גאָט אַליין האַט געהאַלדזט איר, און שמיל זיך צעוויינט,

און ער האַט זי פאַר איר גוטסקײט באַלוינט:

זײן שמײכל האַט איר פאַנים באַכײנט. —

און אין די אויצרעס פון טעג האַט גאָט דעם שענסמן

אויסגעקליבן,

אים אויף פּערצן פּרילינגען זוניקע פּאַרלענגערט,

גאָר דאָס פּרייד און נישט ערדישע ליבע

האַט גאָט אַליין אַרײנגעגעבן

אין איר קורצן, זוניקן לעבן! — — — — —

טאָג צוועלף, טאָג צוועלף!

ברודער פון ליכטיקער עלף! —

ביזט געקומען אין אַ שאַ אַ שווערער,

וואָס האַט געשלאָגן ווי אַ באַפעל.

דו האַסט געמאַכט אונדזער הימל קלערער,

אַבער נישט, אינגאַנצן העל!

ביזט טױט!

ביזט געבורט און פּרייד,

ביזט לעבן און טױט צוזאַמען;

עס ווערט אויסגעלאָשן איין שמערן

און איינער — גײט אויף אין פּלאַמען;

ביזט צאָר און פּרייד דער מאַמעס; — — —

דיר איז אַ וואונדערלאַכער נעם באַשערט, —

דורך דיר וועט נישט אָפּגעמעקט ווערן

דאָס שענסטע לעבן אויף דער ערד! —

ביזט געקומען שוועסטערס פּרילינג צו דערוועבן

מיט דיין אייגענעם לעבן!

טאָג פון קוואַרטע:

און דו דרייצן? ! טאָג פון מיין יאָמער און געוויין!
ביזט ביי מענטשן און פעלקער פאַרהאַסט.
דער טאָג פון אומגליק ביזטו! אין דיין טראַט נישט צו שטיין!
דו ביזט די איינבויגנדיקע לאַסט!
ביזט געבוירן נישט טויט, נישט לעבעדיק,
טרויעריק, פינצטער איז דיין צורע;
ביזט טאָג פון קוואַרטע!
ביזט דער העלפער פון טויט, טראַגסט באַהאַלטן מיין גליק,
ביזט די הייל, וואו דער טויט האַלט זיך אויף,
אין דיין הייל שלאַפט מיין איינציקערס גוף!
ניין, אויך דיך וועל איך נישט פאַרשילטן,
דו האַלטסט דאָך מיין גליק אַ פאַרהילטן
אין דער קאַלטער ערד באַרוט.
זיי צו אים גוט!

טאָג פון מאַציווע שטעלן:

טאָג פערצן! — מיסטעריע פון מיין גאַנצן זיין,
אַנדענק פון מיינע פערצן ליכטיקסטע פּרילינגען.
געהיימער ספינקס, דו שטומער מאַציווע-שטיין; —
דו האַלטסט אין זיך איין
אַלע מענטשנס געבעט און געוויין
פאַר דוירעס לאַנג, אין דער אייביקייט אַריין.
דו טראַגסט די שטומע אייביקייט אַליין אין זיך;
דער קאַל פון מיין קינד שרייט אַראָפּ פון דיין קאַלטן גראַניט!
— אַ, פאַפּאַ, פאַפּאַ, דאָס בין איך!
דערקענסט מיך ניט? — — —

1929.

דער ערשטער שניי

ס'האט זיך דער הימל — געפרויענער זייד א שטייפער —
ביז צום פלאצן אָנגעצויגן.
דער זונם בלוטיקע שטרייפן,
ווי אַ רעגנבויגן,
האַבן זיך אין הימל איינגעביסן.
און פלוצלונג האָט גענומען שמורעמען און פייפן ;
ווי קריע-לייוונטן זיך מיט אַ שאַרף געוויין געריסן.
און פון אויבן — שטיקער הימל ווייסער —
האַבן זיך געשאַטן פון דעם קריע-רייסן. — — —

אזוי מאַדנע און אַנדערש איז דער ערשמער שניי
געקומען צו מיר היינטיקס יאָר ;
כ'האַב זיין אַנקום פאַראויסגעזען, פאַראויסגעפילט,
נאָך איידער ס'האַט זיין ווייס די וועלט פאַרהילט !
אין מיין האַרצן איז דער ערשמער שניי געבאַרן,
ער האָט אין האַרץ געוואשן זיך אזוי קאַלט און אזוי קלאַר ;
ווייסע בלימל פון מיינע יוגנטיאָרן
האַב איך מיט מיינע פינגער ווייטיקדיק צעריסן,
און אויף מיין וועג אַ שניי אַזאַ צעשאַטן —
שטיקער פון מיין ווייסן לייב, —
האַב ביז די קני אין אים אַליין געטראַטן. —
אַ שמורעס-ווינט, נישט יאָג אזוי, נישט טרייב !
איך הער, דאַכט זיך, אַ מענטשלעכען געשריי
פאַרשטיקט אַרויסשרייען פון שניי — — —
— ס'טוט וויי ! — — —

1929.

ווער ביזטו? ...

האָט איר געהערט פון אזא שפּיל,
אַ שפּיל אזא — „ווער ביזטו?“ ...
אַ ניין, איר האָט עס קיינמאַל נישט געהערט;
דאָס איז אַ מאַדנע, מאַדנע שפּיל,
וואָס זי אליין האָט אויסגעקלערט,
און האָט אליין געמוזט עס שפּילן.
בלויז זי האָט אין דעם שפּיל געקענט פאַרהילן
דעם שנעלן יאָג פון פּרייד און לייד,
וואָס האָט איר פּאַנים העל פאַרשפּרייט,
און ס'איז מיר איצטער אַ באַשייד; —
פאַרוואָס האָב איך עס פּריער נישט געקאַנט דערפּילן
אַז רעגעדיק איז מיר מיין גרויסע פּרייד?
דאָס האָט זי זיך און אונדז שטאַרק אָנגעפּרייט
אין אירע זיבן זומערן פאַרפּלויגענע.
האָט ווי אַ פּלאַס און פּלאַקער אויסגעלעכט
די פּרייד פאַר אונדז, די פּרייד איר אייגענע ...

אַ יאַנטעוו-טאַג. אויף אַ שפּאַציר
אַ פּולע גאַס מיט מענטשן, און ס'קאַכט אויף דעם אַספּאַלט!
די אייגעלאַך מיין קינדס צעשמראַלט,
און ס'זינגט און קלינגט איר יעדער ריר.
ווי ליב זי פּלעגט, אַ קליינינקע, אַרויפקוקן צו מיר
אויף די שפּיצפינגערלאַך, — אזוי-אַ הויך!
ווי צו דער זון אַ בליענדיקער קוסט זיך ציט,
קענסט זען און הערן וואַקסן יעדן גליד ...

און פּלוצלונג שטעלט מיין מיידעלע זיך אַפּ
מיט קינדערשן קאַפּריז-געבעט אין בליק:
— אַ, לאַמיר, פּאַפּאַ, שפּילן אונדזער שפּיל
„ווער ביזטו?“ —
איך האָב ווי זי אויך ליב געהאַט דאָס מאַדנע שפּיל,
נאָר ס'האַרץ פּלעגט טאַמיד דריקן מיר אזוי
ביים נאַכטאַן וואָס זי וויל!

מיר מישן זיך אין גאס מיט אלע אויס.
איך קוק מיר אן א זייט א שטרענגער, פרעמד.
מיין מיידעלע קומט צו, רירט אן מיין האנט,
און איך, — איך האב איר נישט דערקענט ...
— ווער ביזטו ? !

— דיין קינד, דיין מיידעלע.
— אזוועק! איך קאן דיר נישט!
איך ווייס נישט ווער דו ביזט!
— א, פאפא, דאס בין איך!
דערקענט מיך ניט?
— ביזט נישט, מיין קינד איז אינדערהיים! —
מיט טרער אין קאל און הייזעריק,
און אזא שרעק ביי איר אין בליק!
— א, פאפא, פאפא, דאס בין איך!
— אזוועק! און כ'ריים מיין האנט ארויס,
נאך ס'האלט מיין קינד שוין מער נישט אויס,
און פאלט א כליפענדיקע צו מיר צו:
— מיין פאפא, פאפא דו! — — —

און לאנג האט זי געקלאמערט זיך אין מיר,
געכליפעט און געוויינט:
— זאג, פאפא, האסט אויף עמעס דאס געמיינט;
דו האסט מיך נישט דערקענט ? —

מיד און אויסגעשעפט ווי שרייען הילף
אומזיסטערהייט א גאנצע נאכט,
אזוי איז זי געווען צעשראקן און פארטראכט.
ס'פלעגט נעמען לאנג ביז זי האט ווידער אויפגעלאכט,
מיין שטענדיק לאכנדיקעם קינד!
ווי אין קאשמאר נאך קלינגען פאר מיר אירע טריט — —
— א, פא, דערקענט מיך ניט ?

1928.

אָוועק זיינען מעג, וואָכן און מאָנאַטן.
יא, אָוועק, נאָר זיי קומען צוריק צוגיין מידע,
אויף די ליפן די זעלביקע בסורע; ;
אָזוי ווי אַ שטייאיקער וואַסער, אַ גלאַטער,
באַרגט זיך אויף פון אַ פּלוצלונגן שמורעם,
דערנאָך צעצייט ער זיך אין די טייך-ברעגן ווידער,
אָן באַוועג אין די גלידער.

אַ, די מעג, וואָכן און מאָנאַטן, —
זיי וועלן זיך אייביק אָזוי פאַר מיר שלייכן,
ווי פּייגל איבער פאַרנעפּלמע טייכן —
זיי וועלן קיין פּרייד מיר שוין קיינמאַל נישט ברענגען;
ווי אין אַ האַרבסטיקן הימל אַ מאַטן
וועלן מיינע מעג, וואָכן, מאָנאַטן —
ווי שמערן פאַרלאַשענע הענגען.

1928.

מיט טארבעס זארג פארווארפן אויף די אַקסלען,
ווי אַ קעמל מיט די האַרבן אַנגעלאַדט, —
אַ זאָרג, אַ נישטגעזעענע, צעוואַקסט זיך,
וואָס מאַכט אומעטיקער, וואַניקער מיין טראַט.

איך גיי אַרויס דער רוישיק שטאַט אַנטקעגן
מיט די מאַסעס צו דעם טעגלאַכן יאָריד ;
עס טרעפט, כ'פּאַרליר אַ טאַרבע אויף די וועגן,
די פּאַרבאַרגענע — איר טראַג איך שמענדיק מיט.

און אַט די מאַסע וועל איך אייביק טראַגן,
ווי אַ לייבלאַך קינד פון גאַר אַנ'אַנדער וועלט.
צי וואָס, צי וואָס דאַרף איך די מענטשן זאָגן,
וועמען כ'טראַג אויף זיך פון אַלעמען פאַרשמעלט.

1929.

ווי יוסף'ס כאַלעם

די מיר האָט זיך האַסטיק אויפגעפראַלט,
און מיטן קרומען ריס פון דרויסנדיקן ווינט —
האַט זיך דאָס מיידעלע אַ פריידיקע אַריינגעיאָגט.
אַרויפגעפאלן אויפן האַלדז דער מאַמעס
און אַן אַן אַמעס אַרויסגעזאָגט:
— אַ, מאַמע, כ'ווייס עפעס, איך ווייס!
פאַפּא מיר אַליין אינדרויסן איצט דערציילט.
אים האָט זיך געכאַלעמט היינטיקע נאַכט,
אַז ער איז ווי אַ מאַלעך געפלויגן זייער הויך,
אין אַלע לענדער אויסגעווען,
און אין רוסלאַנד מיין באַבען געזען;
ער איז געלאָפן אַזוי הויך, אַזוי גרינג,
פון אַ פויגל מער פלינק,
שנעלער פון אַן עראַפלאַן;
ער גיט אַ מאַך מיט די הענט — און ער פליט —
און פאַר ווילדע כאַיעס האָט ער קיין מוירע ניט,
ווי אַ מאַלעך אין הימל — ער פליט.

אַמאָ לאַזט ער זיך אַביסעלע אַראַפּ;
אַז אונטן דערזעט מען אַ מענטשישן קאַפּ,
קלייבן זיך אַלע מענטשן פאַר וואונדער צונויף,
קוקן צום פאַפּא אויבן אַרויף.
זיי ריידן צו אים, און ער רעדט צו זיי,
אַז אַמאָל וועלן אַלע מענטשן פליען אַזוי;
נישט נאָר אַ מאַלעך וועט אין הימל קאַנען זיין,
נאָר אַלע וועלן אין גאָטס פאַלאַץ אַריין.
און ווי פאַפּא מיט די מענטשן אַזוי רעדט,
האַט ער פלוצלונג פון ערגעץ אַ געשריי דערהערט,
און אַ קינדערש געוויין; —
האַט זיך פאַפּא פאַר שרעק אין לופט געטאַן אַ דריי,
זען פון וואַנען ס'קומט דעם קינדס געשריי — —
און איז אַראַפּגעפאלן צוריק אויף דר'ערד! — — —

אויף אַ רעגע בלוויז איז ס'מיידעלע געבליבן שטיל,
נאָר יעדעס גליד אין איר האָט נאָך געצאָפּלט זיך—גערעדט,
אויף איר פּאַנים שפּילט די וואונדערלאַכע שפּיל.
— אין אירע אויגן ברענט דער כאַלעם און געשעט! —

— און איך זאָג דיר, מאַמע, מאַמעלע,
כ'האַב עס פּאַפּאַן אויך געזאָגט.
ס'איז נישט אַ כאַלעם ווי אין פּערי-טעילס,
ווי אין מייסעלאַך פּאַרצייילט,
פון ליטל רעד ראַידינג הוד,
און פּאַרקישעפּטער הייל — —
זאָל דער פּאַפּאַ טראַכטן, טראַכטן פון דעם גוט! —
זאָל ער טראַכטן, קלערן נאָר פון דעם;
איך ווייס, איך ווייס, עס קאָן געשען!
ווי ס'איז מיט יוספּס כאַלעם אויך געווען. — —
ביזט אַ שלעכטע, מאַמע, וואָס דו לאַכסט פון מיר,
וואָס אזוי מאַדנע דו קוקסט אויף מיר.
פון יוספּן די ברידער האָבן אויך געלאַכט,
אַבער יוספּ האָט פון זיין כאַלעם נאָר געטראַכט.
און דערנאָך, דערנאָך געדענקסטו וואָס עס איז געווען? —
יוספּס כאַלעם איז אַן עמעסער געווען!

1929.

ד י ס ט א ט ו ע

(באלעדע)

א מוטער מיט א ווייבן בליק
האב איך געקענט.
פאר איר אינאיינציק קינד האט גליק
אין אים געברענט.

אין אלע קנייטשן פון געשמאלט,
אין שטילן גאנג —
האט ווייך איר קינד ארויסגעשמאלט,
ווי א געזאנג.

נאר ס'האט אן'אומבאוואוסטע קראפט
דאס קינד געצערט ;
א בלוס, א זאמדיקע, אן זאפט,
אויף פרישער ערד.

ביז טליענדיק האט שנעל פארטליט
דער מוטערס פרייד.
אן א מאציווע — פריש פארשיט,
א בערגל שמיט.

און אויף דעם בערגל, טאג און נאכט,
א מוטער ליגט ;
א לעסטערדיק געלעכטער לאכט,
די קליידער פליקט.

האט אלע ווערטער אויסגערעדט
און אויסגעוויינט ; —
גראכט אויס דעם קינד פון גרוב און גלעט
אין פעלד אליין !

נאָר פּלוצלונג האַלדזט זי אים און קושט
מיט אַזאַ פּרייד ; — — —
און בלייבט אַזוי מיט אים ביים ברוסט
פאַרשטיינטערהייט.

און ווער עס פאַרט דעם וועג פאַרביי,
ווינט מיטן קאַפּ :
מען טאַר ניט זיין צופיל געטריי,
דאַס פירט אַראָפּ.

טוריסטן זאַמלען זיך פון ווייט
און בלייבן שטיין :
— אַ סטאַמוע פון אַלטער צייט,
ווי וואונדערשיין !

1915.

דער נעס איז ניט געשען...

13 מײן ברודער משה

דער נעס איז ניט געשען, דער נעס איז ניט געקומען.
באזיגטע האָבן מיר דעם טויט דײך אָפּגעגעבן.
עס האָט דאָס קישעפּוואָרט געביסן אונדו דעם גומען,
דאָך ניט געהאַט די קראַפט דײך ווידער מאַכן לעבן!

די אויגן ווי ביי וועלף אין פאַספּאַר אָנגעצונדן,
אַ וויררויך שאַרף און דין — פאַרוועבט אונדו ווי אַ נעפּל;
די ווייט האָט זיך געקרייזט פאַר אונדו אין מאַדנע רונדן
און מאַכנעם נידערן פון בערג אויף שווינדלטרעפּן.

האַסט ביז צום סאַמע ענד אונדו צויבערן געבעטן,
פאַרגאַפּטערהייט געקוקט אויף אונדזערע האַוואַיעס.
ס'איז טאַפּלט שווער די לאַסט, וואָס טראַגט אין זיך קיין רעטונג,
אין די פאַרצווייפלונג וואַקסט, ווען שטומקייט לאָזט ניט שרייען.
1927.

ק א ד י ש

דו וועסט, מיין פאטער, מיר פארגעבן
פאר מיינע לעסטערדיקע רייד.
כ'נעם אָפּ פון גאָטס רעשום מיין לעבן
פאר דיין אַכזאַריעסדיקן טויט.

א, כ'ווייס, נישט דאָס איז דיין פאַרלאַנגען,
געווען אין גויסעסדיקן פיין ;
— נאָר אים כ'זאל זינגען לויבגעזאַנגען,
„ווער ס'איז געווען, איז דאָ, וועט זיין!“ —

אויב ס'מוז מיט כלום און מענטשן-ביינער
זיך פלאַסטערן מאַשיאַכס וועג,
דאָן וויל איך קיינמאל זיין דער איינער,
וואָס וועט באַטרעטן יענעם ברעג !

אויב גאָט און מערדער, ביידע דאַרפן
נאָר כלום, — זיי זאלן זינגער זיין,
וועל איך די לוכעס גאָטס פאַרוואַרפן,
פאַרגיין אליין אין וואַנזון-פיין !

כ'וועל בעסער הינטער פאַרקאָן פוילן
און זיין פון היץ און ווינט פאַרצערט,
און שענדן זאלן מיך אַ הוילן
די הינט און קראַען אומגעשמערט !

ניין, כ'וועל נישט לויבן גאָט אַצונדער
פאַר דיין אַכזאַריעסדיקן טויט.
נאָר כ'וועל פאַרשוועכן זיינע וואונדער
מיט מיינע לעסטערדיקע רייד.

1919.

פארוואס וויינט דאס קינד?

האב איך, מיין גאט, קעגן דיר ווען געשמעלט זיך,
האב איך אליין נישט דערציילט דיר מיין זינד?
האב איך פארצווייפלטערהייט ווען געשעלט דיך? — —
זאג, גאט, פארוואס וויינט דאס קינד?

ס'זיינען די מענטשן אין טאג-רויש פארנומען,
ווער האט דען צייט צו באמערקן זיין זינד?
כ'הער פון א פענצטער א כליפען א שטומען — —
זאג, גאט, פארוואס וויינט דאס קינד?

אלע שוין רוען... די זינדער אפילו,
ס'רוט נאך מיין הארץ ניט, כ'פארגיי אין מיין זינד;
ס'פלאטערט א קינדערש געוויין ווי א טפילע — —
זאג, גאט, פארוואס וויינט דאס קינד?

וויל איך פון שטאט און פון מענטשן אוועקגיין,
ערגעץ צו וויינען אליין אויף מיין זינד!
יאגט מיך א קינדערש געוויין אויף די שמעגל, — —
זאג, גאט, פארוואס וויינט דאס קינד?

וועלט האט שוין ווייטאג פארקנייטשט אויף דיין שמערן...
קינד, זאג אן ווערטער, אין וואס איז דיין זינד?
מענטשלעכן פיין קלאגן אויס דיינע טרערן? — — —
זאג, גאט, פארוואס וויינט דאס קינד?

1914.

א גוטע נאכט

- א גוטע נאכט, דיר פאפא,
- א גוטע נאכט, דיר מאמא! —
- שלאפט איין געזונטערהייט!
- שלאפט איין געזונטערהייט!

ס'האט געגעבן א שלייד,
ווי א לעוואנעדיק טייך,
פונם קינדערשן צימער —
א שטראלנדיק שיין
פון פארלאשענעם ליכט; —
ווי אין טונקעלער גאס
שניידט א ליכטיקער פאס
זיך אדורך אומגעריכט.

און אין די צימערן איז פלוצלינג שטיל געווארן.
נאָר ס'האַבן לייכט זיך אומגעוויגט די פענצטער-שטאָרן.
פון פריערדיקן רויש? ...
צי ווייל די פינצטערניש האט זיך באהאלטן
אנ'איילנדיקע אין די שטארן פאלדן,
און זיי באוועגט אומפארזיכטיקערהייט,
ווי דאס שאַרבן פון א קלייד?

אין לעצטן צימער, ביים גרויסן טיש, שוין נאָכן עסן, —
ווי פלוצלונג איינגעשווינגענע איז שטיל געזעסן —
די מאמע-מאמע; נאָר זייער בליק האט בלויז דערוועבט
די ענדע פון דעם טאָג, וואָס האט זיך אויסגעלעבט.

די שטולן איבערגעקערטע ליגן אויפן דיל,
די שפילצייג צעוואַרפענע אין מיטן שפיל, —
דער „טעדיבער“ ליגט אויף דער „פּוסי“ אַנגעשפּאַרט;
פאַפּירן, ביכער, צעוואַלגערט און אויפגעשאַרט, —
און ס'איז אויף אַליץ נאָך ווי א טוי פאַרשפּרייט:
געשריי, געלעכטער און קינדערשער גערייד.

א שמאלער ליכטפאס זיגזאגט זיך פון דרויסן אויפן דיל,
און טאטע-מאמע ריידן ביידע אין דער שטיל:
— אן זיי ווערט אומעטיק, — זיי זאלן לעבן, —
און וויפיל צארעס זיי זאלן דורכן טאג נישט געבן —
דאך זיינען רעגעס מיט זיי א סך פאראן,
וואס איז טייערער פון אלץ, מיין ליבער מאן! —

— א, ניט קיין צארעס רוף עס אן, מיין קינד,
ס'איז ווי דער זונבלענד מאכט א רעגע בלינד,
און ס'גאנצע לייב פארגייט אין מאדנעס צוקן;
און נאכדעם נעמען שארפער נאך די אויגן קוקן,
מיט זיי לעכסט ווידער דורך דיין יוגנטפרייד,
וואס דו האסט אין דיין קינדהייט שטיפעריש צעזויט.

ניוואַרק, אויגוסט, 1925

שוואַנען און זשיראַפן

דאָס גרין אויף די פעלדער און דאָס בלוי אויפן הימל,
די גרוילאָכע, בלוילאָכע רויכן באַגינען;
פיגורן פאַנטאַסטישע אין רוים מיינעם שווימען —
אַ פּרעגנצייכן שמרעקט-אויס דער שוואַנהאַלדז, דער דינער.

קאָן זיין, כ'האַב געלערנט פון די שוואַנען זיך פּרעגן
אין גרין פון מיין יוגנט באַשייד און באַדייטונג:
פאַרוואָס, — ווען דו גייסט מער, — ווערן ווייטער די וועגן,
אין קוקן-אויס נאָענט — ווען דו זעסט זיי פון ווייטן?

אַ בלוי, מיין פאַרטרויטע, ווי דו האָסט מיך פאַרשפּונען!
מיין יוגנט האָט בלוי פאַר איר פאַרב אויסגעקליבן;
און בלוי האָט פון עמער געטריפט אין מיין ברונעם
אַמאָל נאָך, ביים היימישן, דאַרפישן שטיבל.

איצט זיינען די וואַסערן שוין מער נישט קיין בלויע,
דער גרונט פון דעם טייך איז צעגראָבן, צעריעט;
איך זע ניט זיין טיף מער — כ'קאָן מיין לייב אים ניט טרויען, —
צום טונקעלן גרונט מיינע גלידער דאָך ציען.

און ס'רוישן די יאָרן ווי די כוואַליעס ביים האַפן,
דיין טראַט זיך צעשיט אויף טשוגון און צעמענט;
דיין פּרעגנצייכן איצטער טראַגן מעמפע זשיראַפן,
צעווילדטע אין מידבאַרשן זאַמד, דעם צעברענטן.

1929.

1. פּאַעמען און באַלאַדן

... דעם גאַלדענעם מיטן, איס לאָז איד פאַר אייד,
דעם בריק מייד איד אויס, און איד שפּרינג ראַנד צו ראַנד;
מיין וואונטש, ער איז פולער פון דעם טייד,
פאַרגינט מיר, פאַרגינט מיין אויסגעטרוימטן לאַנד.

דער פאָטער

(טאָגבוך פון א זעלבסטמערדער)

דער וועג פון איינזאמען איז פון געבאָרן
געווען שוין אָנגעגרייט זיגנאָגיש; —
ווי נאכטוואַנדלער אין צויבער-כאַלעם פאָרן
אין הימל-שפרונגען וואונדערלאַך און מאַגיש, —
האַב איך זיך אין מיין אייגן ווייט פאַרלאָרן,
און מיט אַ שמיכל קאַלט, און טראַגיש,
געטראַגן ווי אַ פאַנצער מיין באַשערטן דאָרן,
שטאַט בלומען, וואָס באַקראַנצן קינדער-יאָרן.

2.

ס'איז דאָ אַן אַנהויב, אַ מיטן און אַ סאָף.
אַזוי איז די וועלט: געבורט, לעבן און טויט.
דער וועלטס אַ קינד בין איך, — אַ שפרונג און אַ לאַף,
און האָב דעם האַרמאַנישן דריילינג צעשיידט.

דעם גאַלדענעם מיטן, אים לאָז איך פאַר אייך.
דעם בריק מייד איך אויס, און איך שפּרינג ראַנד צו ראַנד;
מיין וואונש, ער איז פולער פון דעם טויך,
פאַרגינט מיר, פאַרגינט מיין אויסגעטרוימטן לאַנד.

3.

ניין, איך האָב אויך אויף האַרטער ערד געטראַטן,
און אָפּגעקלונגען האָבן מיינע טריט.
ווי יעדערן — איז אויך מיין טרייער שאַטן
דעם וועג מיר פאַרלאָפּן און געהיט.

נאָר כ'בין זיך מוידע, ווי איך פלעג אָפּט לאַכן
פון שאַטנס טריישאַפּט הינמישער צו מיר.
פלעגט שאַען וואַרטן, ווען איך פלעג פאַרמאַכן
אַהינטער אים פון מויער-הויז די מיר.

און ס'פלעגט נאך ווילדער מיין געלעכטער ווערן,
ווען ער ביי וואנט פלעגט האסטיק בלייבן שטיין;
דאן פלעגט ער קאפ אראפ זיך איבערקערן,
אויף א באלקאן זיך הענגען איינצליין.

4.

א שליפנברענעניש, א שנעלער הארצנשלאג,
אין לייב — א פיכער-גלוט, דער אויער — אַנגעשפיצט; —
ס'רייסט אויף די אויגן מיר דער אויפגעשמראַלטער טאג,
ס'לייכט אויף אין האַרץ ביי מיר א יונגער פּרילינג-בליץ!

און ס'הויכט אַן וויגן מיך א לייכטקייט פליגלדיק,
איך שוועב אַרויף, אַרויף צום בלויען קינדער-לאַנד,
וואו כ'האַב אַמאַל געלעבט, און איצטער — שפיגלדיק
שיינט ווידער אַפּ פאַר מיר זיין רעגנבוין ראַנד.

א גרינ-באַוואַקסענע א זון-באַשפּונענע,
מיט יונגע קינדערלאַך פליט אום מיין יוגנט-פרייד;
נישט א פאַרלאַרענע, נישט אַן אַנטרונענע —
זי האַט זיך קיינמאַל נאָך פון מיר ניט אַפּגעשיידט.

זי איז זיך טריט ביי טריט נאָך מיר אַלין נאַכגעגאַן,
און אין פאַרצווייפּלונגס-שאַ אַיז זי מיין טרייסט געווען;
זי האַט פון בלויען טייך פאַריאַגט די שוואַרצע שוואַן,
און האַט ניט צוגעלאַזט, אַז ס'זאַל מיר בייז געשען.

אַזוי רעדט זינגענדיק די ליבע יוגנט מיין
אין שאַרפן אויער מיר, וואָס קלינגט פון זיך אַליין;
און העלער צינדט זיך אַן אין האַרץ דער בלויער שייין,
ס'ווערט גרינגער, ליכטיקער פאַר מיר דער וועג צו גיין.

5.

— וויין ניט, מאַמע מינע, טייערע,
און דו, מיין פאַטער, דו האַלטסט אויך ניט אויס. —
וואַרעמען וועלן מיך פּרעמדע פייערן,
ווייט פון אייער רעשום אַרויס.

— קוים דערלעכט דאָס ערשמע וואָרט פון דיר, מיט וויפיל שרעק געלערנט דורך צו גיין. ביזט דער ערשמער פויגל, וואָס אַנטלויפט פון מיר, וואָס בלייבט פאַר מיר אַ כּוץ געווייץ? — —

— מיסטאַמע איז גאָטס ווילן אַזוי, מאַמע טייערע, הער אויף, הער אויף! — אומעטום וועגן און באַנען געשריי, און שיפן לאַקערן: קום אַרויף!

6.

אַפילו די וואַסער-פייגל האָבן ניט געקענט דערגרייכן מער די ברעגן שיף, האָט אייער בליק מיך אַלץ נאָך אַפּגעהיט, געמאַסטן די פאַרשלינגענדיקע טיף.

איך האָב אין טאַטע-מאַמעס טרייען בליק די אומרו פון אַ פאַרגעפיל דערשפּירט; ס'איז יאָ און נישט געווען דער מאַמעס וויג, — די שיף, — וואָס האָט מיך ווינגנדיק געפירט.

7.

ווייט — האָט איר ווייטקייט פאַרלאָרן, געפאַר — ווייט שוין מער ניט מיט שרעק; דאַרפסט וועלן נאָר גיין אַדער פאַרן, און עס שניידט זיך פאַר דיר אויס אַ וועג.

וועגן, אַנצאַליקע וועגן, — פאַרגייסט זיך, פאַרדרייסט זיך אין זיי. אין מיט פון אַ וועג איז געלעגן מיין מאַזל פאַרצערט פון געשריי.

פון אַלע פאַרלאָזט און פאַרטריבן — האָב איך אים גענומען מיט מיר. אויף שטויב אונדזער שלוםכאַנד פאַרשריבן, וואָס מעקט זיך פון מינדסטן באַריר.

ווי זייטיקע וועלן מיר שלייכן,
מיר ביידע, — די גליקלאכע פאר;
זיך שפיגלען אין גרונט פון די טייכן
ווי וויגנדיקער ראָר.

8

די ערד, — די בייכיקע, —
די מוטער פון דער גאַנצער וועלט;
די ערד — שוואַרצלייכיקע,
אויף וועלכער ס'שטייט ניו יאָרק, —
האַט זיך פאַר מיר אַ ריר געטאָן,
ווען כ'האַב אויף איר מיין ערשמן טראָט געשמעלט,
מיין יונגן טראָט פול זאַרג.

דורכגעבליצט האָט אַ באַשייד
אין דער טיף פון מיין זעל:
דער ריז, פאַר וועמען ס'ציטערט אויף די וועלט, —
ער אַליין אויף די קניען שטייט
פאַר אימיצנס אַ פרעמדן שוועל.

9.

פרעמדע ערד האָב איך באַטראָטן,
פרעמדע ערד.
און האָב אַלע לאַנדגעבאָטן
באַלד צעשמערט.

פאַר אַ פרעמדן איז נישט פאַסיק
פרעך צו זיין.
זייער לעבן — בונט און ראַשיק
איז נישט מיין.

ניט אין ריכטיק פלאץ געטראָפן
קוק איך אויס.

מיינע אויגן מאַדנע אָפן —
גיבן אַרויס.

פון דעם ערשטן טאָג ביז יאָרן —
אַלץ צוויי;

גוט, וואָס ס'קוקט פון אויג קיין צאָרן
גרינלאַך גרוי.

10.

פון דיין אייגענעם האַרבסט
די געלע בלעטער, —
וועלכע דו אַליין גאַרבסט
פאַר זיך אויף שפּעטער.

ווען דיין לעבן אָן טויש
שטילט איין פאַרלענגן,
וועט דער בלעטער-גערויש
אויך דיר באַוועגן.

ווען באַגינזון אויף זיי
וועט פאַרבן צינדן,
וועט דיין גוירל אויף צוויי
מיט זיי זיך בינדן.

ווען דיין קאַפּ מיד און באַנג,
אויף זיי וועסט לענען;
וועסט ביים זונענפאַרגאַנג
מיט זיי דערברענען.

11.

מיטנמאָג.

עס געלן זיך שטרויענע בענקלאַך אין „סאַב“
פון קיינעם באַזעצטע,
זוי ביימזן אָפּגעשניטענע פון ווייץ-פעלד,
פון פי און פון כאַיעס צעטראָטן.

עס זיצן די מענטשן צעוואַרפן
 און בייטן פאַר לאַנגווייל די ערמער.
 דער עקספרעס, ער יאָגט זיך ווי שמענדיק;
 די פאַרער — זיי אײלן זיך מער ניט,
 פון ווייטלאַכע שמרעקן אַוואַדע;
 ווי מענטשן אין די העכערע יאָרן.
 פון באַגינען — שוין ווייט. צו נאַכט — נאָך אַ סאָך.
 ווי ניט איז — זיי וועלן דערפאַרן ...
 און עפּשער? — —
 קאַנסט ניט אַפּמעסטן אַלע אינאיינעם.
 ווי ווייניק דאָ זיצן — דאָך זיינען זיי מאַכנעם.
 גאַסן, שמעט, פאַרשידענע לענדער,
 און פאַרשטייסט זיי ניט קיינעם.

דער באַן האָט זיך האַסטיק צעווייגט,
 אויף אַ ווייל אַלע מענטשן אין איינס אויפגעגאַסן.
 זיי ווידער צעשיידט,
 ווי דער אַפּפּלום און צופּלום פון יאָס.
 זיך אַפּגעשמעלט.
 שווערע קלעפּ פון אויפגעעפּנטע און פאַרמאַכטע טירן.
 עטלאַכע זיינען אַראָפּ.
 אַרויף — זיינען מער. זיך אַריינגעיאָגט.
 פון געוויינהייט געזוכט פאַר זיך פּלעצער,
 כאַטש עס האָבן גענוג נאָך געגעלט זיך
 שטיקער ליידיקע שמרויענע בענק.

12.

אַפּגעהאַקט ביים סאַמע אויג
 ווי אַ פּרעמדנס טיר —
 שטאַרצן פּלייצעם טונקעלע
 אויסגעגלייכט פאַר דיר.

פלוצלונג — ווי ס'וואלט אימיצן
דורכגענאלט דיין קוק, —
גיבן יענעם אקסלען זיך
צאפלענדיק א צוק.

און דער מענטש פארשווינדט אויף גיך
ווי די באן בלייבט שטיין, —
נאר דאס שטומע רייד פון בליק
בלייבט ביי דיר אליין.

13.

וויגנדיק זיך טאג נאך טאג
אין „סאב“ און „על“,
זאפ איך זייער רויש און יאג
אריין אין זעל.

וואו איך גיי, אלץ זינגט מיר צו
דעם באנען-קלאנג;
ס'רוישט אין שטילער שא פון רו
מיר זייער גאנג.

ס'לעכט פאר מיר אויף גאנגן ניו יארק
אין מיין וואגאן,
גאר מיין פרייד און גאר מיין זארג
ווערט דא פארטאן.

פינצטערניש — אין טיפן „סאב“,
די זון — אין „על“,
דאס איז דער געשאנק און גאב,
וואס ס'קריגט מיין זעל.

14

פון א טראט ביו א טראט
גייען וועלמן פארביי —
בלויז דער דרעמלענדער סאד
אין דיין הארצן איז פריי.

און א לעבן — פארשווינט,
און א רעגע — זיך ציט.
גאט אליין ברענגט די זינד,
גאט אליין זי פארגיט.

און פאר דיר וואס פארבלייבט,
מיט דיין ביז, מיט דיין גומס?
יענע קראפט, וואס אלץ טרייבט —
דיין איינאיינציקע שוין!

דארט אויף יענער זייט ראנד,
פון קיין איינעם פארטרויט,
האט מיין אייגענע האנט
אן אנטרינונג געבויט.

15.

איך האב דיך פארבעטן צו גאסט
און קיין היים ניט געהאט. —
דער, וואס האט מיר געצאלט מיין וועכנטלאכן לוי
האט איינאיינציקן צימער און קיך נאר באוואוינט,
וואו ס'האט זיך געראנגלט א גרויסע מישפאכע
ווי אין רייזינס — „געזינד זאלבע אכט,
און בעטן נאר צוויי“ — —
א שפאנישע ווענטל ביי נאכט
האט אביסל פארשמעלט מיך פון זיי.
אן ארעמע פרוי „אויף דער צייט,
פיר קינדערלאך, אויף לאנגע יאר, ביי דער זייט,
האט זי שוין מומערלאך ביז איצט געפירט.
דאס נייע לעבן האט זיך שוין אין לופט געשפירט. — —
מיין באלעבאס און איך — דער ארבעטער —
די צוויי פיינטלאכסטע קלאסן אויף דער וועלט,
האבן פון מיטן נאכט ביז ניין אין דער פרי,

פאר ניו יארק פרישע צייטונגען צוגעשמעלט.
מען האט אונדז קוים ארויסגעזען פון אונטער די פעק, —
פעק זיינען געגאנגען אין דער פינצטער אליין,
אזוי ביזן שפעטן באגיגען.

ווען דו ביזט געקומען, איז קיינער נישט געווען.
דער באלעכאס — געדערעמלט האט ביים „סטענד.“
זיין פרוי — געגעבן לופט די קינדערלאך און זיך
אויף א „סטופ“ אין ריווינגטאן סטריט.
איך בין געזעסן אליין אין שטוב,
מיין קאפ — געהאנגען אויף מיינע הענט.
ווי א ברודער, א מוטער, און א פאטער,
וואס זיינען איצט ווייט, אזוי ווייט געווען פון מיר —
אזוי האסטו ביי מיר מיט טרייסנדיקע רייד
אויף אלץ זיך נאכגעפרעגט,
ביז א פרייד אזא, א ליכטיקע,
האט זיך אין הויז פארשפרייט.
דו האסט מיין באלעס צוריק מיר אויפגעוועקט.
דיין בליק האט זיך אין ענגשאפט אפגעשלאגן
פון איין געגנשטאנד אויף א צווייטן,
ווי דו וואלט אין זיי לעבעדיקע וועגנס געזוכט;
ביז וואן פון מויל האט זיך דערטראגן
א שמראס פון אפגעריסענע ווערטער. — — —
האסט געקוקט אויף די אויסגעבייכטע, אפגעטראגענע,
לאנגע פרויען-קליידער אויף דער וואנט,
וואס האבן אויסגעקוקט ווי שלאפנדיקע לונאטיקער,
וואס וועלן באלד, באלד אנהויבן גיין — — —
און ווי מענטשן זיך באוועגן ...

דערנאך האסטו צו מיר געזאגט:
א פולע שטוב מיט מענטשן איז ביי דיר ...

וויפיל קינדער האט דיין באַלעבאַס?
און כ'פיל א נייעם לעבן קומען ...
לעבן! לעבן! — — —
מיר האָבן זיך ברידערלאַך געקוקט אין די אויגן,
און איינער דעם צווייטן האָט אָפן דערזען.

פלוצלונג איז אַריין די באַלעבאַסטע.
מיט איר — די פריילאָכע פיר קינדערלאַך;
און דאָס פינפטע — וואָס דאַרף באַלד קומען,
האַט זיך געזען נאָך מער פון אַלע ...
די טיר איז לאַנג געבליבן אָפן,
דער ווינט איז ווי אַן אייגענער אין הויז אַרומגעלאָפן,
און די הענגענדיקע בייכיקע קליידער
האַבן זיך נאָך בייכיקער אַ הויב געטאַן פון די ווענט;
און ווי צו אַ סימכע, אַדער אַן אומגליק,
איז פול געוואָרן דאָס ענגע הויז
מיט מענטשן און באַוועגונג ...

16.

צייכנס און סימאָנים
פאַר די אויגן שוועבן,
און אין יעדנס פאַנים
שפיגלט זיך זיין לעבן.

כ'וואַרט שוין אויף דיין צייכן
זיך אין וועג צו לאַזן,
וועל איך דאַרט דערגרייכן? —
כ'וועל סיי ווי זיך לאַזן.

17.

אויף די וועגן ליגן
אויסגעשפּרייטע שאַטנעס,
האַט זיך ווער צעשריגן
ווען כ'האַב זיי באַטראַטן.

האָב זיך איינגעבויגן
וועמען אויפצוהויבן,
האַט ווער מיינע אויגן
אַנגעשיט מיט שטויבן.

עס האָט מיך מיין שאַטן
שטאַרק אַרומגענומען: —
— וואַלסט דיין וועג געטראָטן,
וואַלסטו אומגעקומען.

דאָס האָב איך מיט שטויבן
דיר פאַרשיט די אויגן, —
דיך צו מאַכן גלויבן,
זאַלסט דיין וועג פאַרנייגן!

18.

אַן יאָרן בין איך אַלט,
אַן לעבן בין איך מיד,
וועל איך נאָך זען ס'געשטאַלט,
וואָס אייביק ציט מיך, צימ?

עס פליט אַ צוג אַוועק,
אַ שיף גייט אָפּ פון ברעג,
האַב איך דען וועס באַגלייט,
מיט וועמען זיך צעשיידט?

עס רוישט די גאַנצע שטאַט
אין איין צערייזטן רויש,
אַלץ דרייט זיך אין איין ראָד,
און פלאַנטערט זיך ניט אויס! ...

אַט האָט מיך ווער באַרירט, —
אַ פריינט געוויס — צו מיר;
איך גיב זיך פלינק אַ קער — — —
— קויפט עפעס יונגער הער!

און ס'פאלט אן אומעט אן,
אן עלנט און א שרעק;
כאָטש נעם א פרעמדן אן,
און גיי מיט אים אַוועק!

אן אלטער מאַן אַט גייט,
אין דרייען איינגעדרייט;
א שווערע מאַסע ליגט
אויף זיין געניק און דריקט.

איך נעם זיין מאַסע צו
און גיי נאָך אים און גיי, —
כאָטש כ'זויים אַליין ניט וואו, —
נאָר ס'ווערט מיר גוט אזוי!

19.

שטויב, אונטער די פיס געטראָמענער,
פאַרגיב מיר דעם דרוק פון די טריט.
דער מענטש פון דעם שטויב אַ באַשאַפענער,
אין זעלביקן שטויב ווערט צעשיט.

לעבעדיקע נערוון און אַדערן,
ווי נעצן אומעטום צעשפּרייט.
זיי קוקן ווי אויגן און פאַדערן
דעם כעזשכּן פאַר אַלעמענס טויט.

וואָס מער דיינע אויגן זיך ברייטערן,
און זאָפּן די וועלט אַריין,
צעברענגען דיך ווילדע ווייטיקן
פון פרעמדן און אייגענעם פּיין.

דו ווערסט ווי אַ הייל אַ פאַרקישעפּטע,
פול ווייטוען, עמפינדונג, געהער;
ווי דאַניעלן דער נעם אין לייבנגרוב —
עס צויבערט, און ס'איז אזוי שווער!

די כאלוימעס און זעאונגען
פון מיינע שלאפלאזע נעכט,
זיי זע איך שוין מער ניט ביי נאכט.
אין וואַכיקן טאָג איצט גייען זיי מיט מיר אַרום.
פון אַנפאַנג איז געווען מיר שווער אַזוי.
אין וואַכיקן וואַכיקן טאָג מיט כאלוימעס צו גיין!
ווי שווער די וואָר איז ניט געווען,
האַט זי דאָך מיר אין כאַלעם גרינגער אויסגעזען,
ביז וואָן כ'האַב מער אַליין שוין ניט געוואוסט
דעם אונטערשייד פון טרוים און וואָר,
וואו אַלצדינג צעטיילט זיך אין צוויי;
צי לעב איך נאָך אַלץ מיין לעבן דעם ערשטן,
צי שוין אַ צווייטן גאָר? — — —
צי וועט נאָך מיר אויך ווי נאָך זיי,
זיך נאַכציען אַ לאַנגער דאָר? — — —

דער וועלקער בוים רעדט אַזוי צום ווינט:
ברעך אַראָפּ פון מיר, וואו נאָר אַ גרינענדיקע צווייג.
ווען דער גוף איז טויט, זיינען די אַדערן פאַרגיפט,
און פאַרסאַמט וועט זיין זייער לעבן.
וואָס גרעסער דער צווייג אויף מיין וועלקן גוף
וועט אויסוואַקסן און זיך ברייטערן,
אַלץ פיינענדיקער וועט זיין קורצער לעבן זיין;
ווייל קיין בוים וועט ער שוין ניט ווערן,
און מיינע יאָרן זיינען געציילטע;
זאָלן די צווייגן ניט האָבן קיין צווייאיקן טויט:
שטאַרבן צוזאַמען מיט מיין גוף,
און שטאַרבן ווי אַן אויסגעשטרעקטע צווייג ...

22.

גליק און אומגליק.
מיט דעם שפילן זיך שוין קינדער.
עס קלינגען מאטבייעס אויפן קאלטן גראניט:
קאפ צי אַדלער? אַדלער געווינט,
קאפ — פאַרלוירן.
דאָס זעלבע שפיל.

23.

מיט אַראַפּגעלאָזטע שטאַרן, אַז די זון זאַל ניט אַרײַן,
בין איך איינער אַליין אין מיין אייגענעם טונקל,
אַ גאַנצן טאַג פון פריען באַגיגען געזעסן;
ווי אַ גרויער קאַפּ און אַפּגעגאַלטער ביי אַ טויטן
האַט זיך געגרויט דער דינער אַש
פון מיינע אויסגעברענטע יאַרן.
און פּלוצלונג האָט אַ מאַדנער געדאַנק
אין מיין מאַרד זיך איינגעגעסן,
און געריסן מיין בליק אויף יענער זייט שטאַרן,
אין דער פאַרצוקנדיקער ראַשיקער גאַס. — — —
ניין, איך וועל ניט זיין ווי דער אומגליקלאַכער אייזל-אַקאַר,
וואָס ווערט געבראַכט אויף דער וועלט דורך אַ פּערד און אַ בוראַ,
און קאַן אַליין זיין מין ניט פאַרן!
איך וויל ניט, אַז זיין קלאַגעדיק עלנט געוויין
אין די פינצטערע נעכט און שמערן,
צי אין נעכט מיט לעוואָנע באַגאַסן,
זאַל פאַר מיר אויך מיין שוואַנענליד ווערן! —
ניין! — — —
איך האָב זיך אויפגעשמעלט, זיך אויסגעגלייכט,
און בין אַרויס.

געווען שוין נאכט, רויטלאכער שפריציקער נעפל;
 ווי האַרעפּאַשנע טרעגער איינגעוואַקסן מיט זייער מאַסע,
 זיינען די מענטשן געגאַנגען געבויגענע
 מיט די שוואַרצע שירעמס אויף די קעפּ,
 כאַטש קיין רעגן איז שוין ניט געווען;
 נאָר שווערע וואַלקן בלויז געהאַנגען פון אויבן;
 אין פּראַצעסיעס האָבן זיך מענטשלאַכע כּוואַליעס געצויגן
 איבער דער רוישיקער דעלענסי סטריט,
 און די שוואַרצע שירעמס האָבן זיך ווי קראַען געהויבן
 אַרויף און אַראָפּ.

די נאַסע מויער-שילדן און ווענט
 האָבן אַרויסגעגלאַנצט אין רויטלאַכן לאַמטערן-שיין,
 ווי נאָר וואָס פון אַ סרייפּע אויסגעלאַשן.
 אַבער מיין אייגענער פייער האָט נאָך געהאַלטן
 אין סאַמע אָנהויב.
 וואָס שטאַרקער ס'האַט געברענט אין מיין האַרץ,
 אַלין קלאַרער, רואיקער האָב איך געזען
 דעם פרעמדן אין מיין אייגענעם אַרום,
 אַלין נענטער בין איך צו מיין אַנטרינג געווען. — — —
 און פּלוצלונג — אַ הייזעריקער מאַדנער קלאַנג,
 ווי פון דעם נאַכטיקן נעפל אַרויסגעגאַסן,
 וואָס האָט ווי דעם אַלבאַטראַס געזאַנג
 מענטשלאַכע הערצער פון דער ווייטן אויסגעלאַשן.
 אַט האָט ער זיך צונויפגעמישט מיט געוויין פון אַ קינד,
 און ס'איז געוואָרן אַלין פינצטערער,
 און דער לאַמטערנפיייער — אַלין נעפלדיקער, רויטער ...
 אַ בלינדע מוטער מיט אַ קינד אויפן שוים
 און אַ קאַטערינקע ביים זייט
 האָט זיך אין נעפל פאַר מיר אַרויסגעשיילט.
 איין האַנט — צו די מענטשן אויסגעשטעלט,
 די צווייטע — אַן אויפהער קישעפּדיק געדרייט, און געדרייט,
 ווי זי וואַלט דעם רייסנדיקן קלאַנג באַוואַומטערהייט
 געוואַלט אַריינגיסן פּיינענדיק אין מענטשנס האַרץ.
 פאַר אַלעמענס שלעכטס אויף דער וועלט.

ווי פון אימיצן צוגעשמידט, האָב איך לאַנג, זייער לאַנג,
געקוקט אויף דער בעטלערין, דעם קינד, און די קאָטערינקע, —
אַלע דריי היימלאַזע אין דער נאַסער נעפלדיקער נאַכט!
כ'האַב מיין גאַנצן פאַרמעגן אין מיין הויפן
אויף איר שוים אַרויפגעוואַרפן,
און זייער אַרעמקייט האָט זיך צונויפגעגאַסן מיט מיינער;
זיי האָבן דערפילט מיין נאַענטקייט.
כ'האַב באַרירט מיט מיינע בליקן דער בעטלעריןס בלינדע אויגן,
זי האָט אויף מיר געקוקט מיט איר בלינדקייט
מיט איר היימלאַזן און שמאַמעס-פאַרוויקלטן קערפער;
כ'האַב צעמישמערהייט אַ גלעט געטאַן
דאַס קעפעלע פון דעם כליפנדיקן קינד, —
און עס האָט ווי פון שרעק גענומען זינקען
אונטער מיינע פיבערדיקע פינגער,
ווי עס וואַלט שוין מער קיין פאַמער-צאַרטקייט
נישט געקאַנט פאַרטראַגן...
מיטאַמאַל האָט עס נאָך שטאַרקער אַנגעהויבן קלאַנג,
און זיך פאַרגייענדיק צעשריען:
— פאַמער! פאַמער! — — —

דער קאָטערינקע קלאַנג איז געוואָרן שמום;
די בלינדע מוטער האָט מיך מיט ביידע הענט
אַ ווילדן כאַפּ געטאַן,
און שטרענג געקוקט אויף מיר מיט אירע בלינדע אויגן,
און באַפוילן מיך: קום! — — — — —

אַ מאַכנע מענטשן ווי צו אַ לעוואַיע
האַט זיך נאָך מיר געצויגן,
און די ווערטער: פאַמער! פאַמער! — זיי זיינען
ווי ברענענדיקע פּיילן איבער מיין קאַפּ געפּלויגן,
און נישט-ערדישע מאַסעס — ווי סכאַר פאַר לעצטע זינד, —
האַבן מיר נאָך טיפּער איינגעבוּיגן!

1921-25.

דאָס זיידן העמד.

(באלאָדע)

אַנ'אלטער מאַן איז דורכגעגאַנגען
פאַרביי אַ רוישנדיקן פעלד.
צעזאַמענקלייבן פאַרלאָרענע זאַנגען,
זיך יעדע רעגע אָפּגעשטעלט.

ס'האַט קיינער אים געשטערט צו קלייבן, —
ס'איז שיקע פאַר די אַרימע לייט;
אים געכטיקן, געבעטן בלייבן,
ס'איז שפעט זיך שוין צו לאָזן ווייט!

אַ אינגעלע איז צוגעקומען,
פאַמעלאַך, און פאַרשעמטערהייט;
ער האָט דעם קינד אַרומגענומען —
פאַרבאָרגן זיך מיט אים געפרייט.

דאָס קינד — געהאַלפן האָט דעם אַלטן,
דעם שווערן פאַק פון אים באַפרייט,
מיט אויגן פייערדיק-צעשטראַלטע,
נישט אָפּגעקערט זיך פון זיין זייט. —

אין פעלד — גערוישט און זיך באַוואויגן,
פאַרבלענדט האָט אַלעמען אַ פרייד;
דאָס קינד — ער רייסט נישט אָפּ די אויגן
פון אַלטן צוגעשמיטערהייט.

נאָר פּלוצלונג — שנעלער פייל פון בויגן,
דער גרייז — זיין שווערן פאַק צעבינדט;
אַ זיידן העמד אַרויסגעצויגן,
און ס'אַנגעמאַן דעם יונגן קינד;

עם האָט געברענט אין גלומע שטרעלן,
— — מיד איינגעדערעמלט אויף אַ קוסט;
דער אלטער מאַן איז באלד פארפאלן,
— — — ס'האָט קיינער מער פון אים געוואוסט!

דאָס קינד אַ גרויסער שוין געוואָרן
נאָר איז פון אלעמען פארפרעמדט;
ס'איז איינגעוואַקסן, איינגעכאַרן
אויף אים דעם אלטנס זיידן העמד.

ער ווייס נישט פון קיין יאָך און זאַרגן,
ער ווערט פון אַרבייט מאַדנע מיד,
נאָר גייט אַרום אין זיך פאַרבאַרגן,
און וואונדער אין זיין האַרצן גליט!

1915.

די האַפּוּנוּג.

— וואו שפעט אַ וואַנדערער, ביי נאַכט
זיין רו געפינט, —
פון גאַט איז יענע הויז באַוואַכט,
און ריין פון זינד. — —

דאַס האַב איך אין אַ הייליק בוך
אַמאַל געזען, —
און האַב געהאַפּט: אזא באַזוך
זאַל מיר געשען!

האַב ווי אַווראַהאַם אַפּגעוואַרט
די גומע געסט;
און ווען אַ האַרץ גלויבט איינגעשפּאַרט,
געשעט דער נעם!

נאַר ס'שטייט מײן שטיבל איינאַליין,
אין וואַלד, געדײכט.
צום וואַנדערער קאַן נישט דערגײן
דאַס בלייבע ליכט.

נאַר כ'האַב זיך איינמאַל זייער שפעט
ראַש אויפגעכאַפּט.
ס'האַט ווער אין טיר ווי מיט געבעט
שמיל אַנגעקלאַפּט!

דעם גומן גאַסט אַנטקעגן, שנעל,
לויף איך אַרויס, —
און כ'וע, ס'שטייט איינזאַם אַלץ מײן שוועל,
מײן שוועל פון הויז!

דאך הערט דאס קלאפן אלץ נישט אויף,
וואס קאן דאס זיין?
א פויגל-רויש, א פויגל-לויף, —
עס וויל אריין.

דער פויגל האט פארבלאנדזשעט וואו,
פון נעסט פארווענדט.
פארשיקערט פאלט צום פענצטער צו,
פון ליכט פארבלענדט.

— א, פויגל, כ'שרעק זיך גלייך ווי דו
פאר פרעמדן ליכט,
ווען ס'פאלט די נאכט אין וועג מיר צו
אויך אומגעריכט. —

און כ'האב אים אין מיין הויז געבראכט
פון בלאנדזשען מיד.
ס'האט האפענונג אין מיר דערוואכט
און אויפגעבליט:

ס'וועט איצטער זיין מיין הויז באוואכט
פון גאט אליין.
און פרייד וועט אויפגיין אויף מיין שלאך
ווי ראסע ריין.

1914.

א באַלאַדע וועגן איינעמס טויט

א, כ'ווייס נישט ווי אזוי דערציילן דיר דאָס אַלץ,
דו זאָלסט מיין האַרץ דערוען ווי דורך אַ ליכטיק שויב;
מען האָט דאָך מיך געכאַפּט ביי זיין געקוילעט האַלדז,
בין אומשולדיק אין מאַרד, דאָך אין מיין שולד איך גלויב.

ווען אַלע זאַגן יא, און צווישן זיי — אייך דו —
ווי קאָן איך זאָגן: ניין? — און כ'בין ניט זיכער מער.
פון איצטער נעם איך שוין מיין שולד צוריק נישט צו,
אפילו ער אַליין קומט זאָגן, אז נישט דער ...

דאָך וויל איך ריידן לאַנג, מיין האַרץ איז איבערפולט —
אזוי ווי פון אַ קגויל זאָל וויקלען זיך דער ברעג;
וועט עפשער דאָן אַליין אַרויפגיין קלאַר מיין שולד,
צו וועלכן ס'איז אזוי פאַרפלאַנטערט איצט דער וועג! —

דער ערשטער טרעפונגסמאַג — געדענק נאָך אים ווי היינט:
געווען בין איך ווי טויט — אַ מיאוסער אַרעמאָן!
צוליב אַ שטיקל ברויט געוואָרן ביידע פריינט,
מיט דאַנקבאַרקייט האָב איך פאַרקויפט זיך אים פון דאָן! —

ער איז געוועזן גוט, ער האָט עס שטאַרק געוואוסט,
אַ זעלבסטגעפיל דערפאַר זיין פאַנים האָט באַשטראַלט;
די האַנט איין מאַל געשטרעקט — אַ צווייטן מאַל — געמוזט,
דערנאָך — ווער פילט דען מער ווי נידעריק מען פאַלט?

קיין פריינט חוץ מיך, פאַרמאַגט, געליכטע, פרוי און קינד, —
האַט אין דער באַכערשאַפט זיין ווייטן ציל געווען;
זיין גרויסע הויז — פאַרפולט מיט מויבן, קעץ און הינט, —
אַ פריינט פון אומבאַשיצטע איז מיין פריינט געווען!

אַ, ניין, פאַר דיר איז פרעמד דאָס צווייענדיקע שפּיל;
אַ פילאַנטראָפּ — אַ פריינט זאָל איינעם קענען זיין!
כאָטש ס'פלעגט מיין פאַרעש-פריינט אַלץ טאַן באַשיידן, שטיל,
נאָר דאָס פלעגט מאַכן מיר נאָך מאַפלטער מיין פיין!

אן אים וואָלט איך געוויס געשמאַרבן שוין פון לאַנג,
זי כ'וואָלט דער גאַנצער וועלט מיין אַרעמקייט אַנטפלעקט;
פון אַלע מיינע רייד געוואָרן וואָלט איין דאַנק
פאַר די, צו וועמען כ'וואָלט מיין אַרעמע האַנט געשמרעקט.

צו דען איז ניט אַלין איינס, אַז ער האָט אַלין דערפילט,
אַלין, וואָס איך קום דער וועלט, געהער צו אים אַליין?
ער האָט ווי מיט אַ פויגל אין דעם שמיין געשפילט,
ער לאַזט עס ניט אָן שפייז, דאָך אויף דער פריי נישט גיין!

איינמאַל, — פון דאָן, קען זיין, האָט דאָס געמוזט געשען, —
פאַרבאַרגן האָס צו אים האָב איך אין האַרץ דערפילט;
די כאַיעס פון זיין הויז, אויך ער — דערשפירט, דערווען ...
אַ קריג האָט צווישן אונדז זיך אין געהיים צעשפילט.

אַ, מאַדנע צווייאיקייט! — געליבט אים, און געהאַסט,
צעשיידן זיך מיט אים — זיך אַפהאַקן אַ גליד!
בין צו דעם קעמל גלייך — געוואוינט צו שווערער לאַסט, —
די פוסטע שווערקייט מאַכט פאַרברעכעריש און מיד.

כ'הער ריידן אומעטום פון סוידעס אומאַנטפלעקט,
וואָס מענטשן זוכן אום, און שמאַרבן ניט געזען;
זיי פילן נישט דעם סאַד אין אייגן האַרץ פאַרדעקט,
זיי ווייסן נישט אַצינד, וואָס שפּעטער וועט געשען!

פאַרדאַרבנדיקער גיפט, ווי קומט צום קליינעם פליג?
ווי קומט צום יונגן האַרץ אַ מערדערשער געדאַנק?
פאַרוואָס איז אומגליקלאַך דער זעטיקער מיט זיג?
וואָס בויט דער פרייער מאַן אַליין זיך זיין געפאַנג?
— —

ווי פּאָאָנטינגעוועב, וואָס וועבט די כייזע שפין,
אַזוי ווי ס'גאַננוועט זיך אין האַרץ די מעשונגאָס,
האַט שמיל געוועבט זיין טויט ביי מיר אין קראַנקן זין
דער אומדערקלערלאַכער און אויפגערגטער האָס.

א כאַיע איז פאַראַן — ווען ס'גייט פאַרצוק איר שלעכט,
דער קאַרבן האָט פון איר זיך קלוג אַרויסגעדרייט, —
זי פליקט פאַר שאַנד איר לייב, אַליין די פיס צעברעכט,
און וואַיעט, וואַיעט שמיל, אין איינזאַמקייט פאַרגייט. —

מיין פריינט האָט זיך געפיינט, און אומגעיאַנט זיך ווילד,
ווי פון אַ שלאַנגנביס, ווי פון אַ וואַנזינשלאַג;
האַט אומעמוס געזען פאַר זיך זיין טויטע בילד,
וואָס אַ צעבלומיקמע אין האַרץ ביי מיר איך טראַג...

אַ קראַפט האָב איך דערפילט וואָס האָט מיך איבערשטאַרקט,
ווי ס'פאַלט אַ טייכל-פיש אין בריוון יאָס אַריין;
און ווי די כאַיע ווילד, מיט איר פאַרצוק זיך וואַרגט,
האַט מיך געברענט, געשטוינט מיין אייגן ווילדער שייַן!

מען טאָר, מען טאָר דער שרעק גישט קוקן אויף צוריק,
די האַנט גיט אַפּשמויסן, וואָס בעט נאָך הילף צו דיר,
ווי פלאַס פאַרנאָרט דער פליג, האָט אים געפירט מיין בליק, —
פאַרקישעפט נאָכגעקוקט האָט ער מיין יעדן ריר...

האַב שטאַלן-גלאַנץ דערזען אין פולן אויג ביי אים,
אַ מעסערשאַרפּעריי — אין זיינע טריט דערהערט.
שוין גיט פון דער וועלט מער געקלונגען האָט זיין שטים,
פון זעלבסטבאַשווערונג איז מיין פריינט געווען באַשווערט! ...

ווען כ'האַב נאָך הילף געזוכט, איז שוין געוועזן שפעט ...
האַב פאַר דעם טויטאַנבליק פאַרציטערט אים געזען;
מיין פריינטס געזיכט האָט איצט שוין פרעמדער שוין געגלעט,
דאָס אומפאַרמיידלאַכע איז אומגעריכט געשען!

זיין אייגן מעסערפלאַך — געווען מיט בלוט באַשפּריצט,
ווי פאַר אַ שטורעמנאַכט — דער רויטער זונפאַרגיין;
דער בייזער לעכנס-סאָף האָט פאַר מיר דורכגעבליצט,
בין פלוצלונג צוגעשמידט פאַר אים געבליבן שטיין! ...

1917.

די טויטע שיף *

1

ניש אלץ געדענק איך פון מיין קינדהייט —
און ס'וויל נישט אלץ מיין הארץ געדענקען;
איך בין צום ברעג פון יאם געגליכן
ווען ווילדע כוואליעס אים פארשווענקען.

דאס לעבן האט מיר פרייד געגעבן,
און פאר דער צייט — עס צוגענומען. —
עס האבן כוואליעס מיך געטראגן,
און כ'האב גאך זייער שטראם געשוואומען.

נאר עפעס פון דער ווייטער קינדהייט
גייט קיינמאל נישט ארויס פון זינען,
ווי ס'טרעפט, דו זעסט אויף אסיען-פעלדער
פון ווייטן נאך א בערגל גרינען.

אזוי-ווי אלץ וואלט רויך פארצויגן,
איין זאך נאר קען ער נישט פארדעקן.
ווי ס'מאניעט טאמיר דיר דיין היימלאנד,
כאטש אלץ ארום — ווי קליינע פלעקן.

2

איך ווייס נישט, ווי ס'איז צוגעגאנגען,
איך ווייס נישט, ווי ס'האט אלץ געטראפן;
דער יאם האט מיך בייטאג געזונגען,
ביינאכט — מיך איינגעוויגט צום שלאפן.

(* די טעמע פון דער פאָעמע איז געבויט אויף אניאמחער פאָסירונג געשן אין 1897... מיר זענען דאן געפאָרן פון ליבאווע ביז בוענאס-איירעס פיר חדשים. אונזער שיף האָט אַ וואָך צייט פארבלאָנזשעט אויף אַניאָנזל.

ס'האט שיף זיך גרינג און שנעל געטראָגן
אויף יאָמס צעשווימטע, ווייסע פליגל;
און קינדערש האָט מיין האַרץ געפלאַטערט,
האַב אויפגעטאַנצט פון שטאַרקן וויגן.

און שיפן זיינען אונדז אַנטקעגן
אַפט אַנגעקומען פון דער ווייטן;
ווי ווייסע פליגל פון מאַלאַכים —
די רעמונגס-שיפלאַך ביי די זייטן.

באַגריסונג-טיכלאַך פון די מענטשן, —
פון האַנט געריסן זיך ווי פייגל;
כ'וואַלט שטענדיק ביי דעם דעק געשטאַנען
מיט אויפגעפראַלטע גרויסע אויגן!

3

פויקן, פידל און באַנדורעס,
קופער-טאַצן, צימבלען, פלייטן, —
אַנגעוואָרפן אויפן שיפ-דעק,
פונם יאָם-ליכט אויפגעלויכטן.

די מאַטראַסן, פאַרמאַסקירטע,
לויפן אום צעווילדטע כאַיעס:
ווער — פאַר בערן, ווער — פאַר אַקסן,
ווער — פאַר הינקענדיקע מאַלפעס.

אַט-אַ — קעמלען אויסגעדרייטע,
מיט די האַרבן אויף די אַקסלען,
גלייך ווי אַנגעוואַקסענע בערגלאַך
אויף אַ זאַמדיק פלאַץ אַ הויכן.

ווער — ווי עלפאַנטן, ווי הינטלאַך, —
אַלע אויפן כאַיע-לאַשן, —
אַטאַ מיאַוקען קעץ אַ כעוורע
אין אַ מיטן נאַכט אַ שוואַרצער.

אַט ווי וועלף ווי הונגעריקע,
וואַיען, גרייטע צו פארצוקן —
פלוצלונג — ווילדע פרייד פארכאפט זיי,
הירזשען זיי ווי יונגע פערדלאך.

מוקען זיי ווי טרייע בהיימעס
רופנדיק צו זיך די קעבללאך — —
און זיי שפרינגען און זיי שטויסן
אויף די מענטשן אין די ווינקלען. —

יעדער נעמט א שפיל-קליי-זאין
אין די כאיעש ווילדע לאפעס,
און זיי שפילן און זיי מאַנצן
אין א קאראהאָד א ווילדן.

און די קינדערלאך — פארגאפטע
זינקען אין די מאמעס ברוסטן,
ווארפן בליקן אויף די גרויסע,
נאַר אויך זיי פארוואונדערט שמייען.

און די קוילעס און דאָס קלאַפן
פאלן אויפן יאָם ווי דונערס;
און די כוואליעס מאַדנע רוישן,
לעקן הונגעריק דעם שיף-ברעג.

כ'ליג זיך אויף דעם האַרץ דער מאמעס,
ווי איך וואַלט פון קעלט זיך טוליען;
— מאמע ליבע, מאמע ליבע
זאָג, וואָס טוט זיך אויף דער שיף איצט? — —

אי דערשראָקן, אי מיט נייגער,
בלאָנדזשען פרעגנדיקע בליקן;
וואָס זאָל אַט דאָס שפיל באַדייטן
וואָס פאַרצווייפלטער צעשפילט זיך?

פלוצלונג קומט צו גיין דער טאמע
פון דעם מיטן טאנץ דעם ווילדן,
זיינע אויגן פריילאך גלאנצן,
ס'שטיקט זיין האלדז א ווילד געלעכטער.

אוי, כ'האב מוירע ווען ער קושט מיך,
ס'ברענען זיינע הענט היינט מאדנע.
גיט א כאפ מיך אין די ארעמס,
טראגט מיך נענטער וואו זיי טאנצן.

אוי ווי מאדנע קוקט דער יאם היינט,
און די שמערן מאדנע גלאנצן!
ס'האט א וועלט זיך אפגעריסן
און שווימט אום אויף ברויזע כוואליעס.

שטויסן מענטשן זיך צוזאמען
ווי די כוואליעס פאר א שטורעם.
אויגן לויערן אין אויגן,
ווערטער צינדן זיך אויף ליפן.

יעדער ווארט וויל פריער ריידן,
און פון יאגעניש — פארשמומט ער;
פלוצלונג לייכטן אויף געזיכטער,
סאָד אליין האָט זיך צעעפנט:

— „אויף דעם יאם-זוועג וואו מיר פאָרן,
איז פאָראַן אַ גרויסער פויגל,
וואָס הערט קיינמאל אויף צו זינגען,
ווי ס'ווערט קיינמאל יאָס אַנטשוויגן.

און זיין זינגען, אוי זיין זינגען,
שפרייט זיך אויפן גאַנצן יאָם אויס.
ווער עס הערט דעם פויגלס מענער,
מוז פאָר אומרו אויסגיין, שטאַרבן.

— און די שיף בלייבט אן א פירער, —
דעמאלט קומט אליין דער פויגל,
פירט איר אפ אין טויטן-אינדזל —
אין דעם פארט פון טויטע שיפן.

קלאפן דעריבער די מאטראָזן,
און זיי שפילן און פארשרייען
יענעם פויגלס מאַדנע טענער,
וועלכע זויגן אויס נעשאַמעס" ... —

איך ווייס נישט, צי האָב איך געוואַכט, צי געשלאָפן,
נאָר אימיצער האָט מיך געגלעט ווייך דעם שטערן.
אזוי ווי אַ קראַנקן באַרירט מינע אויגן,
און עפעס געמורמלט איך זאָל נישט דערהערן.

דער טאַנץ האָט ווי פריער געדרייט פאַר די אויגן,
די טענצער — ווי סאַנים געראַנגלט פאַרביסן.
ביז ס'האַבן באַזיגט אונדז די קלאַנגען פון פויגל,
די צאַם פון מאַטראָזן-געשריי דורכגעריסן.

די קלאַנגען צערייצטע, ווי קעצישע נעגל,
געדראַפּעט זיך ווילד אויף דער שיפס הויכע שטאַנגען,
אויף דר'ערד די באַזיגטע מאַטראָזן געלעגן,
פאַרכאַלעשט צענאַגטע פון פויגלס געזאַנגען.

אַט ליגן שוין אַלע — פאַרגליווערטע בערגלאַך,
כאַטש טאַנץ נאָך באַוועלטיקט פאַרקישעפטע גלידער.
די פידלען און פויקן מיט קלאַנגען זיך ווערגן,
צעוואַרפענע ליגן פאַרכאַלעמט פון מרידע...

און טריט פון די טענץ הילכן אַפּ אין דער פינצטער,
קוים-קוים, ווי די זיפצן פון גויסעסע קינדער.
און וואָס מען הערט מערער דעם קלאַנג פון דעם פויגל
וויגט שאַרפער די שיף זיך, דער הימל ווערט בלינדער.

און ס'פאלן די קלאנגען אזוי ווי זינגאגן
פון זודיקן פעך דורך צעלעכערטער קיילע.
זיי זייגן ארום די פארגליווערטע אויגן
און ס'קוקן די גריבער ווי פינצטערע היילן.

ס'ווערט שמיל אויפן שיף ... אלע פיערס פארלאָשן,
און ס'גייט נאָך אַ פּוּם וואו אַ שאַר — ווערט אַנשוויגן...
אַט הערט זיך אַ רוישיקער אַמעס און שיפען —
דער פויגל אליין האָט די שיפדעק באַשטיגן.

ער קוקט אויף די טרופעס וואָס זיינען געלעגן
אזוי ווי פון שמורעס צעבראָכענע ביימער.
ער שמעלט אָן דעם קאַמפּאַס, די שיף נעמט זיך רירן,
רירן הויבט אָן מאַדנע צו רעווען דער קוימען.

און ס'דרייט זיך די שיף אויס צום שוואַרצטוימן אינדזל,
ס'הויבט אויף זיך דער יאַם און קוקט אָן ווער עס פאַרן, —
אַמאַל וואָשן כּוואַליעס אַרום זיי די קערפּערס, —
די שיף ווערט אין פינצטערן געפּל פאַרלאָרן.

1911.

די קאץ

מיין טויט וועט קומען פון א קאץ! —
כאשלים איך, ווען איך טראכט פון טויט.
מיין לייב פארמאגט א קעזיש ראץ, —
א בלויען זיגל אויף מיין הויט.

אט דער געדאנק פארפאלגט מיך לאנג, —
האב קעץ נאך קינדווייז פיינט געהאט;
פאר זייער גניווויש שמילן גאנג,
און מאדנעם אָנגעצויגענעם שטאט.

די קאץ, זי איז אין זיך פארטראכט, —
איז פאלש אפילו אין איר שפיל;
כ'זע דעמאלט אין איר אויג די נאכט
ווען זי וועט קומען צו מיר שטיל.

מען זאגט: זי בייסט נישט, — ניט זי פליקט,
נאָר לייגט זיך אויף דעם האַרץ אַרויף;
און פון איר הויך ווערט מען דערשטיקט,
און מערער שטייט מען שוין נישט אויף.

ווי נאָריש אַזא טויט מוז זיין,
ווי ביז דאַרף זיין די קאץ, און שלעכט!
און פאלש דאַרף זיין דער לעוואָנע-שיין,
וואָס שימערט אין אַזוינע נעכט!

א מענטש פארקלערט אַמאָל א זאך,
און גייט עס טאָן מיט פרייד און שרעק;
נאָר אַט — ווי ס'שפּרינגט אַראָפּ פון דאָך —
א שוואַרצע קאץ, לויפט דורך זיין וועג.

און לויפט אַ קאץ דעם וועג פאַרביי,
פאַרדרייט זיך שוין ביי דיר דער קאַפּ!
עס רירן זיך די הענט נישט פריי —
אַלץ גייט שוין דעמאָלט באַרג אַראָפּ.

אמאל — דערהערסטו א געוויין
פון קראנקע קינדער ביי דער נאכט;
דו ווילסט שוין נאך די קוילעס גיין —
דאס האבן קען גאר נאכגעמאכט!

און ס'טרעפן נעכט — איך גיי ארום
אין גאס, אין פעלד, ביז זייער שפעט; —
און טרעף אין צימער ווען איך קום,
די קאץ — זיך ליגן אויף מיין בעט.

נאר זי אנטלויפט נישט, בלייבט גאר שטיין —
קוקט אן מיך שלעפערדיק און לאנג.
זי שמעלט ארום די שארפע ציין,
ציט אויס זיך ווי א גרויע שלאנג.

איך טרייב ארום זי, און די טיר
פארמאך איך פעסט — ווי נאר איך קאן;
באגין — זי שטייט אויף ס'ניי פאר מיר,
און קוקט מיך פאלש און כוצפיש אן.

איך גיב א שמויס איר, זי — אססיק! —
און גייט פארביסן, ביז, אַוועק.
איך זע דאן אין איר ווילדן בליק: —
זי ציילט אין הארץ שוין מיינע טעג! —

1909.

(פראגמענט)

דיין טיר איז אָפּן, — ווער עס וויל קאָן גלייך אַרײַן.
 נאָר זיצסט פאַרטראַכט אין זיך, און וואַרטסט אויף קײַנעם,
 דו האַסט אויך מיין אַרײַנגאַנג ניט געהערט ...
 און זעסטו שטיין מיך קעגן דיר,
 ווייזט אויך דיין פאַנים ניט קיין נייע פּרײַד,
 דאָס אויג — קיין איבעראַשונג.
 ווי פּרײַער, ווי אַמאָל, זעט אויס דיין צימער;
 ווי ס'בייט זיך קײַנמאָל ניט אין אויג דיין בליק,
 האַט זיך די פאַרב פון דינע פענצמער-בלומען ניט געביטן.
 דער רײַערך — רײַצנדיקער, שאַרפּער ...
 איך בין אַוועק, ווייל ס'האַט געשראַקן מיך צו זען דיין בליק
 געענדערט,

די בלומען — טויטע,
 פון בלומען-רײַערך — מײַסים אַמעס.
 איך האָב געזוכט די אייביק יונגע יוגנט,
 און זוכנדיק האָב איך צעזײט שמיל מײַנע יאַרן.
 אַן יאַרן שטיי איך איצט פאַר דיר —
 ווי אַ יונגע קינד, וואָס האַלט ביים שטאַרבן ...
 און דו — די יוגנט האַסט ביי זיך געהאַט באַהאַלטן!
 מאַ זאָג דעם סאָד מיר פון דיין יוגנט!

* * *

עפעס רעדט צו מיר דיין שווייגן.
 אַלץ נאָר, וואָס ס'געפינט זיך אין דיין צימער, שווייגט,
 ווי ס'וואַלט אַ הייליק סאָד דאָ הימל ...
 שוועסטער! איך קאָן דיין שווייגן ניט באַגרייפן;
 זאָג, וואָס רעדסטו צו מיר שווייגנדיקערהײַט?
 יוגנט, ווייס איך, פּלאַפּלט
 ווי דאָס וואַסער אונטער אייז אין אַנהויב פּרילינג ...
 יוגנט לאַכט אַמאָל מיט אַ געלעכטער פון צערייצטע כוואַליעס;
 יוגנט פּרײַט זיך העל מיט טוי-באַטרערטע אויגן,

ווי דער שמיכל פון דער זון אין א פרימאָרגן.
שווייגן — דאָס נאָר, ווייס איך, טוט די עלטער.
ווי אַ דינסט מיט פאָרויכטיקע טריט אין שלאָף-צימער פון האַר
גייט שטיל די עלטער ...

יוגנט-שטימען מאַכן קנייטשן אויף אַנ'אלטן פּאַנים ...
מיט נאָך אַ יאָר הויכט אַן אַ מענטש מער שווייגן ...
מיין באַבע האָט שוין יאָרן ניט פאַרמאָגט,
און דאָך געלעבט!

געקוקט מיט בלינדע, טרערנדיקע אויגן;
אויפערן — שטאַק-טויבע, דאָס מויל — אַן ציינער,
און גערעדט האָט זי אַן ווערטער;
עס פלעגט שרעקן מיר, ווען זי פלעגט שווייגנדיקערהייט
מיט ביינערדיקע קאלטע הענט שטיל גלעמן מיין געזיכט ...
שוועסטער! איך קאָן דיין שווייגן ניט באַגרייפן!

* * *

וואַגלענדיק אַליץ אין דער וועלט האָב איך געזען,
און דורכגעלעבט פיל זאַכן.
נאָר גייענדיק צו דיר, האָב איך געהאַט שוין אַליץ פאַרגעסן ...
און איצט האָב איך אויף ס'ניי זיך אַליץ דערמאָנט.
און אַליץ, וואָס איך האָב געזען און דורכגעלעבט,
האָב איך געטראָפן אָפגעזיגלט אין דיין האַרץ,
ווי דו וואַלסט פאַרבאָרגענערהייט מיין וועג שטיל נאָכגעגאַנגען..
און קומענדיק צו דיר —
אויך האָסטו מיר מיין יוגנט אָפגעגעבן,
ווי דו וואַלסט דאָן די צעזייטע יאָרן מיינע
אויפגעקליבן און באַהאַלטן ...

1913.

(א בריוו פון שלאכט.)

מאמע הארציקע, געטרייע,
מאמע איינציקע דו מיין,
האב איך א מינוט א פרייע,
מוז זי דיינע, דיינע זיין.

ס'איז ביי מיר אין הארץ פארבליבן
ניט אומזיסט דיין מי פארזייט;
ס'גאנצע לעבן דיך צו ליבן,
פאר'ן לאנד צו שטארבן גרייט.

אין די פינגער מיינע ציטערט
ס'קליינע בייגעלע פאפיר,
דאך מיין הארץ פון פיין פארביטערט,
קאן איך ניט פארטרויען דיר.

טויזענדט אויגן האט דער שוינע,
טויזענדט אויערן האט ער;
מאמע! — און דאס ווארט דאס איינע,
קאן א ברייטאן זיין געהער.

דורך דעם רויך און דורך טומאנען
אין דער בלינדער שווארצער נאכט,
וועט ער לאקערן ביז וואנען
ער וועט גרייכן אונדזער וואכט.

און פארגעסן וועלן ווערן
אלע דיינע גומע רייד,
אויסגעלייטערטע אין טרערן,
אויסגעצערטע אין פרייד.

און איין ברודער וועט א צווייטן
צילן מיט זיין שארפן שווערד,
און ניט גלויבנדיק דעם טויטן —
אים א טראַט-טאַן צו דער ערד...

דוירעס מענטשלעכע פארלאַרן
אין איין רעגע וועלן גיין, —
ניט די שולד וועט זיין גאַט'ס צאַרן,
ניט די שולד פון מענטש אליין.

בלויז, אַז ס'ווייזן זיך אויף שאַרפן
בלוט, ווי זון-ליכט אויף אַ שויב, —
ווי די כאַיעס ווילדע וואַרפן
מיר זיך גרויזאַם אויפ'ן רויב.

און ס'צעפאלן אלע קייטן
פון דעם אַפגעשפעטן זיין,
פאַר דעם בלוטיק רויטן, רויטן,
ווילד-צוגליטן וואַנזין-שיין.

1917.

דער צויבער-קעניג

(באלאדע)

כ'געפין מיך אין א צויבער,
וואָס האַלט מיך אין געפאַנג.
כ'פיר אַן אַ באַנדע רויבער
אַנטקעגן מיין פאַרלאַנג.

די פינצטערניש געדיכטע,
איז אונדזער איינציק פריינט.
ביינאַכט-געסט אומגעריכטע —
באַפאַלן מיר דעם פיינט.

מיר רויבן און באַרויבן
אויף יאָם און אויף דער ערד;
פאַרלאַרענע, אַן גלויבן —
פאַרשיקערט אונדז דער שווערד.

מיר האַסן און פאַרהאַסן
די וועלט מיט גאַרער פרייד,
די רייכע הייל-פאַלאַצן
מיט האַב און גוטס געגרייט.

די פרויען וואָס מיר רויבן
צעווילדטע און פאַרשייט, —
זיי קאַנען נישט פאַרטויבן
זיין גלייכגילטיקייט.

וואָס פאַר אַ פיינ קאַן גרעסער
ווי רויבער-קעניג זיין?
דער גלאַנציק שיין פון מעסער
איז פון זיין בליק דער שיין.

א קעניג פארן צווייטן,
א שקלאף ביי זיך אליין;
בין מיד שוין פון צו טויטן,
דאך שווער פאנאנדערגיין!

א בעטלער מיט א מאַרבע
האַט איינמאַל מיר פאַרטרויט;
— מיט שפּאַט וועט דיר איין קאַרבן
באַשפּיען פאַר זיין טויט.

זיין שפּאַט וועט דיר פאַרגאַלן,
דיין לעבן, דו און שלאָף;
ווי רויבער דיך באַפּאַלן —
און דאַס וועט זיין דיין שטראַף!

1913.

פאָרגעסענע יוגנט

(פראַגמענט)

איך ווייס ניט וואו איך בין, און וואָס איך זע אַרום,
נאָר אַלץ, וואָס נעבן מיר קוקט אזוי מאַדנע אויס! —
וואָס טו איך פּלוצלונג דאָ? און ווי אזוי איך קום? —
פאַרדעכטיק, פּרעמד, קוקט אַן מיין בליק די פּרעמדע הויז.

ס'איז קיינער דאָ נישטאָ... און צימערן אַסאַך —
פאַרפומען שטאַרקער שמעקט, אַזש אין די אויגן בליצט!
די רעשטלאַך פון אַ באַל... אין פּרעמדער פּרייד פאַרבראַכט, —
די לופט — געדיכט און שאַרף, נאָך הייסער אַמעס שפּריצט!

די מעבל — אומגעקערט... און שטיקער פּלעשער-גלאַז,
ס'ברענט רויטער וויין אויף דר'ערד, און שטויביק אַלץ אַרום;
נאָך שוועבט דאָ טאַנץ-געדריי, און ווי פון ווינטן בלאַזט,
און ס'דאַכט זיך, פּענעמער — ווי שאַטנס יאַגן אום!

אַט ווירבלט פאַר מיין אויג אַ ווילדער טאַנץ-געיעג,
און ס'שטעמפלען אַפּ אין שטויב זיך קליינע פּרויען-טריט;
אַ בלענד פון נאַקעטקייט האַט אויגן אויפגעוועקט,
מיט בליקן טייווישע דער שטויב איז אַנגעגליט. —

צי האָב איך לאַנג געלעבט? מיין קאַפּ איז גרוי, מיר דאַכט...
ס'מאַכט גליק אַ מענטשן אַלמ, צי האָב איך גליק געזען? —
אַזוי פיל צימערן! און קיינער — אויסער נאַכט!
צי האָב איך פּריינט געהאַט, און בין איך יונג געווען?

צי האַט אַ פאַמער מיך אַמאַל אַ קוש געשענקט,
צי האַט אַ מוטער מיך אַמאַל צום האַרץ געדריקט?
ס'האַט גרויער וויין-נעפל מיין גאַנצע וועלט פאַרשווענקט,
האַט זייער אַנדענקן מיר טיף אין האַרץ דערשטיקט! — — —

* * *

דער שיקערער נעפל אין מויעך פארשווינדט און ווערט לייכטער,
ווי ס'וואלטן אים קילינקע ווינטלאך צעטריבן.
און ווי פון א שלאף א הארט-מידן וועקט עמיצער ווייך מין
זיקארן,

און כ'זע : —

א אידישע הייזל אנטאלטע מיט שטויביקע שויבן,
וואס קוקט אין דער וועלט איינגעכויגן,
אזוי ווי א וואנדערער דורך ברילן מיט קרענקלאכע אויגן,
זוכט אום שטיל זיין וועג ...
צוויי אלטימשקע לייט דארטן גרייזגרויע זיצן
מיט קלאר-טיפע קנייטשן אויף זייער געזיכט —
וואס קוקן ווי איידעם פון ריינע פארגאנגענע יארן ...
דערנעבן — א אינגל מיט אומרו און שרעק אין די אויגן,
ווי א בוימל אנטאיינזאמס אין פעלד דערצויגן,
וואס זייגט נאך אין יוגנט פון דר'ערד איין די מוירע פאר
שמורעם,

די בלעמעלאך פרעגן ביי יעטוועדן ווינטל :

— ביזמו עס דער שמורעם, ביזמו עס דער שמורעם? —
און כ'האב אין די אלטע דערקענט באלד מין טאטן, מין מאמען,
אינס קינד — מין פארגעסענע יוגנט ...

* * *

א פארגאכט.

א מיידל, א יונגינקע כאווערטע מיינע, און איך,
זיינען ביידע געגאנגען אין פעלד
אמאל בלומעלאך רייסן, בלומעלאך רייסן ...
די אויגן — קיין וועג נישט געזען,
נאר טענער, ווי בלאס-פארגייענדיקע שמראלן,
האבן פון וואו זיך ווי זילבערנע שלאנגען געצויגן, געצויגן,
און זיינען ווי טויען געפאלן

אויף אונדז ... און זיי האבן די פעלדער און וועלדער
 מיט קלאנגען באשאַטן, פאַרהילט ...
 דער בלאַסער פאַרנאַכט האָט מיט אונדז זיך געשפילט ...
 פון ווייט האָבן מאַט-בלאַסע פייערלאַך שטיל זיך געצונדן,
 אַט זיינען די ביימער פון אונדזערע אויגן פאַרשוואונדן,
 די בלומען פון אונדזערע פינגער ווי פייגעלאַך קליינע
 צעלאַפן, צעשפרונגען, —
 זיי האָבן גענאַרט אונז, גערופן ...
 די כאַווערטע ווייט שוין געוועזן —
 הרהו- פון דער ווייט האָט איר ענטפער געקלונגען,
 און פלוצלונג אַ רעגן פון בלומען האָט ווייך זיך צעגאַסן,
 ווי ווינטלאַך די פייערלאַך בלאַסע צעלאַשן ...
 בין שיקער פון בלומיקן רייעך אַ מידער געפאַלן,
 נאָר ס'האַרץ האָט זיך פיינלאַך געריסן, געריסן ...
 און ס'האַבן די בלומען אויף מיר זיך געשאַטן, געשאַטן,
 מיר צאַרט מיינע אויגן ווי מאַמעשע פינגער פאַרשלאַסן ...

* * *

אז כ'האַב מיינע אויגן געעפנט
 האָט ערגעץ געיאַמערט אַ קינדערשער קאַל ...
 אין האַרץ האָט הרהו אַפגעקלונגען —
 נאָר פרעמדער און אַנדערש האָט מיר אויסגעקוקט אַלץ,
 און כ'האַב זיך אַליין נישט דערקענט ...
 אַ רעגן — אַ בייסיקער, דראַבנער, האָט ווינטיק געגאַסן,
 געבן מיר זיינען בלומען פאַרוויאַנעמע, נאַסע, געלעגן,
 און גרויע, פאַרגאַסענע וועגן
 קרום האָבן פאַר מיר זיך געדרייט און געצויגן.
 די ווינטן — ווי קראַאישע פליגל בייז האָבן געפאַטשט אין די
 אויגן,
 נאָר כ'האַב אין די וועגן די וועג צו מיין היים נישט געפונען ...

דער הימל שטייט אָנגעשפּאַרט, מיד, אויף דעם הויך אלטן וואַלד
ווי אַ גרויס און ריזיק געשטאַלט
מיט גרויע, פאַרשוואַלענע אויגן פון טרערן,
און קאַן זיך נישט האַרציק צעוויינען ...
נאַטלאַכע שפּריצן די בליקן —
אַזוי ווי דורך נעפלען און וואַלקן — די שטראַלן פון זון ...
ווי איך — זיינען אויך דעמאָלט די ביימלאַך פאַרלאַרן
געשטאַנען

פאַרטרויערט, פון רעגן צעווייקטע —
אַ צווייג אין אַ צווייג איינגעפלאַכטן,
ווי ווער מיט פאַרבראַכענע הענט ...
און כ'האַב זיך דערפילט אַזוי עלנט און אלט,
ווי ס'פילט זיך אין אַסיען דאָס פעלד,
ווען די שניטערקעס שניידן אַראָפּ אַלע זאַנגען,
נאַר ס'בלאַנדזשען נאָך אום אין דער לופט פון זייערע לידער
די קלאַנגען ...

דערנאָך — אויף לידיקע בייטן נעמט גיסן אַ רעגן,
אויף יעטוועדן בייט פליסט אַנ'ערד-שוואַרצע רינע, —
אין דער רינע שווימט אום אַ פאַרבליבענער זאַנג ...
און ס'ליגן אין זאַמד שטיל די נאַקעטע שטיינער און קוקן,
ווי בלאַנד-קאַלטע אויגן, וואו ס'האַט זיך אַ שמיכל פאַרגליווערט,
נאַר וועלן שוין קיינמאַל זיך מער ניט צעשיינען, צעלאַכן ...
ווי פאַרלאַשענע דונער אין טאַלן, וואָס וועלן שוין קיינמאַל ניט
קראַכן —

אַזוי בין איך עלנט, אויף וועגן מיר פרעמדע,
אַליין אומגעזאַנגען, אַליין אומגעזאַנגען;
אַ קינדערשער קאַל האָט אין ערגעץ פאַרצווייפלט געיאַמערט,
הוהו האָט מיין אייגענע האַרץ אַפגעקלונגען ...

.1910

י ו נ ת ' ק ע

(19) מיין ווייטער קינדהייט)

מאמע, כ'וויל דיר וואָס דערציילן,
נאָר איך ווייס ניט ווי אזוי;
ס'ברענגט מיר וואָס ווי הייסע קוילן,
און עם טוט מיר זייער וויי!
זאָג מיר צו, וועסט מיך ניט שלאָגן,
נאָר מיך אַרט ניט סיי ווי סיי;
אַלץ איינס וועל איך דיר עם זאָגן,
מאמען מוז מען זיין געטריי!

כ'קען אַ גאַנצע נאכט ניט שלאָפן,
בין בייטאָג ניט אויסגערומ.
וואַלסטו דאָס אַליין געטראָפן,
אוי, וואַלט מיר געוועזן גוט!
אונדזער יונת'קען פאַרגעסן,
כאַטש איך זע, דו וויינסט אַמאָל;
דאָ ביים טיש איז ער געזעסן,
ס'קלינגט מיר לעבעדיק זיין קאַל.

כ'פלעג זיין בעמל שמענדיק היטן,
און דערלאַנגען דעם רעצעפט. —
אוי, האָט יונת'קע געליטן,
אוי, ווען יונת'קע איצט לעבט!
נאָר ער פלעגט מיך טאַמיד רופן
מיט זיין קראַנקן דינעם קאַל.
פלעגט ניט זאָגן שאַרף די „קופּן“,
פלעג איך לאַכן אַלע מאָל. —

דו פלעגסט, מאמע, דאן מיך שלאגן
כ'זאל לעס' יונת'קען ניט שטיין:
וועסט זיך אנעמען, — פלעגסט זאגן, —
גיך אין כיידער זאלסטו גיין! —
און, כאטש יונת'קע פלעגט בעטן,
כ'זאל ניט לאזן אים אליין;
כ'פלעג מיט גוואלט פון בעט אפטרעטן,
און צום טיר זיך לאזן גיין.

כ'פלעג אין כיידער דעמאלט פליען,
און די גאנצע וועג געקלערט:
וועט זיין קרענק זיך לאנג נאך ציען?
וועט אים לעבן זיין באשערט? —
וועל איך טויזנט טריט נאר ציילן,
ניט צעטומלען זיך אין מיט;
וועט זיך יונת'קע פארהיילן — —
און כ'פלעג ציילן הויך די טריט.

איינמאל גייענדיק אין כיידער —
ער איז ערגער, ערגער אליין;
פון זיין שווערן הוסט קעסיידער,
ווערט צעריסן אים דער האלדז! —
האָב איך הויך גענומען קלאַנג,
און אוועקגעשמעלט זיך: גיין!
מעג מען מיך אויף טויט דערשלאַנגן,
כ'וועל אין כיידער היינט ניט גיין!

און גענאָסן האָט אַ רעגן,
ווי אַ יאָם אַראָפּגעפלייצט,
שטראָמען האָבן אויף די וועגן
בלעזלאַך קיילכיקע געקנייטשט;
איך אליין אָן איינגענעצטער
בין געלאָפּן איינגעשפּאַרט,
אויף דער האָפענונג דער לעצטער
האָב מיט אומגעדולט געוואָרט.

כ'האָב צום שולכל, צו דעם אַלטן
זיך מיט האַסט אַוועקגעיאָגט;
דורך די קינדערשע געוואַלטן
האַט זיין קאַל פאַר מיר געקלאָגט.
כ'האָב צען אינגלאַך אויפגעקליבן,
וועלכע האָבן ביי דער טיר
איין די לוזשעס אומגעטריבן
קליינע שיפלאַך פון פאַפיר;

זיי גערופן טילים זאַגן,
ביז ריבוינעשעלוילאַם וועט
דעם מאַלעכאַמאַוועס באַלד פאַריאַגן
פון מיין ברודערס קראַנקן בעט.
איך — אין אונדזער הויף פאַרשוואַונדן.
איין אַ כיידער זיך פאַרוקט.
כ'האָב אַ ליכט דאַרט אַנגעצונדן,
אויף דעם פלאַם זיך איינגעקוקט.

כ'בין אַ צייט אַזוי געשמאַנען
און דעם פלאַם מיט שרעק באַטראַכט, —
כ'ווייס דעם סאַד פון פעטער מאַניען,
ער האַט דאָס פון שמאַט געבראַכט:
אַז דאָס גאַנצע ליכט ברענט אויס'עט,
און ס'פאַרדרייט זיך ניט דער קנויט,
ווייזט אויף לעבן — אויב עס גויסעסט,
צוקט און רויכערט, — ווייזט אויף טויט!

ס'האַט געברענט, געברענט זיך זיכער,
ס'פעלט אַביסעלע צו דעם; —
פלוצלונג... ס'צוקט, און צוקט אַלץ גיכער,
ווי עס ראַנגלט זיך מיט וועם! —
כ'האַב שוין מער ניט אויסגעהאַלטן,
ס'האַט אַ שרעק מיך אויפגעדרייט,
ס'האַט פון שטוב דערהערט זיך גוואַלטן,
און אַ יאַמער אויף זיין טויט! —

1920.

ז. יונגע יאָרן

(1908 — 1912)

יונגע יאָרן אויפן פלייצע, —
ליב צו טראַגן אַזאַ לאַסט!
סישמעקן קאָרן, סישמעקן ווייצן,
איבער טייך — לעוואָנע־פּאַס!

יונגע יאָרן

יונגע יאָרן אויפן פלייצע, —
ליב צו טראַגן אזא לאַסט!
ס'שמעקן קאַרן, ס'שמעקן ווייצן,
איבער טייך — לעוואָנע-פאַס!

כ'גיי אליין, מיין טראַט — אַ גרינגער,
ס'שלאַפיק פעלד באַריר איך קוים,
שוועבנדיק אויף שפיצן-פינגער,
ווי געטראַגן פון אַ טרוים.

וואו איך גיי, יאָגט נאָך לעוואָנע,
אין אַ נעפל קרוין באַצירט.
אירע שטראַלן אויף מיין פנים,
ווי איין וועג וואַלט אונדז געפירט!

כ'ווער אין ווייטעניש פאַרלאַרן, —
ריון-ביימער אויסגעשטעלט,
האַלטן אויסגעשטרעקטע אַרעמס,
אין די אַרעמס שלאַפט די וועלט.

פויגל דרעמלען אין די נעסטן,
כ'וועק זיי אויף און רוף זיי מיט!
זיך אין פלי מיט זיי פאַרמעסטן, —
יאָג איך מיינע הירשן-טריט!

פליגל-רויש — אין נאַכט אין שטילער,
מענטשן-טריט — אין שפעטער רו.
אזא אַנדערשקייט דערפיל איך,
און עס טראַגט מיך ערגעץ-וואו.

כ'היפער איבער בארג און טאלן,
שווארצע טייכן פליסן שטום.
אין א דורכגאנגס-הייל א שמאלער, —
האלדוען שאטנס מיך ארום.

נאָר מיך שרעקן נישט די שאטנס,
ווי די זון — צעטרייב איך זיי;
זיי צעגליען פון מיין אטעם,
און א פרייער ווייטער כ'גיי!

יונגע יאָרן אויפן פלייצע, —
ליב צו טראַגן אזא לאַסט!
ס'שמעקן קאַרן, ס'שמעקן ווייצן,
איבער טייך — לעזאָנע-פאַם!

1908.

לאַמיר שוועסטער ...

לאַמיר שוועסטער ווי צוויי קליינע קינדערלאַך זיין :
פאַר וועמען עס איז נאָך דאָס לעבן אַ שפּיל,
אַ רוישיקער טאַנין, און אַט — שלעפּעריק, שטיל ;
וואָס לאַכן און וויינען מיט טרערן פון פרייד,
און ווייסן אין שפּיל ניט, אַז עפעס פאַרגייט
פון זיי באַלד אין קינדערשע, פריילאָכע טעג —
און שפּילן זיך ווידער מיט פרייד און מיט שרעק.

לאַמיר שוועסטער ווי צוויי קליינע קינדערלאַך זיין :
דו מאַך, ווי דו רייסט זיך אַרויס פון מיינ האַנט,
אַנטלויפסט, און איך יאָג דיך ביים וואַלדיקן ראַנד ;
איך וועל זיך פאַרקוקן, און דו — זיך באַהאַלט ...
דערנאָך וועל איך זוכן דיך טיפּער אין וואַלד,
וועל פרעגן די ביימער מיט ווילדן געוויין,
צו האַבן זיי לויפן געזען דיך, אַליין ? —

דאָן לאַך זיך פאַנאַנדער ... און זאָל זיך דיין קאַל
ווי יונגינקע דונערס צעשימן אין מאַל,
באווייז זיך אַ רעגע, און ווייטער פאַרשווינד,
וועל נאַכיאַגן דיך ווי גרינגפּיסקער אינד,
אַט האַלט איך דיך ווידער, — באַפרייסט זיך צוריק, —
ווי ס'אַגן די מענטשן זיך נאָך זייער גליק...
לאַמיר שוועסטער ווי צוויי קליינע קינדערלאַך זיין!

אָה ין ...

עס איז נאך דער פּרילינג נישטאָ,
דאָך וועבט ער זיך שוין אין מיין זין ;
מיין לאַנד איז פאַרהילט נאָך אין גראָ,
דאָך רייסט מיין האַרץ שוין אַהין !

עס שווייגט ווי אין דרעמל די וועלט,
פאַר מיר שוועבט אַרום אַ געזאַנג,
דער רוים איז פון נאַכט נאָך פאַרשמעלט, —
אין האַרץ מיינעם ליכטיקט שוין לאַנג.

איך האָב נישט געזען נאָך איר בליק,
מיין האַרץ זאָגט מיר אָן : „זי איז שיין!“ —
איך ווייס נישט איר היים וואו עס ליגט,
דאָך לאַז איך זיך דאַרמין צו גיין !

1908.

דריי מאָל ...

דריי מאָל האָט זי אָנגעקלאַפּט שמייל אין מיין טיר,
און איך — בין אַ קראַנקער געלעגן.
דריי מאָל האָט זי אָנגעקלאַפּט העכער אין טיר,
און כ'האַב נישט געקענט זיך באַוועגן.

דאָס פייער, וואָס האָט זיך פון טיר-שפּאַלט געבלענדט,
האַט מאַדנע צו איר צוגעוואונקען ;
נאָר גרעסערער פייער איר האַרץ האָט פאַרברענט,
און ביטערער גאַל — איר דערטרונקען.

אַ וויינענדיק קאַל האָט זיך פּלוצלונג אין נאַכט
אַזוי ווי אַ קריע צעריסן ;
און איך בין געלעגן האַלב-טויט און האַלב-וואַך
אין אַרעמס פון פיינלאַכער גסיסע.

דריי מאָל האָט זי אָנגעקלאַפּט לעצמע אין טיר,
און איך בין אַ קראַנקער געלעגן.
די טריט אויף די טרעפּ אָפּגעשטאַרבן פון איר, —
און כ'האַב נישט געקענט זיך באַוועגן.

1909.

דער הערבסט-גאסט

— ווער איז ער ?

— עס ווייסט נישט קיינער.

מענטשן קומען פון די פעלדער און דערציילן :

ס'הויכט דער פרילינג נאך פון יעדן בלויען בלימל.

ס'האט קיין קאסע נישט געגלאנצט נאך אויף די פעלדער,

שניטער-לידער — אין דער לופט נאך נישט געקלונגען ;

קילע ווינטעלאך ווי דורכן כאלעס שעפטשען :

פרילינג, פרילינג.

און ס'טראגט דער פרעמדער שוין א קרוין פון געלע בלעטער,

פארוועלקטע בלומען טראגט ער אויף זיין הארצן,

ווינטן בלאזן פון די פאלעס פון זיין קלייד,

טראפנס רעגן טריפן פון זיין קאפ,

פון די בליקן זיינע ווייט דער טרויער,

מייסים-אטעס הערט זיך פון זיין קערפער ...

ווי אן'אול גייט ער טרויעריק ארום ;

קיינער ווייסט ניט, ווי זיין הארץ זיין שמילע וויינט ...

צום קאלטן צאפן נאך ער ווענדט זיין פייכטן בליק,

זיינע ליפן — ווי זיי מורמלען מאמיד שמיל,

קיינער ווייס נישט צי זיי שילטן, צי זיי בענטשן,

קיינער פרעגט אים ניט נאך וואס ער איז געקומען,

— ס'איז דער הערבסט-גאסט — מוידען שרעקיג זיך די ביימער,

— אין זיין היימלאנד איז דער פרילינג שוין געשטארבן.

1908.

דער שוואַרצער הונט

אַ ניין, אַ ניין, איך בין נישט קראַנק,
עס האָט קיין זאָך מיט מיר געשען.
ווי פֿריער קלאָר איז מיין געדאַנק,
דאָך בין איך אַנדערש ווי געווען!

דער קאַפּ טוט עפעס מאַדנע וויי,
די אויגן דעקט אַ נעפל צו.
און אומעטום נאָר, וואו איך גיי,
לאַזט עמיץ שאַרף מיר נישט צורו.

איך קוק זיך אום, און שמעל זיך אָפּ:
אַ שוואַרצער הונט מיט לאַנגע האַר,
מיט אַ קודלאַטן גרויסן קאַפּ,
מיט אויגן שרעקלאַכע אַ פֿאַר!

אין זיינע קודלעס דרייט זיך וואָס,
מיט מאַדנעס ברום און נאַכאַנאַנד;
ווי שטורעם-ווינט אין הויכן גראַז
צעשפּילט זיך מיט אַ כוואַליע זאַמד...

הונט ווינקט צו מיר און רופט מיך מיט,
אַט גלעט ער מיך, מיין קערפּער לעקט,
עס האָט זיין בליק מיך צוגעשמידט,
פון שטוינונג כ'ציטער, — ניט פון שרעק!

און וואו ער גיט מיין לייב אַ ריר,
קוקט שטומע וואונד פון דאָרט אַרויס,
און וואו ער גיט זיין בליק אַ פיר —
פאַרבלייבט אין לופט אַ שוואַרצער בלוז...

איך וויל נישט, און דאך מוז איך גיין,
איך וויל וואס פרעגן, — ס'מויל איז שמום :
ער האט פארגליווערט מיין געוויין,
אריינגעהויכט אין מיר זיין ברום.

איך קוק אים אן, און איך פארשטיי :
אויך ברומענדיק זאל זיין דיין שויט.
קיין איינציק ווארט ניט פאר דיין וויי,
און נישט קיין טרערן פאר דיין לייד !

1909.

בלאָנדזשענדיקע

צו א. רייזען

אַ מאַדנער קלאַפּן ... גליק צו אומגליק
קומען דאָ? — נו, זאָל געשען!
— אַריין! — איך וואַרט דאָ אויף אייך ביידן,
כ'וויל אין פּאַנים ביידע זען!

נאָר ס'עפנט מיט אַ ראַש די טיר זיך,
פענצטער מאַכט ווער פּלוצלונג אויף! —
און ווי פון דרייענדיקע ווינטן
ווערט אין צימער אַ געלויף.

פון זיך אליין ווערט לאַמפּ פּאַרלאַשן,
ס'שוועכט אַ בלינדקייט רוישיק אום;
דאָס הויז ווערט אַנגעפילט מיט מענטשן,
כ'וויל זיי זען — בלייבט פּוסט אַרום!

מיין צימער ווערט אַליץ העכער, ברייטער,
ווי אין געפּל צייט זיך, צייט;
אַט גלאַנצן בליקן אין דער פינצטער —
ס'הילכן, טרעטן שווערע טריט.

און שטימען פּריילאָכע און באַנגע,
רעדן, לאַכן מיט אַמאַל;
זיי קלינגען אַלע ווי באַקאַנטע —
האַב דערקענט מיין אייגן קאַל.

אַ כאָר צעקלינגט זיך אין דער פינצטער,
ס'הויז — מיט קלאַנגען אַנגעפילט;
ווי עכאַס פון אַ ווילדן שטורעם,
ווען ס'איז אַליץ שוין איינגעשטילט: —

— „ס'האַט ווער פאַר דער צייט אונדז געהאַרגעט,
ס'אַרט אונדז נישט, ווער, און פאַרוואָס;
מיר זענען געבליבן אַן גופים —
בלאָנדזשען מיר אום אין כאַאַס.

אונדו קאָנען די מענטשן נישט זען מער,
מיר, אַבער, זעען זיי יאָ ;
אַף זייערע סימכעס, לעוואַיעס,
זענען פאַרבאָרגן מיר דאָ.

אַפט הערן מיר, ווי זיי דערמאָנען
וועמען פון אונדו אין דער שטיל ;
ס'פאַרגיט אונדזער האַרץ די רעכילעס, —
ס'ווייכט אונדו נעקאַמע-געפיל.

מיר בלאַנדזשען, מיר בלאַנדזשען, מיר בלאַנדזשען,
וועגן און שטרעקעס אַרום ;
די רו האַט אונדו עמיץ פאַרשאַלטן,
עמיצער צויבערט אונדו : קום !

מיר האַבן קיין הויז נישט געמיטן,
אונדזערע — קיינמאַל געזען ;
אונדו ווילט זיך אַזוי זען די היימלאַנד —
מורמלט אַ קאַל : — וועסט נישט זען !

דיין הויז האַט פון ווייט אונדו געוואונקען
איילן מיר גיכער אַהער ;
קוקסט אויס ווי פאַרבאָרגטער פאַרבאָרעכן,
ווייטיקסט און מאַטערסט זיך שווער.

אַ, רייד נישט, אַ, רייד נישט, מיר ווייסן,
האַסט נישט געטויט מיט די הענט ;
די אויגן — זיי האַבן געזען אַלץ,
האַסט אים נאָך העלפן געקענט !

מיין שטוב ווערט ווידער לערער, קלענער,
ס'ווערט צוריק מיין אַלמע הויז ;
די זעאונג בלויז וועט אייביק ברענגען,
ווי אַ בלאַנקע שווערד אַנטבלויזט !

1910.

אין כאַלעם

ס'איז מיין האַרץ פאַרליבט אין וועמען
און איך זוך זי אומעטום.
ס'דאַכט מיר, כ'קען איר הויך פאַרנעמען, —
כ'פיל, זי זוכט מיך און אַרום.

גיי איך איינזאָס, און פון ווייטן
הער איך עמיצן שטיל גיין.
שטרענגער קאַל מיין האַרץ צעשניידט מיך :
קוק נישט אום זיך — בלייבסט אַליין ! —

ווייל איך וויל איר נאַנטקייט פילן,
קוק איך קיינמאַל זיך נישט אום.
אונדזער דורשט מוז כאַלעם שטילן,
וואו מיר קוקן אָן זיך שטום.

1909.

א, קיינער ...

א, קיינער, קיינער איז אַנטקעגן מיר נישט שולדיק,
איר מענטש מיך מער באַליידיקן, יעסורים אַנטאָן;
איך וועל די רישעס אייערע מיט ליבשאַפט דולדן,
פאַר פרעמדער אומגערעכטיקייט, פאַר פרייד פון נאַנטע.

די שלאַנג — וואָס בייסט די טרויט מיינע אין ווילד-גראַז הויכן,
איך זאָג, — עס זאל אַ טויב אַ שטילע פון איר ווערן.
און בלומען זאלן אויפגיין פון די דערנער-שטרויכן,
וואָס שמעכן איין מיין ווייכן לייב בין הייסע טרערן.

צעגלימע זון — וואָס ברענט מיר זומער מיינע גלידער,
די נאַכט וואָס לאַזט אין כוּישעך נישט מיין וועג געפינען,
דער לעוואַנע-שיין, וואָס הערט מיט גלייכגילט צו מיין ווידע, —
עס לויערט אין מיין האַרץ אויף קיינעם נישט קיין סינע!

און וועמען איך אַליין האָב בייזוויליק דערצאָרנט,
צי האָב איך בלומען אומשולדיק אין גאַנג צעטראָטן, —
אַליין וועל איך מיט בלוט פאַרצייכענען די יאָרן,
האַב שאַרפע שטיינער אויף מיין וועג זיך אויסגעשאַטן.

1909.

א בלויער צימער

א לעמפל א בלויער פארשימערט דעם צימער,
און פארהענגלאך ווייסע די שויבן פארשמעלן;
די לופט רינט דאָ בלויער ווי פארן באַגינען,
די ווענט — בלוי באַשאַטנט ווי פּרילינג-געמעלן.

עס גלאַנצן אין קלאַרקייט די קלאַר-ווייסע קישנס,
פאַרכאַלעמטע קוקן פון צודעק די קווייטן, —
און זי — אויף איר בעמל, אין כאַלעם אין זיסן,
די הענט אירע שלאַנקע, ווי צווייגן זיך שפּרייטן.

עס קרויזט אירע ליפן אַ ליכטיקער שמייכל,
און נייע כאַלוימעס באַדרעמלען די באַקן,
זי גיט זיך אַ ריר — ווי צו וועמען אַ צייכן, —
און ס'וויגט אום אַ ווינטל די האַר אויף איר נאַקן.

נאַר פּלוצלונג — אַרום, מאַדנע טריט זיך דערהערן,
נערוועזע ווי האַגלען אויף שפיציקע דעכער, —
זיי אַיילן זיך, דאַכט זיך, דיין כאַלעם צו שטערן,
ווען וועלט איז אין פּיינונג, איז גליק אַ פאַרשוועכונג!

1909.

אַ מײסע

זיצט אַ פּאַסטוּשקע אין פעלד
ביי איר שאַף און רינדער.
אירע אויגן לויפן אום
ווי די יונגע אינדן.

גייט אַ וואַנדערער פאַרכיי,
פון גאַנצוועלט געקומען, —
האַט זי אים מיט קינדער-שרעק
ליב דאָך אויפגענומען.

האַט זיין הונגער, דורשט געשמילט,
ס'האַרץ אויך אַפגעגעבן, —
כאַטש צום ערשטן — לעצטן מאָל,
זעט זי אים אין לעבן!

אַט די מייסע שפינט זיך לאַנג,
וועט זיך לאַנג נאָך שפינען — — —
וועל איך יענע ווייטע קינד
נאַכאַמאָל געפינען? —

1911.

צו דער גוטער מיידל

א, קום נישט מער צו מיר, מיין גומע ליבע מיידל,
פארגעס אן מיר אויף אייביק, אייביק.
עס דריקט מיין הארץ א זינד, וואס כ'מאָר דערפון נישט ריידן,
א שווערע זינד, וואס מיך באפאלט ווי רויבער.

ניט פרעג, ניט פרעג, וואס איז אזוינס... איך קאן מיט ווערמער,
מיין שווערע זינד פאר דיר נישט זאגן.
נאר ווען איך טראכט דערפון אינגאנצן א באשווערמער, —
פון הימל הויבן אן די וואַלקן יאָגן!

עס הענגען מיד אראפ די קעפלאך פון די בלומען,
עס הויבן גרינע גראזן אן צו וויאנען.
די פייגל-מענער אין דער שווערער לופט פארשמומען,
און ס'זוערן שווארץ אין טייך די ווייסע שוואנען...

הער אויף, הער אויף צו וויינען ליבע, גומע מיידל,
און וויל נישט וויסן וואס מיך האט געטראָפן ; —
נאר ווייס די לאסט פון זינד, וואס קיינער קאן באשיידן,
און ווארטסט פון קיינעם קיין באשמראָפונג !

1909.

א י י ד ע ר . . .

איידער ס'רעגנט נאך פארשטיי איך :
ס'זועט א רעגן באלד ארויס, —
אן די פארבן פון די וואַלקן,
אן דעם שרעקיק ווינט-גערויש.

איידער ס'דונערט נאך פארשטיי איך :
ס'הויבט צו דונערן אן באלד, —
אן דעם פליען פון די פייגל,
אן דעם זיפצן פון דעם וואַלד.

איידער כ'זע זי נאך פארשטיי איך :
האַט זי ליב מיך, אַדער ניט, —
אן דעם קלאַפן פון מיין האַרצן,
אן דעם קלאַנג פון אירע טריט.

1909

אין פעלד

אַט פליסט אַ טייכל, אַט רוישט אַ וועלדל,
ריין איז די לופט, אַזוי דורכזיכטיק-בלוי;
ס'גייט אַזוי גרינג זיך, כ'גיי און איך זינג זיך:
האַרץ, זאַג, וואָס איז דיר היינט פריילאך אַזוי?

ס'קלינגען און זינגען אין לופטן די פויגל,
ס'נויגט זיך און בויגט זיך דאָס כוואַליקע גראַז;
שניי-ווייסע בליטן פאלן און שימן
פון יעדן בוים זיך, וואָס ווינט גיט אַ בלאַז.

ס'גליען און בריען טויאיקע שטראַלן,
ווי עמיצט אויגן באַפויכטן מיט פרייד.
און אין דער וואַלד-טיף ווער איך פאַרפאַלן,
כ'ווער פון די קלאַר-ווייסע בליטן פאַרשנייט.

ס'האַרץ ווערט צו קליין מיר, ס'ווילט זיך צעגיין מיר
גלייך מיט די בליטן אין שיין און קאַליר.
ס'האַט וואָס געטראָפן, — וועלט ווערט מיר אַפן,
און דאָס פאַרבאַרגענע שטייט פאַר מיין טיר!

1912

דער טאָפּאַל

ביי מיין פענצטער שטייט אַ טאָפּאַל,
ביזקל הימל איז ער הויך.
וועלכע וואונדער ער דערזעט דאַרט,
ווייס דערפון מיין האַרץ באלד אויך.

אויפן טאָפּאַל רוט אַ פויגל,
שיינע לידער ווייס ער פיל;
זינגט ער . . . אין מיין האַרץ אין אייגן
זינגט ווער נאָך די לידער שטיל.

ווינטער פליט אוועק דער פויגל,
און דער טאָפּאַל טרויעריק ווערט;
זינג איך דאָן אים פויגלס לידער,
ס'שטייט דער טאָפּאַל שטיל און הערט . . .

1908.

די באַליבטע קאלע

(פאלקס־טאָן)

פרעגן מיינע באַווערטעס :
— וואו איז ער פאַרלאָרן ?
מאָך איך האַרץ, און ענטפער זיי :
— ווייט אַוועקגעפאַרן.

— האַסטו שוין כאַטש בריוועלאַך
פון דעם אַרט באַקומען ?
— פּרעגן זיי מיך נאַכאַמאַל,
קלוימערשט שטאַרק צענומען ...

ענטפער איך זיי ווידער אָפּ :
— יא, געהאַט, — אַפּולע ;
און מיט אַ צעברענטן קאַפּ
גיי איך אום אַ דולע.

קורץ איז נאָר די ליבע־צייט,
נאַכדעם — ציט זיך, ציט זיך ;
כ'בין אַ קלוגע, זאַגן לייט —
און דאָך נישט פאַרהייט זיך.

ס'וועט דאָך וואָך נאָך וואָך פאַרגיין,
שפּעטער — וואו אַנטרינט מען ?
אויף די יאָרן צו דערגיין
אומעטום געפינט מען. —

כ'האַב קיין האַרץ צו שילטן אים,
וויינען אויף אים, קלאַגן.
כ'זוים נישט, צי ווען כ'זע אים איצט,
וואַלט איך שלעכטס אים זאַגן !

כ'וואלט אים אין דער לעצטער שאַ, —
ווען כ'וואַל דעמאָלט וועלן —
איינגערעדט, מיר זאָלן גיין
גלייך אַ כופּע שטעלן.

נאָר אזאָ מיין לעבן שוין,
ליבער גאָט — אויף סאַנים! —
ס'וואַלט ביי יעדן קרומען וואָרט
מיר געפלאַמט דאָס פאַנים!

1911

א נויאָרקער פּרימאָרגן

א גאַסן-פּרוי, נאָר-וואָס פון נאַכטרויש דעם מידן,
די קליידער צעקנייטשטע, די אויגן פאַרשלאָפן, —
כאַפט אויף זיך דער מאָרגן מיט וואונדיקע גלידער,
א פּאַנים מיט בלוטיקע פּלעקן פאַרלאָפן.

און ס'הויבט אין א ווינקל פון הימל אָן פּלאַמען,
באלד ווערט עס צעפּלאַקערט אין אַלע פיר זייטן.
די שטאַט-טורעמס רוקן אין פּלאַס זיך צוזאַמען,
ווי פּלוצלונגע סרייפּע ביי נאַכט פון דערווייטן!

די ליכטיקייט שפּיגלט זיך אָפּ אין די שויבן,
רייסט אויף אין די הייזער די שלאָפיקע אויגן,
צעשיידט ביזן פון פאַרלאַך די אַרעמס ווי רויבער,
די אויפּעלאַך רייסט אָפּ אין מיטן דעם זויגן.

און אויף די פּאַבריקן די קוימענס הויך שטייען
מיט אָפּענע מיילער פון כאַיעס צערייצטע.
זיי יאָגן צונויף מאַכנעס מענטשן אין רייען,
אויף רושיקע גאַסן פון טראַמווייס געקרייצטע.

ווי קינדער פון שלעכטע כאַלוימעס צעטומלט,
מיט וואַרימען שלאָף נאָך אויף זייערע ברעמען, —
דערוואַכן די מענטשן פון מאָרגנס מעהומע,
דער פּאַנים מיט רויכיקע נעפּלען פאַרצויגן.

און ס'הויבן זיך שוואַרץ — כוואַליעס קעפּ איבער גאַסן,
ווי פינצטערער יאָם אין ביינאַכטיקע שטורעמס,
ס'צעשייט זיך אויף קעפּ ווי אַ שטייניקע מאַסע
דער הילכיקער פייפן, דער רוף פון די טורעמס.

און ס'ציען זיך איילנדיק מאַכנעס צעשפּרייטע,
געפּלאַכטן מיט מענטשלאַכע זין און פון מעכטער, —
אַ רויש און אַ קלאָפן פון רעדער באַגלייט זיי,
ווי ס'וואַלט ווער געשטיקט זיך פון ווילדן געלעכטער!
1909.

אינהאלט:

א פאך ווערטער
טויזנט צינגער...

א. מיינע לאַנען

3 אָן ווערטער
4 מיינע לאַנען
6 דער שעם
7 גאַט
8 אויגן
9 נישט באַזיגט
10 דער צייכן
11 דער שפיגל
12 <i>IMAGO DEI</i>
13 דער טיין
14 אַ פאראיינזאַמט הויז
15 מענטש
17 צייכנס
19 מין הימל
20 בלומען
21 אין דער פינטער
22 זי מרידע
23 מיר מוזן
24 זאָס לעבן
25 וואָס וועט זיין?
26 ווערטער
27 אַ קינד
28 ביים פרעמדן גאַרטן
29 ליינגווייל
30 יודא
31 שניי

33 דאָס וואָרט
34 דאָס קראַנקע קינד
36 עולי און שמואל
37 צוועלף יאָר
39 לידער צו משה וואַרשע
41 מיין בלאַנדער פריינד
42 מזרח
43 דאָס קינד
44 קינדער
45 מאַמעס וויגן
46 קליין אינגלעך
47 ווי אַ בן
48 צו דינע דרייצן יאָר
49 דאָס פייער
50 ווינטער
51 אַליין
52 מיין חבר
53 אַ שאַטן
54 נישט פון דער וועלט
55 אַ כאַלעם
56 אין לאַנד פון זינד
57 די בשורה פון גוטס
58 אַלטע לייט
59 עפעס
60 אַ גוילעם
61 אַמאָל
62 די גאָב
63 צו איינער
64 מוטערשאַפט
65 דאָס מיידל-גליק
66 טריט
67 צו דיר
68 זיין כאַווער
69 שמעטערלינג
70 טונקלקייט

71	מײן פעלד
72	מײן עלטער
73	בלוי
75	רייד צו מיר אידיש

ב. טשילע

79	טשילע
80	די מולע
81	שניט־צייט
82	זיין שאַטן
84	אַלאַסאַן
88	אין פעלד
89	מאַרגן
90	נעכט
91	אויגוסט
92	אין האַרץ פון האַוואַנאַ
94	אַ פּליג
96	טריט (אַ טשיליער לעגענדע)

ג. ים און וועג

101	ים און ים
102	שפּיל
103	די בליצן ...
104	פינסטערניש
105	אין פּאַרט
106	דער קאַפיטאַן
107	ים
108	איין איינציק כּוואַל
110	אין שרעק
110	רייד צום ים ...
111	ביים שיף־ברעג
112	„אַ שיף גייט“
113	צווישן בערג
114	אַוונט

115	שטיינער
116	אין וועג
117	ליד פון דעם פרייען
118	ביים וועג
119	מיין וועג

ד. אין רויש פון גאסן

123	שטאָט
124	אין רויש פון גאסן
127	הויהו
128	לידער פון אַרבעט
131	פאַרנאַכט
132	דער רוף
133	דער פלאַמעניאַנטעוו
134	אַ גאסן־מיידל
135	סאַקאַ־וואַנזעטי
136	סעלעסטינא מאַדעראַס
138	טריט פון גאס
139	אָן אַ האַנט

ה. די באַלאַדע פון פיר טעג

143	די באַלאַדע פון פיר טעג
147	דער ערשטער שניי
148	ווער ביזטו?
150	טעג
151	זאָרג
152	ווי יוס־פּיס כאַלעם
154	די סטאַטוע
156	דער נעם איז ניט געשען
157	קאַדיש
158	פאַרוואָס וויינט דאָס קינד
159	אַ גוטע נאַכט
161	שוואַנען און זשיראַרפן

1. פאָעמען און באַלאַדען

165	דער פאָטער (טאָגבוך פון אַ זעלבסט־מערדער)
181	דאָס זיידן העמד
183	די האָפּנונג
185	אַ באַלאַדע וועגן איינעם טויט
188	די טויטע שיף
194	די קאַץ
196	שווייגן
198	רויט
200	דער צויבער־קעניג
102	פארגעסענע יוגנט
206	יונתיקע

2. יונגע יאָרן

211	יונגע יאָרן
213	לאָמיר שוועסטער
214	אַהין
215	דריימאַל
216	דער הערבסט־גאַסט
217	דער שווארצער הונט
219	בלאָנדזשענדיק
221	אין כאַלעם
222	אַ, קיינער . . .
223	בלויער צימער
224	אַ מייסע
225	צו דער גוטער מיידל
226	איידער
227	צו וואָס?
228	אין פעלד
229	דער טאָפּאַל
230	די באַליבטע קאַלע
232	אַ ניו־יאָרקער פרימאָרגן

באמערקמע דרוקפעלערן:

זייט 79, 18טע שורע פון אויבן, דארף זיין:
דו גיסט ווי פון שלאָף זיך אַ צאָפל און צי:

זייט 84, 4טער פערן, דארף זיין:
כ'האַב דיך ליב, ווען אין לויף
גריבער קונציק מיידסט אויס,
שטעלסט די אויערן אויף
פון אַ פלוצלונגן רויש.

זייט 181 נאָך דער שורע: „נישט אָפגעקערט זיך פון זיין זייט“—
קומען די פּאָלגענדע פּערן:

צו נאָכט איז ווייניק שוין געבליבן,
דאָס שניט מוז ענדיקן זיך היינט! —
אַ ווינט — דעם אָונט־שוואַרץ פארטריבן,
די זון האָט ווידער זיך צעשיינט.

אין ווידער אָנהויב טאָג געוואָרן,
פארשוואונדן איז דאָס מידיקייט;
אַ בראַכע איז אריין אין קאַרן —
ס'ווערט מערער אַלץ, וואָס מער מען שניידט.